

AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI

DATGANIAD O GYFRIFON AR GYFER Y FLWYDDYN YN GORFFEN 31AIN MAWRTH 2021

AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI

DATGANIAD O GYFRIFON 2020/21

MYNEGAI

Adroddiad Naratif.....	3
Y Datganiad o Gyfrifoldebau am y Datganiad Cyfrifon.....	10
Datganiad o Bolisiâu Cyfrifyddu.....	11
Y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	22
Y Fantolen	23
Y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn	24
Datganiad Llif Arian	26
Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol	26
Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri	71
Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2020-21	71
Rhestr Termâu.....	101

ADRODDIAD NARATIF

1. Cyflwyniad

Mae'r adroddiad naratif yn darparu esboniad cryno ynghylch y materion mwy arwyddocaol adroddir yn y cyfrifon ac mae'n anelu i ychwanegu at a chynorthwyo i ddehongli'r datganiadau cyfrifyddu a amlinellir ar dudalennau 22 i 26 ac mae'n cynnwys :-

- Y **Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr** sy'n dangos crynodeb enillion a'r colledion a brofwyd gan yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn ariannol. Dylai'r enillion a'r colledion hyn wneud iawn am y symudiad mewn gwerth net.
- **Mantolen** yn nodi sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar 31ain Mawrth 2021.
- Crynodeb yw'r **Datganiad o Symudiadau mewn Cronfeydd** o'r newidiadau sydd wedi digwydd yn rhan isaf y fantolen dros y flwyddyn ariannol.
- Y **Datganiad Llif Arian** sy'n crynhoi'r mewnlifiadau ac all-lifau o arian sy'n deillio o drafodion i bwrpasau refeniw a chyfalaf.

Cefnogir y cyfrifon gan Ddatganiad o Bolisiau Cyfrifyddu a nodiadau esboniadol.

2. Gweledigaeth a Blaenoriaethau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

Mabwysiadodd yr Awdurdod weledigaeth ar gyfer y Parc yng Nghynllun Rheolaeth Parc Cenedlaethol Eryri yng nghyfarfod 23ain Medi 2020 fel a ganlyn:

Parc Cenedlaethol sy'n gyfoethog yn ddiwylliannol, gydag economi werdd lewyrchus, profiad ymwelwyr o'r radd flaenaf sy'n cyfrannu'n fawr iawn at les ein cenedl.

Erbyn 2045 bydd Eryri yn parhau i fod yn dirlun gwarchoddedig ac esblygol, wedi'i ddiogelu a'i wella i ddarparu amgylchedd naturiol a hanesyddol cyfoethog, amrywiol a chydnerth; yn darparu buddion lles yn genedlaethol ac yn rhyngwladol.

Bydd pwrpasau'r Parc Cenedlaethol yn cael eu cyflawni trwy economi amrywiol a ffyniannus sydd wedi addasu ar gyfer heriau newid yn yr hinsawdd ac yn seiliedig ar adnoddau naturiol – rhinweddau'r dirwedd, cyfleoedd ar gyfer dysgu a mwynhad, y dreftadaeth ddiwylliannol a naturiol. Gyda chymunedau dwyieithog a chynhwysol sy'n ffynnu, bydd gweithio mewn partneriaeth yn dangos ei bod yn bosib cyflawni mwy trwy gydweithio.

Bydd cymunedau wedi mabwysiadu atebion arloesol mewn byd sy'n newid - bydd economi carbon isel wedi cryfhau cyswllt trigolion â'r amgylchedd, gan ddarparu gwell safon byw a sicrhau enw da Eryri fel Parc Cenedlaethol o fri yn rhyngwladol ac fel lle i'r enaid gael llonydd."

Yn unol â'r Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru 2015) mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu Datganiad Lles 2021-2026 ym Mawrth 2021.

https://www.eryri.llyw.cymru/data/assets/pdf_file/0032/387365/DATGANIAD-LLES-APCE-2021-26.pdf

Mae'r ddogfen hon yn gosod y cyd-destun ar gyfer y rhaglen waith corfforaethol sy'n manylu ar amcanion penodol llesiant a gwelliant, ac a gyflwynir yng nghyfarfod Awdurdod Ebrill yn flynyddol. Mae'r agenda ar gael trwy'r cyswllt canlynol:

<https://www.eryri.llyw.cymru/data/assets/pdf/0030/385293/Awdurdod-28.04.21.pdf>

3. CYD-DESTUN ARIANNOL

Perfformiad Ariannol a Sefyllfa Diwedd Blwyddyn

'Roedd y gyllideb ddiwygiedig fel ag adroddwyd i'r Awdurdod ar 30ain Mehefin 2021 fel a ganlyn.

	Cyllideb	Gwirioneddol	Amrywiad
	(£)	(£)	(£)
Cynllunio a Rheoli tir	2,345,627	1,505,001	840,626
Corfforaethol	3,372,080	3,107,988	264,092
Llog	-23,000	-12,307	-10,693
Cyllido cyfalaf o referniw	1,868,205	-146,141	2,014,346
Addasiad cost cyfalaf	-567,800	-567,800	0
Net	6,995,112	3,886,741	3,108,371
GPC a Lefi	-4,993,683	-4,993,683	0
Tr i/o gronfeydd wrth gefn	-2,001,429	1,106,942	-3,108,371
CYFANSWM	0	0	0

Addaswyd yr amrywiad net o £3,108,371 ar gyfer trosglwyddiadau diwedd blwyddyn i ac o gronfeydd wrth gefn (gwybodaeth pellach ym mhar. 4.2 o'r adroddiad a gyfeirwyd ato) yn gadael gweddill o £10,237 i'w ddosrannu. Cynhwyswyd y ffigwr hwn yn y balansau diwygiedig wrth gefn gan yr Awdurdod. Mae'r adroddiad yn eitem 3 yn y cyswllt canlynol –

https://www.eryri.llyw.cymru/data/assets/pdf_file/0027/394137/AwdurdodArbenni-g30.06.21.pdf

Tra'n dilyn trefn cwblhau y Datganiad Cyfrifon gwnaethpwyd yr addasiadau canlynol i'r alldro, gyda'r canlyniad o leihau'r balans i'w ddosrannu i £3,702. Mae'r ffigyrau diwygiedig ar gyfer gwariant net yn ymddangos yn y Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu (nodyn 1 i'r prif ddatganiadau).

	Alldro	Addasiadau	DGA (nodyn 1)
	(£)	(£)	(£)
Cynllunio a Rheoli Tir	1,505,001	921	1,505,922
Corfforaethol	3,107,988	10,002	3,117,990
	4,612,989	10,923	4,623,912
Symudiadau eraill		-4,388	
Gwarged	10,237	6,535	3,702

Mae'r symudiadau mewn cronfeydd unigol yn nodyn 8 i'r datganiadau ariannol.

4. Crynodeb o'r Prif Bwyntiau :

Mantolen :

Mae'r cynnydd o **£2,728k** yn y **rhwymedigaeth gronfa bensiwn** yn bennaf gyfrifol am y gostyngiad gwerth net **£1,846k** ym mantolen yr Awdurdod. Symudiadau eraill fel a ganlyn:

- Gwerth **asedau tymor hir** wedi gostwng **£119k** gan fwyaf oherwydd y gwahaniaeth rhwng dibrisiant blynyddol a cholledion prisiant yn erbyn y gwariant ychwanegol ar asedau sefydlog.
- Gwerth **asedau cyfredol** wedi cynyddu o **£2,412k**. Y prif effaith oherwydd cynnydd mewn :
 - Dyledwyr (£1,346k) yn cynnwys cynlluniau grant megis Coedwigoedd Celtaidd (£402k), SMS (£1,287k) a CNC (£352k)

Arian a buddsoddiadau (£1,084k) yn deillio o arian grantiau'n cynnwys :
 £243k yn perthyn i'r cynllun Coedwigoedd Celtaidd,
 £812.5k gan Llywodraeth Cymru,
 £191k grantiau Tiroedd Cynaliadwy Lleoedd Cynaliadwy (T.C.LI.C),
 a gwerth £99k o ffi gweinyddu grantiau (T.C.LI.C.), na wariwyd yn 2020/21.

- Gwerth **rhwymedigaethau cyfredol** wedi cynyddu **£1,098k** gan fwyaf oherwydd :
 - £221k grantiau ymlaen llaw,
 - £109k cronriad budd gweithwyr,
 - £294k cyfraniad dyledus i bartner cynllun Coedwigoedd Celtaidd,
 - £169k perthnasol i ddiswyddiadau,
 - a symiau perthnasol i brosiectau grant ac ati.

Datganiad Gwariant ac Incwm Cynhwysfawr :

Mae'r cyfanswm cost net gwasanaethau wedi cynyddu £832k gyda symudiadau fesul cyfarwyddiaeth yn :

- Cynllunio, Treftadaeth Ddiwylliannol a Rheolaeth Tir +£755k
- Corfforaethol (cynnwys Cyfathrebu) + £70k
- Cost "na ellir ei ddsbarthu" o £43k (£36k yn 2019/20) + 7k

Y prif symudiadau fel a ganlyn :

Mwy o incwm / llai o wariant :

- (£103k) £272k gwariant net Refcus yn 20/21 i gymharu â £375k yn 2019/20
- (£356k) yn llai o addasiad cost pensiwn IAS19 i'r gwasanaethau yn 2020/21

Llai o incwm / mwy o wariant :

- (£609k) £243k grantiau ar gyfer defnydd yn y dyfodol wedi eu credydu i wasanaethau yn 2020/21 lle credydwyd £852k yn 2019/20.
- (£50k) £256k colled prisiant yn 20/21 i gymharu â £206k yn 2019/20.
- (£86k) cynnydd mewn cost dibrisiant blynyddol
- (£284k) mwy o gostau perthnasol i ddiswyddiadau.
- (£109k) mwy o addasiad cronid budd gweithwyr yn 2020/21 ynghyd â chostau ychwanegol / diffyg incwm yn deillio o effaith y pandemig dros yr hyn a ddigolledwyd e.e. colledion incwm meysydd parcio a rhenti.

Yn ogystal â derbyn cyllid grant mae'r Awdurdod yn cynhyrchu ei incwm ei hunan. Mae nodyn 1c i'r prif ddatganiadau yn dangos £1,433k (£2,513k yn 2019/20) wedi ei gynhyrchu o ffioedd ac incwm gwasanaeth fel arall. Y prif rannau ydy :

• Ffioedd parcio	£472k (£884k yn 2019/20)
• Ffioedd Cynllunio	£248k (£159k yn 2019/20)
• Gwerthiannau Canolfannau gwybodaeth	£63k (£185k yn 2019/20)
• Rhent	£32k (£141k yn 2019/20)

Gostyngiad yn gyffredinol, heblaw am y ffioedd cynllunio, oherwydd effaith y pandemig.

5. Rhwymedigaeth Bensiwn

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn gyflogwr yng Nghronfa Bensiwn Gwynedd. Mae'r cyfrifon yn ymgorffori'n llawn beth yw gofynion y Safon Adrodd Ariannol Rhyngwladol 19 (IAS 19).

Mae'r polisi'n adlewyrchu'r ymrwymiad yn y tymor hir i gynyddu cyfraniadau i wneud iawn am unrhyw ddiffyg mewn asedau net priodoledig yn y gronfa bensiwn.

Mae'r rhwymedigaeth bensiwn net yn y Fantolen yn lleihau gwerth net yr Awdurdod o £7,317k ar 31 Mawrth 2021. Mae'r ffigwr damcaniaethol yma wedi cynyddu £2,728k ers 31 Mawrth 2020. Y prif reswm am hyn ydyw effaith y newid yn rhagdybiaethau'r Actiwari yn sgîl datblygiadau cenedlaethol (manylder yn nodyn 36).

6. Cost neu Gredyd Anghyffredin yn y Cyfrifon

Y prif eitemau ydy'r :

- grantiau gwerth £1,878,344 a dderbyniwyd gan Llywodraeth Cymru
- grantiau ac ad-daliadau gwerth £809,569 a dderbyniwyd yn sgîl y pandemig.

7. Gwariant Cyfalaf

Gwariant cyfalaf yw gwariant ar feddiannu ased sefydlog, neu wariant sy'n 6 yhn yr adroddiad naratif yn cyfeirio atychwanegu at werth ased sefydlog bresennol, nid ei gynnal yn unig.

Roedd gwariant cyfalaf yn ystod 2020/21 yn £1,755,295 (cyn cynnwys effaith dau gredydwr hanesyddol a ddilewyd gwerth £92,622). Dangosir manylion ynghylch y gwariant ym mhob maes gwasanaeth yn nodyn 30. Ariannwyd y gwariant gan grantiau a chyfraniadau oddi wrth gyrff eraill (£1,583,114) ac ariannu refeniw uniongyrchol (£172,181).

Bydd yr holl wariant cyfalaf a gynlluniwyd yn cael ei ariannu o refeniw, grantiau allanol a chronfeydd a ddelir ar gyfer gwariant unwaith ac am byth.

Y prif gynlluniau gan yr Awdurdod ar 31^{ain} Mawrth 2021 ydyw :

- cynllun menter treftadaeth treflun Dolgellau gydag amcan cost cyfredol o £2m. Cynllun wedi ei raglennu i orffen yn Rhagfyr 2022.
- cynllun Partneriaeth y Carneddau bellach yn ei gyfnod gweithredol ac yn werth £4.17m. Cynllun wedi ei raglennu i orffen erbyn Mawrth 2026.
- y prosiect Coedwigoedd Celtaidd yn brosiect 7 blynedd gwerth £7.6m. Cynllun wedi ei raglennu i orffen yn 2025/26.

8. Cyllido Cyfalaf

Cafodd holl wariant cyfalaf yr Awdurdod, ers iddo gael ei sefydlu ar yr 23ain o Dachwedd 1995, ei ariannu trwy gyfrwng grantiau cyfalaf a chyfraniadau gan y Llywodraeth, y Gymuned Ewropeaidd a grantiau o ffynonellau eraill, o dderbyniadau cyfalaf a gymhwyswyd ac o adnoddau refeniw'r Awdurdod.

Ar 31 Mawrth 2021 nid oedd gan yr Awdurdod unrhyw fenthyciad i ariannu cyfalaf, ac i ddibenion rheolaeth trysorlys bydd yn parhau fel awdurdod di-ddyled.

9. Cronfeydd wrth gefn Defnyddiadwy

Adolygwyd balans y Gronfa Refeniw Gyffredinol yn ystod y flwyddyn fel rhan o adolygiad cronfeydd yr Awdurdod, a bellach yn werth £663k.

Mae gan yr Awdurdod gyfanswm o £9,137k o Gronfeydd Defnyddiadwy penodol ac mae manylion rhain yn nodyn 8 o'r datganiadau ariannol. Dylid nodi fod y rhan fwyaf o'r cronfeydd wedi'u clustnodi ar gyfer dibenion penodol.

10. Llywodraethu

Mae gan yr Awdurdod 18 aelod sy'n gwasanaethau ar Fwrdd yr Awdurdod, y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau a'r Pwyllgor Cynllunio a Mynediad. Mae gan

Plas Tan y Bwlch a'r Ysgwrn eu Byrddau Rheolaeth eu hunain yn cynnwys 3 aelod yr un.

Darperir gwybodaeth pellach ar lywodraethu a materion perthnasol i 2020/21 yn y rhan Datganiad Llywodraethu Blynyddol o'r ddogfen hon.

11. Risgiau a Chyfleon

Risgiau

Cofnodir prif risgiau'r Awdurdod yn y Cofrestr Risg Corfforaethol a adolygir yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ac yn flynyddol yn Awdurdod Chwefror.

Nodir 4 risg mwyaf sylweddol yr Awdurdod, ynghyd â'r mesurau i'w lleddfu, yn niwedd rhan 6 o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Cyfleon

Mae'r Awdurdod wedi derbyn cyllid "un tro" gan Lywodraeth Cymru ar gyfer gwaith ar brosiectau cyfalaf yn cynnwys prosiectau Mynediad a gwelliannau i eiddo'r Awdurdod.

Mae'r Awdurdod yn parhau i ddenu cyllid grant o amrywiol ffynonhellau sy'n galluogi capasiti gweithredu llawer uwch na'r hyn sy'n bosibl trwy grant sylfaenol yn unig. Mae'r crebachu blynyddol ar niferoedd staff yr Awdurdod yn golygu bod elfen o risg gyda chapasiti i gyflawni ar brosiectau'n y dyfodol.

12. Strategaethau'r Awdurdod

Pedwar prif strategaeth yr Awdurdod yw:

- Cynllun Rheolaeth Parc Cenedlaethol Eryri,
- Cynllun Datblygu Lleol Eryri,
- Cynllun Corfforaethol, a
- Rhaglen Waith Corfforaethol.

Mae gwybodaeth ychwanegol am y 4 ynghyd â strategaethau eraill yr Awdurdod ac adolygiad o'u effeithiolrwydd yn rhan 5 o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

13. Effaith yr hinsawdd economaidd gyfredol

Mae'r Awdurdod wedi mantioli ei gyllideb am 2021/22 yn seliedig ar y ffigur Grant Parc Cenedlaethol yn ôl hysbysiad gan swyddogion Llywodraeth Cymru yn Rhagfyr 2020. Nid yw Llywodraeth Cymru wedi darparu ffigurau grant dangosol am 2022/23 a thu hwnt.

Effaith COVID-19

Mae'r Awdurdod wedi derbyn cymorth ariannol trwy arbediad treth Annomestig, grantiau cymorth busnes gan gynghorau Gwynedd a Chonwy, grantiau cymorth penodol i'r Ysgwrn a'r cynllun seibiant swydd. Mae Plas Tan y Bwlch ond yn cynnig gwasanaeth gwely a brecwast ar yr adeg hwn ynghyd â chyfleusterau ar gyfer cyfarfodydd dydd. Mae mynediad i'r Ysgwrn a Chanolfannau Gwybodaeth yn dilyn canllawiau Llywodraeth Cymru, a gwasanaethau'r Awdurdod yn gyffredinol yn dilyn trefniadau gwaith Covid.

Tra bo rhyw gymaint o bresenoldeb yn y brif swyddfa ym Mhenrhyndeudraeth mae'r rhan helyw o staff yn dal i weithio o gartref. Nid oes mynediad i'r cyhoedd i'r brif swyddfa heblaw drwy apwyntiad. Mae rhai staff Plas Tan y Bwlch yn parhau ar y cynllun seibiant swydd.

Mae'r Awdurdod wedi ystyried sefyllfa tenantiaid a chaniatau gostyngiad rhent fel bo'r angen. Lle mae oediad gyda phrosiectau cyfalaf a grant, mae'r Awdurdod mewn cysylltiad â'r cyllidwyr a phartneriaid perthnasol ac wedi derbyn estyniad amser lle'n briodol e.e. cynlluniau Treftadaeth Treflun Dolgellau a Phartneriaeth Tirwedd Carneddau.

Ar adeg sgwennu'r Datganiad mae llif arian yr Awdurdod yn ddigonol, ond, petai "trydydd ton" o'r firws byddai angen ail-werthuso y sefyllfa.

Mae'r Awdurdod wedi gwirio Cynllun Rheolaeth y Parc yn erbyn y gwersi a ddysgwyd o Covid. Bydd cychwyn ar adolygu'r Cynllun Datblygu Lleol o fewn y ddwy flynedd nesaf (gyda'r dyddiad penodol ar gyfer yr adolygiad yn dibynnu'n bennaf ar Adroddiad Adolygiad Blynyddol y Cynllun Datblygu Lleol) a bydd hwn hefyd yn ystyried yr heriau i'r ardal sy'n deillio o Covid. Bu datblygu ar y cynllun Llesiant dros yr Hydref / gaeaf gan gynnwys ystyriaeth o faterion Covid. Mae'r Awdurdod yn adolygu'n barhaus yr effaith ariannol tan fydd gwell sefydlogrwydd yn bodoli.

GWYBODAETH BELLACH

Mae gwybodaeth bellach ynghylch y Datganiad Cyfrifon hwn ar gael oddi wrth:

Emyr Roberts
Pennaeth Cyllid
Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
Swyddfeydd y Parc Cenedlaethol
Penrhyndeudraeth
Gwynedd
LL48 6LF
Ffôn: 01766 772 225
Ebost: emyr.roberts@eryri.llyw.cymru

Y DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU AM Y DATGANIAD CYFRIFON

CYFRIFOLDEBAU'R AWDURDOD

Mae'n ofynnol ar i'r Awdurdod:-

- Wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu priodol ei faterion ariannol ac i sicrhau fod un o'i swyddogion gyda chyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny. Yn achos Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, y swyddog hwnnw yw'r Prif Swyddog Cyllid;
- Rheoli ei faterion er mwyn sicrhau defnydd economaidd, effeithlon, ac effeithiol o'i adnoddau a diogelu ei asedau;
- Cymeradwyo ei ddatganiad cyfrifon.

Cafodd y cyfrifon hyn eu cymeradwyo gan yr Awdurdod ar 24 Tachwedd 2021.

Llofnod:

CYNG. WYN ELLIS-JONES - CADEIRYDD

Cyfrifoldebau'r Prif Swyddog Cyllid

Mae'r Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon yr Awdurdod yn unol ag arferion priodol a amlinellir yn y Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Llywodraeth Leol yn y DU ('y Cod Ymarfer').

Wrth baratoi'r datganiadau cyfrifon, mae'r Prif Swyddog Cyllid wedi:-

- Dethol polisiâu cyfrifyddu addas ac yna eu cymhwyso'n gyson;
- Gwneud penderfyniadau ac amcangyfrifon a oedd yn rhesymol a doeth;
- Wedi cydymffurfio â'r Datganiad Ymarfer a Argymhellir.

Mae'r Prif Swyddog Cyllid hefyd wedi:-

- Cadw cofnodion cyfrifyddu cywir a oedd yn gyfredol;
- Wedi cymryd camau rhesymol i rwystro a darganfod twyll ac anghysonderau eraill.

Tystysgrif y Prif Swyddog Cyllid

Mae'r Datganiadau Cyfrifon wedi cael eu paratoi'n unol â Chyfrifon Llywodraeth Leol a Rheoliadau Archwilio ac yn cyflwyno'n deg a gwir sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar y dyddiad cyfrifyddu a'i incwm a gwariant i'r flwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2021.

Llofnod :

12fed Tachwedd 2021

DAFYDD L. EDWARDS – PRIF SWYDDOG CYLLID

DATGANIAD O BOLISIÄU CYFRIFYDDU

1. Egwyddorion Cyffredinol

Mae'r cyfrifon wedi eu paratoi'n unol â Chod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Llywodraeth Leol yn y DU ('y Cod Ymarfer').

Mae'r Cod Ymarfer yn ei gwneud yn ofynnol i bolisiäu cyfrifyddu gael eu cymhwyso'n gyson. Y gofyniad pwysicaf yw bod y Datganiadau Cyfrifon yn 'cyflwyno'n deg a gwir' berfformiad ariannol a sefyllfa'r Awdurdod.

2. Cysyniadau Cyfrifyddu

Mae'r cyfrifon wedi eu paratoi'n unol â'r egwyddorion a'r cysyniadau cyfrifyddu hanfodol (a threiddiol) a ganlyn :

- Perthnasedd
- Dibynadwyedd
- Cymaroldeb
- Dealladwy
- Materoldeb
- Croniadau
- Busnes Gweithredol
- Uchafiaeth gofynion deddfwriaethol

Mae'r egwyddorion a chysyniadau hyn wedi eu defnyddio wrth ddedhol a chymhwyso polisiäu cyfrifyddu a thechnegau amcangyfrif ac wrth weithredu barn broffesiynol.

3. Croniadau Gwariant ac Incwm

Mae cyfrifon refeniw a chyfalaf yr Awdurdod yn cael eu cynnal ar sail cronïadau. Mae'r holl symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod yn cael eu gosod yn y cyfrifon ar yr amser maent yn ddyledus.

- Bydd y refeniw o werthu nwyddau yn cael ei adnabod pan fydd yr Awdurdod yn trosglwyddo'r risgiau arwyddocaol a buddion perchnogaeth i'r prynwr, a phan mae'n debygol y bydd buddiant economaidd neu'r gwasanaeth potensial cysylltiol gyda'r trafodyn hefyd yn trosglwyddo i'r Awdurdod.
- Bydd refeniw o ddarparu gwasanaeth yn cael ei adnabod pan fydd yr Awdurdod yn gallu mesur yn ddibynadwy'r canran sydd wedi ei gwblhau o'r trafodyn ynghyd â'r tebygolrwydd y bydd buddiant economaidd neu'r gwasanaeth potensial cysylltiol gyda'r trafodyn hefyd yn trosglwyddo i'r Awdurdod.
- Bydd cyflenwadau yn cael eu trin fel gwariant fel maent yn cael eu treulio – pan fydd bwch rhwng y dyddiad mae'r cyflenwadau wedi eu derbyn a'u treulio, byddant yn cael eu dal fel stoc ar y Fantolen.
- Bydd treuliau, mewn cysylltiad â'r gwasanaeth a roddwyd (gan gynnwys gwasanaeth gan weithwyr cyflogedig) yn cael eu cofnodi fel gwariant pan fydd y gwasanaeth wedi ei dderbyn yn hytrach na pryd fydd taliadau'n cael eu gwneud.
- Ble mae refeniw a gwariant wedi eu hadnabod ond nid yw'r arian wedi ei dderbyn neu dalu allan, bydd rhaid creu dyledwr neu gredydwr am y symiau perthnasol ar y Fantolen. Ble mae tebygolrwydd o beidio casglu'r ddyled, bydd rhaid ysgrifennu'r dyledion lawr a chodi tal allan o gyfrif refeniw am yr incwm fydd yn debygol o beidio cael ei gasglu.

4. **Arian Parod a'r Eitemau sydd Gyfystyr ag Arian Parod**

Mae hyn yn cynnwys cyfrifon imprest a chronfeydd parod yr Awdurdod ac arian parod a ddelir "ar alwad" neu wedi ei ddydodi dros y tymor byr gyda banciau lle mae'r arian yn ad-daladwy heb gosb pan geir rhybudd nid hwy na 24 awr.

5. **Eitemau Eithriadol**

Lle mae eitemau o'r fath yn berthnasol i gyfrifon 2020/21, tynnir sylw atynt yn y nodiadau perthnasol e.e. colledion ailbrisiad.

6. **Addasiadau cyn cyfnod, newidiadau mewn polisiau cyfrifyddu ac amcangyfrifon a chamgymeriadau**

Nid oes unrhyw newidiadau o sylwedd yn 2020/21.

7. **Codi tâl ar refeniw am asedau anghyfredol**

Codir tâl ar wasanaethau, gwasanaethau cefnogol a chyfrifon masnachu gyda'r symiau a ganlyn er mwyn cofnodi'r gost o ddal asedau sefydlog yn ystod y flwyddyn:

- Dibrisiant sy'n digwydd i'r asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth perthnasol,
- Ailwerthuso a cholledion nam ar asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth lle nad oes enillion cronus yn y Gronfa Ailwerthuso lle gellir dileu'r colledion yn eu herbyn,
- Amorteiddio asedau sefydlog anghyfyrrdadwy sy'n berthnasol i'r gwasanaeth. Ni ellir codi tal am y symiau hyn yn erbyn Cronfa Gyffredinol yr Awdurdod ac felly maent fel y cyfryw yn cael eu gwyrddroi trwy gyfnewidiad addasu gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf fel y dangosir yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd.

8. **Buddion gweithwyr**

8.1 Buddiannau Sy'n Daladwy yn Ystod Cyflogaeth :

Buddiannau gweithwyr tymor byr yw'r rheiny sydd i fod i gael eu setlo o fewn 12 mis i ddiwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys buddiannau fel cyflogau wythnosol a misol, tâl gwyliau blynyddol a thâl cyfnod salwch, bonysau a buddiannau nad ydynt yn rhai ariannol (ee ceir) i weithwyr presennol ac maent yn cael eu cydnabod fel traul gwasanaethau yn y flwyddyn y mae'r gweithwyr yn rhoi gwasanaeth i'r Awdurdod.

8.2 Buddiannau terfynu :

Buddiannau terfynu yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol cyffredin neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddo gwirfoddol a chodir y rhain ar sail groniadau i'r llinell Costau Heb eu Dosbarthu Costau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fo'r Awdurdod yn amlwg wedi ymrwymo i derfynu cyflogaeth swyddog neu grŵp o swyddogion neu i wneud cynnig i annog diswyddo gwirfoddol.

8.3 Buddion Ôl-gyflogaeth

Mae gweithwyr yr Awdurdod yn aelodau o'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gronfa Bensiwn Gwynedd yng Nghyngor Gwynedd. Mae'r cynllun yn darparu buddion diffiniedig i'w haelodau (pensiynau a lymf-symiau) sydd wedi eu hennill yn ystod eu hamser gyda'r Awdurdod.

8.4 Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Mae gan bob aelod arall o'r staff, yn amodol ar rai meini prawf, yr hawl i fod yn aelod o'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Mae'r costau pensiwn a godir ar gyfrifon yr Awdurdod ar gyfer y dosbarth yma o weithwyr yn cael eu pennu gan weinyddwyr y gronfa ac yn cynrychioli cyfran sefydlog o gyfraniad y gweithwyr i'r cynllun.

Mae'r Cynllun Llywodraeth Leol yn cael ei drin fel cynllun budd diffiniedig.

Mae ymrwymadau Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd i'w priodoli i'r Awdurdod yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraid drwy'r dull rhagamcanu unedau h.y. asesiad o daliadau fydd yn cael eu gwneud yn y dyfodol mewn perthynas â buddion ymddeol a enillwyd hyd yn hyn gan y gweithwyr, yn seiliedig ar gyfradd marwolaeth, cyfradd trosiant gweithwyr, a.y.b. yn ogystal â thaf luniad enillion ar gyfer gweithwyr cyfredol.

Gostyngir yr ymrwymadau i'w gwerth ar sail prisiau cyfredol, gan ddefnyddio graddfa ddisgownt o 2.3% wedi ei gyfrifo fel cyfartaledd cymhwysol 'spot yields' ar fondiau corfforaethol gyda statws credyd AA.

Mae asedau Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd i'w priodoli i'r Awdurdod yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail gwerth teg a benderfynir gan Actiwari'r Gronfa.

Dadansoddir y newid yn ymrwymiad net pensiynau i'r cydrannau canlynol:

Cost gwasanaeth yn cynnwys:

- Cost gwasanaeth cyfredol – y cynnydd mewn ymrwymadau o ganlyniad i flynyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni - dyrennir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gwasanaethau lle mae'r gweithwyr yn gweithio.
- Cost gwasanaeth y gorffennol – mae'r cynnydd mewn ymrwymadau yn deillio o benderfyniadau yn y flwyddyn gyfredol ble mae eu heffaith yn gysylltiedig â'r blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd cynharach – mae'n cael ei ddebydu i'r Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o gostau Corfforaethol.
- Llog net ar yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net, h.y. y gost llog net i'r Awdurdod - y newid yn ystod y cyfnod yn yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net sy'n codi o dreigliad amser sy'n mynd yn erbyn llinell Gwariant ac Incwm Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr - mae hyn yn cael ei gyfrifo ar sail gweithredu'r gyfradd ddisgownt sy'n cael ei ddefnyddio i fesur yr ymrwymiad buddion diffiniedig ar gychwyn y cyfnod i'r ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net ar gychwyn y cyfnod – gan gymryd i ystyriaeth unrhyw newidiadau yn yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net yn ystod y cyfnod o ganlyniad i gyfraniadau a thaliadau budd.

Ailfesuriadau yn cynnwys:

- Enillion ar asedau'r cynllun - gan eithrio symiau sy'n gynwysedig yn llog net ar yr ymrwymiad/(ased) buddion diffiniedig net - yn cael eu debydu i'r Reserf Pensiwn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.
- Enillion a cholledion actiwaraidd - newidiadau i'r ymrwymiad pensiwn net oherwydd nad yw'r digwyddiadau wedi cyd-fynd â'r rhagdybiaethau a wnaethpwyd yn y prisiad actiwaraidd diwethaf, neu am fod yr actiwari wedi diweddarau ei ragdybiaethau - yn cael eu debydu i'r Reserf Pensiwn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall.
- Cyfraniadau a delir i Gronfa Bensiwn Gwynedd - arian a delir fel cyfraniadau'r cyflogwr i'r Gronfa Bensiwn ar gyfer setliad ymrwymadau sydd ddim yn cael eu cyfrifo fel traul.

Gyda buddion ymddeol, mae'n ofynnol, yn unol â darpariaethau statudol, i Gronfa'r Awdurdod dderbyn cost y swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r Gronfa Bensiwn neu'n uniongyrchol i'r pensiynwyr yn ystod y flwyddyn, yn hytrach na'r swm a gyfrifir yn ôl y safonau cyfrifeg Perthnasol. Yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Reserfau, mae hyn yn golygu bod angen neilltuo arian i neu allan o'r Reserf Pensiwn er mwyn diddymu'r credydau a'r debydau damcaniaethol ar gyfer buddion ymddeol a rhoi'r debydau am arian a dalwyd i'r Gronfa Bensiwn a phensiynwyr ac unrhyw symiau sy'n daladwy ond sydd heb eu talu at ddiwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sydd yn deillio o hyn yn y Reserf Pensiwn yn fesur o effaith buddiol i Gronfa'r Awdurdod o orfod trin buddion ymddeol ar sail llif arian yn hytrach na thros y cyfnod y mae'r gweithwyr yn derbyn y budd.

Mae'r Safon Cyfrifeg Rhyngwladol (SCRh) 19 yn rheoli sut y dylid trin a datgelu'r ymrwymadau tymor hir sy'n bodoli mewn perthynas â chostau pensiwn. Mae'n ofynnol i gynghorau lleol Cymru a Lloegr baratoi eu datganiadau ariannol yn unol â gofynion SCRh19.

8.5 Buddion Dewisol

Mae gan yr Awdurdod hefyd bwerau cyfyngedig i wneud dyfarniadau dewisol mewn achosion o ymddeoliadau cynnar. Bydd unrhyw ymrwymadau sydd yn deillio o ddyfarniad o'r fath i unrhyw aelod o staff (yn cynnwys athrawon) yn cael eu cronni yn y flwyddyn y cymerwyd y penderfyniad i wneud y dyfarniad gan ddefnyddio'r un polisiau â'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol i gyfrifo amdanynt.

9. **Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen**

Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, yn rhai ffafriol ac anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad pan fo'r Datganiad Cyfrifon wedi ei awdurdodi i'w gyhoeddi. Gellir dynodi dau fath o ddigwyddiadau:

- y rheiny sy'n rhoi tystiolaeth o'r amodau oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd – mae'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r fath ddigwyddiadau
- y rheiny sy'n arwydd o amodau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd – nid yw'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r fath ddigwyddiadau, ond ble

y byddai categori o ddigwyddiadau yn cael effaith berthnasol, gwneir datgeliad yn y nodiadau ar natur y digwyddiadau a'u heffaith ariannol ddisgwyliedig. Nid adlewyrchir digwyddiadau sy'n cymryd lle ar ôl dyddiad awdurdodi i gyhoeddi yn y Datganiad Cyfrifon.

10. Offerynnau Ariannol

Atebolrwydd Ariannol

Mae'r Awdurdod yn Awdurdod diddyled yn yr ystyr nad oes ganddo unrhyw fenthyciadau.

Asedau Ariannol

Dosberthir asedau ariannol i ddau fath:

- benthyciadau a derbyniadau posib – asedau sydd â thaliadau sefydlog neu benodadwy ond nad ydynt yn cael eu dyfynnu yn y farchnad weithredol.

Y fath offerynnau sy'n berthnasol i'r Awdurdod yw benthyciadau car a wneir i weithwyr (fodd bynnag tybir nad yw'r symiau'n ddigon sylweddol i'w cynnwys).

- asedau sydd ar gael i'w gwerthu – asedau sydd â phris marchnad dyfynedig ac/neu sydd heb daliadau sefydlog neu benodadwy. Nid oes gan yr Awdurdod ased o'r math hwn.

11. Arian tramor

Mae incwm a gwariant sy'n deillio o unrhyw drafodion mewn arian cyfredol o dramor yn cael ei gyfieithu i £ sterling.

12. Grantiau Llywodraeth a Chyfraniadau eraill

P'un a ydynt yn cael eu talu i'r cyfrif, trwy randaliadau neu fel ôl-ddyledion, cydnabyddir grantiau llywodraeth a chyfraniadau a rhoddion trydydd parti fel rhai sy'n ddyledus i'r Awdurdod pan fo sicrwydd rhesymol:

- y bydd yr Awdurdod yn cydymffurfio â'r amodau sydd ynghlwm â'r taliadau, ac
- y derbynnir y grantiau neu gyfraniadau.

Nid yw'r symiau a nodwyd fel rhai sy'n ddyledus i'r Awdurdod yn cael eu rhoi mewn credyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd oni fydd yr amodau sydd ynghlwm wrth y grant neu'r cyfraniad wedi eu bodloni. Mae'r amodau'n nodi bod rhaid i'r buddiannau economaidd yn y dyfodol neu i'r gwasanaeth posib sydd wedi'i ymgorffori yn yr ased a brynwyd gyda'r arian grant neu gyda'r cyfraniadau gael eu defnyddio gan y derbynnydd fel y nodwyd, neu bydd raid dychwelyd i'r trosglwyddydd y buddiannau economaidd yn y dyfodol neu'r gwasanaeth posib.

Mae'r arian a roddwyd fel grantiau a chyfraniadau lle na chafodd yr amodau eu bodloni yn cael eu cludo ymlaen yn y Fantolen fel credydwr. Pan fo'r amodau'n cael eu bodloni mae'r grant neu'r cyfraniad yn cael ei roddi mewn credyd yn y llinell gwasanaeth priodol (grantiau refeniw a chyfraniadau a briodolwyd) neu Dreth ac Incwm Grant Amhenodol (grantiau refeniw heb eu hamgáu a'r cyfan o'r grantiau cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo'r grantiau cyfalaf yn cael eu rhoddi mewn credyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, maent yn cael eu gwyrddroi allan o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth gefn.

Pan fo grant heb ei ddefnyddio eto i gyllido gwariant cyfalaf, mae'n cael ei bostio i'r Grantiau Cyfalaf Wrth Gefn – y rhai na chafodd eu defnyddio. Pan fo wedi'i ddefnyddio mae'n cael ei bostio i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf. Mae'r symiau yn y Grantiau Cyfalaf Wrth Gefn na chawsant eu defnyddio yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf unwaith y cânt eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf.

13. Asedau Treftadaeth

Asedau Treftadaeth yw'r asedau hynny sydd wedi eu cadw mewn ymddiriedolaeth ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol oherwydd eu cysylltiadau diwylliannol, amgylcheddol neu hanesyddol, h.y. mae ganddynt rinweddau hanesyddol, artistig, gwyddonol, geoffisegol neu amgylcheddol. Maent yn cael eu cynnal gan yr Awdurdod yn bennaf am eu cyfraniad tuag at wybodaeth a diwylliant, ond nid ydynt yn cael eu defnyddio gan yr Awdurdod wrth iddo gyflawni ei fusnes arferol. Mae dibrisiant asedau treftadaeth, lle bo hynny'n briodol, yn unol â pholisi cyffredinol yr Awdurdod ar ddibrisiant.

14. Asedau anghyfyrrdadwy

Cyfrifir am asedau anghyfyrrdadwy a brynir ar ffurf trwyddedau meddalwedd fel rhan o'r rhaglen amnewid Technoleg Gwybodaeth, ac maent yn cael eu lleihau i refeniw yn unol â'r dibrisiant costau.

15. Buddiannau mewn Cwmnïau ac Endidau Eraill

Mae gan yr Awdurdod fuddiant mewn Partneriaeth Rhwymedigaeth Cyfyngedig ar y cyd gyda 13 Awdurdod Parc Cenedlaethol arall, gyda'r diben o gynhyrchu incwm yn bennaf o nawdd.

16. Rhestrau Stoc a Chontractau Tymor Hir

Mae stociau'n cael eu tynnu i'r cyfrif yn ôl cost y prisiau yn achos stociau'r bar, nwyddau i'w hailwerthu a darpariaethau cyffredinol ym Mhlas Tan y Bwlch, y Ganolfan Astudio ac yn achos nwyddau i'w hailwerthu yng Nghanolffannau Gwybodaeth yr Awdurdod. Mae hyn yn gyson â'r polisi a fabwysiadwyd ym mlynnyddoedd y gorffennol. Dan yr ymarfer a argymhellir rhaid dangos y stociau yn ôl y pris isaf o ddau, sef y gost wirioneddol neu'r gwerth dichonadwy net, ond nid yw'r gwahaniaeth yn berthnasol yn yr achos hwn.

17. Prydlesau (Cyllid)

Ar 31/3/2021 nid oes gan yr Awdurdod unrhyw drefniadau brydles cyllid.

18. Prydlesau (Gweithredol)

Mae'r Awdurdod yn rheoli prydlesau gweithredol i:

- Gerbydau,
- Llungopiwyr a pheiriannau diodydd a byrbrydau.
- Tir ac adeiladau

Codir am daliadau prydles yn llawn yn ôl y dyddiad y maent yn daladwy arno ar sail llinell syth, yn sicrhau tâl blynyddol cyfartal i gyfrifon refeniw gwasanaeth drwy gydol oes y prydles.

Mae'r Awdurdod yn rhentu sawl eiddo i gefnogi ei wasanaethau, a hefyd mae'n derbyn incwm rhent o sawl eiddo a berchenogir. Mae'r eiddo a berchenogir yn cael ei ddal fel asedau sefydlog yn y fantolen. Cyfrifir am yr incwm prydles ar sail llinell syth.

19. Eiddo, Offer a Chyfarpar

Dosberthir asedau sydd â sylwedd ffisegol ac sy'n cael eu dal i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rhentu i eraill, neu i bwrpasau gweinyddol ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol fel Eiddo, Offer a Chyfarpar.

Cydnabyddiaeth: Mae gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Offer a Chyfarpar yn cael ei gyfalafu ar sail groniadau, cyn belled â'i fod yn bosib y bydd y buddiannau economaidd i'r dyfodol neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â nhw'n llifo i'r Awdurdod ac y gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy. Mae gwariant sy'n cynnal ond nad yw'n ychwanegu at botensial ased i gyflenwi buddiannau economaidd i'r dyfodol neu botensial gwasanaeth (hy trwsio a chynnal a chadw) yn cael ei godi fel traul fel ag y mae'n digwydd.

Mesur: Caiff asedau eu mesur yn y lle cyntaf ar gost, yn cynnwys:

- y pris prynu
- unrhyw gostau a briodolir i ddod ag ased i'r lleoliad a'r cyflwr sy'n angenrheidiol iddo fedru cael ei weithredu yn y dull a fwriadwyd gan reolwyr (amcangyfrif cychwynnol o gostau datgymalu a symud yr eitem ac adfer y safle y lleolir ef arno.)

Tybir bod cost asedau a gaffaelir heblaw drwy bryniant i fod eu gwerth teg, oni bai nad oes sylwedd masnachol i'r caffaeliad (hy ni fydd yn arwain at amrywiad yn llif arian yr Awdurdod). Yn yr achos olaf, pan y caffaelir ased drwy gyfnewid, cost y caffaeliad yw swm cario'r ased a roddir i fyny gan yr Awdurdod.

Pan fo enillion yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, maent yn cael eu gwyrddroi allan o Falans y Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

Yna mae'r asedau'n cael eu cario i'r Fantolen gan ddefnyddio'r seiliau mesur canlynol:

- isadeiledd, asedau cymunedol ac asedau sy'n cael eu hadeiladu - cost dibrisiant hanesyddol pan wyddys hwnnw
- asedau dros ben – gwerth (marchnad) teg.
- pob ased arall – potensial gwasanaeth ar sail gwerth defnydd presennol (GDP), , a bennir fel y swm a fyddai'n cael ei dalu am yr ased yn ei ddefnydd presennol

Pan nad oes tystiolaeth seiliedig ar y farchnad o werth teg oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir cost amnewidiol dibrisiedig (CAD) fel amcangyfrif o werth teg.

Pan fo gan asedau nad ydynt yn eiddo oes ddefnyddiol fer neu werth isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig fel procsi ar gyfer gwerth teg. Heblaw am gyfarpar systemau gwybodaeth, mae lefel de minimis o £10,000 wedi ei ddefnyddio ar gyfer cydnabyddiaeth asedau nad ydynt yn gyfredol.

Mae'r asedau a gynhwysir yn y Fantolen ar werth teg yn cael eu hailbrisio yn ddigon aml i sicrhau nad yw eu swm cario'n sylweddol wahanol o'u gwerth teg ar ddiwedd y flwyddyn, ar y lleiaf bob pum mlynedd. Mae cynnydd mewn ailbrisio'n cydweddu â chredydau i'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i gydnabod enillion heb eu gwireddu. [Yn eithriadol, gellir credydu enillion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan maent wedi codi o wyrddroi colled a godwyd yn flaenorol yn erbyn gwasanaeth.]

Pan ddynodir lleihad mewn gwerth, cyfrifir amdanynt trwy:

- pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn y balans hwnnw (i fyny at y swm o enillion cronus)
- pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn neu falans annigonol, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cynnwys enillion ailbrisiant a gydnabyddir ers 1 Ebrill 2007 yn unig, dyddiad ei gweithredu'n ffurfiol. Mae'r enillion a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw wedi eu cyfnerthu yn y Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Cydrannu: Mae'r Awdurdod wedi cymhwyso'r egwyddor cydrannu i'r asedau sydd werth £150,000 neu fwy a lle bo'r gwahaniaeth mewn costau dibrisiant yn sylweddol. Mae'r egwyddor hon yn cael ei defnyddio er mwyn sicrhau bod yr elfennau hynny o'r eiddo â bywydau gweithredol gwahanol ac felly gwahanol raddau o ddibrisiant yn cael eu cydnabod ac y rhoddir cyfrif amdanynt.

Amhariad: Mae gwerth asedau'n cael eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn am arwydd o amhariad ar werth. Pan fo arwyddion, ac amcangyfrifir bod gwahaniaethau posib yn berthnasol, yna amcangyfrifir swm adferadwy'r ased a, ble bo hwn yn llai na swm cario'r ased, cydnabyddir colled amhariad ar gyfer y diffyg.

Pan ddynodir colledion amhariad, cyfrifir amdanynt trwy:

- pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn y balans hwnnw (i fyny at y swm o enillion cronus)
- pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn neu falans annigonol, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo colled amhariad yn cael ei gwyrddroi'n dilyn hyn, credydir y gwyrddroad i'r llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, i fyny at swm y golled wreiddiol, wedi ei addasu ar gyfer Dibrisiant y byddid wedi ei godi pe na fyddai'r golled wedi ei chydabod.

Dibrisiant: darperir ar gyfer dibrisiant yr holl asedau Eiddo, Offer a Chyfarpar trwy ddyraniad systematig o'u symiau dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol. Gwneir

eithriad ar gyfer asedau heb oes ddefnyddiol benodadwy gyfyngedig (hy tir rhydd-ddaliad a rhai asedau cymunedol) ac asedau nad ydynt eto ar gael i'w defnyddio (hy asedau sy'n cael eu hadeiladu). Nid yw asedau buddsoddi nac asedau a ddelir ar gyfer eu gwerthu yn cael eu dibrisio.

Cyfrifir dibrisiant ar y seiliau canlynol:

- adeiladau – dyraniad llinell syth dros oes ddefnyddiol yr eiddo fel yr amcangyfrifir gan y prisiwr
- cerbydau, offer, dodrefn a chyfarpar – canran o werth bob dosbarth o asedau yn y Fantolen, fel y cynghorir gan swyddog â chymwysterau addas

Dibrisir ar sail blwyddyn llawn yn y flwyddyn yr adnabyddir yr ased gyntaf yng nghyfrifon yr Awdurdod. Pan fo gan eitem o ased Eiddo, Offer a Chyfarpar gydrannau mawr y mae eu cost yn sylweddol mewn cysylltiad â chost gyfan yr eitem, dibrisir y cydrannau ar wahân. Mae enillion ailbrisiant hefyd yn cael eu dibrisio, gyda swm sy'n cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng gwerth presennol dibrisiant a godir ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi ei godi ar eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Gwarediadau ac Asedau Heb fod yn Gyfredol yn Cael eu Dal ar Gyfer Gwerthu

Pan y daw'n bosib y bydd swm cario ased yn cael ei adennill yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na pharhau i'w ddefnyddio, caiff ei ailddosbarthu fel Ased sy'n Cael ei Ddal i'w Werthu. Mae'r ased y cael ei ailbrisio yn union cyn ei ailddosbarthu ac yna ei gario ar yr isaf o'r swm hwn a gwerth teg llai costau gwerthu. Pan fo gostyngiad dilynol i werth teg llai costau gwerthu, mae'r golled yn cael ei phostio i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Dim ond hyd at swm unrhyw golledion a gydnabuwyd yn flaenorol yn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau y cydnabyddir enillion mewn gwerth teg.

Os nad yw asedau bellach yn cwrdd â'r meini prawf i'w dosbarthu fel Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu, yna cânt eu hailddosbarthu'n ôl i asedau nad ydynt yn rhai cyfredol a'u prisio ar yr isaf o'u swm cario cyn iddynt gael eu dosbarthu fel yn cael eu dal i'w gwerthu; addasu ar gyfer dibrisiant, amorteiddiad neu ailbrisiadau a fyddai wedi cael eu cydnabod petaent ddim wedi cael eu dosbarthu fel rhai sy'n Cael Eu Dal i'w Gwerthu, a'u swm adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio gwerthu.

Nid yw asedau sydd wedi eu gadael neu eu sgrapio yn cael eu hailddosbarthu fel Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu.

Pan geir gwared ag ased neu pan gaiff ei ddatgomiynu, dilëir swm cario'r ased yn y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Offer a Chyfarpar neu Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu) i linell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enilliad neu golled ar waredu. Mae derbyniadau o warediadau (os oes rhai) yn cael eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled ar waredu (hy wedi ei netio i ffwrdd yn erbyn gwerth cario'r ased ar adeg ei waredu). Mae unrhyw enillion ailbrisiant a gronnwyd i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Mae symiau uwch na £10k a dderbynnir ar gyfer eitem a waredwyd yn cael eu categorio fel derbyniadau cyfalaf. Mae'n ofynnol ar i'r derbyniadau cyfalaf gael eu credydu i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn, ac yna dim ond ar gyfer buddsoddiad cyfalaf newydd y cânt eu defnyddio [neu eu gosod o'r neilltu i leihau angen gwaelodol yr Awdurdod i fenthycu (y gofyniad cyllido cyfalaf)]. Mae derbyniadau'n cael eu meddiannu i'r Gronfa Wrth Gefn o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Nid yw gwerth a ddilëir o warediadau'n cael ei godi ar y Gronfa Gyffredinol. Mae'r symiau hyn yn cael eu meddiannu i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

20. Darpariaethau, Rhwymedigaethau Wrth Gefn ac Asedau Wrth Gefn

Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Awdurdod sydd yn ôl pob tebyg angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, ac y gellir gwneud amcangyfrif dibynadwy o faint y rhwymedigaeth. Er enghraifft, efallai bod yr Awdurdod yn rhan o achos llys a allai arwain yn y pen draw at wneud setliad neu dalu iawndal.

Darpariaethau

Codir darpariaethau fel traul ar y llinell gwasanaeth briodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn y daw'r awdurdod yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, a cânt eu mesur yn ôl yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad y Fantolen o'r gwariant sydd ei angen i setlo'r rhwymedigaeth, gan gymryd i ystyriaeth y risgiau ac ansicrwydd perthnasol.

Rhwymedigaethau wrth gefn

Mae rhwymedigaeth wrth gefn yn codi pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth posib i'r awdurdod, y bydd ei fodolaeth ond yn cael ei gadarnhau neu fel arall o ddigwyddiadau ansicr i'r dyfodol nad ydynt yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth yr awdurdod. Mae rhwymedigaethau wrth gefn hefyd yn codi mewn amgylchiadau ble byddai darpariaeth yn cael ei gwneud fel arall ond naill ai nad yw'n debygol a bydd angen all-lif o adnoddau neu na ellir mesur maint y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Ni chydabyddir rhwymedigaethau wrth gefn yn y Fantolen, ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon.

Asedau wrth gefn

Mae ased wrth gefn yn codi pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi ased bosib i'r awdurdod, y bydd ei fodolaeth ond yn cael ei gadarnhau neu fel arall o ddigwyddiadau ansicr i'r dyfodol nad ydynt yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth yr awdurdod.

Ni chydabyddir asedau wrth gefn yn y Fantolen ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon ble mae'n debygol y bydd mewnllif o fuddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth.

21. Cronfeydd wrth Gefn

Mae'r Awdurdod yn gosod o'r neilltu symiau penodol fel cronfeydd wrth gefn i ddibenion polisi'r dyfodol, neu i ymdrin â risgiau. Crëir cronfeydd wrth gefn trwy feddiannu symiau o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn. Pan y ceir traul sydd i'w gyllido o gronfa wrth gefn, caiff ei godi ar y gwasanaeth priodol yn y flwyddyn honno i'w sgorio yn erbyn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yna meddiannir y gronfa wrth gefn yn ôl i Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn, fel nad oes taliad net yn erbyn y Gronfa Gyffredinol ar gyfer y gwariant.

Cedwir rhai cronfeydd wrth gefn penodol er mwyn rheoli'r prosesau cyfrifyddu ar gyfer asedau nad ydynt yn gyfredol, offerynnau ariannol, buddiannau ymddeol a buddiannau gweithwyr ac nid ydynt yn cynrychioli adnoddau y gellir eu defnyddio gan yr Awdurdod – eglurir y cronfeydd wrth gefn hyn yn y polisiâu perthnasol.

22. Gwariant Refeniw a ariennir o Gyfalaf Dan Statud

Mae gwariant yr aethpwyd iddo yn ystod y flwyddyn y gellir ei gyfalafu dan ddarpariaethau statudol ond nad yw'n creu ased nad yw'n gyfredol wedi ei godi fel gwariant i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn. Pan fo'r Awdurdod wedi penderfynu cwrdd â chost y gwariant hwn o adnoddau cyfalaf presennol neu trwy fenthycu, mae trosglwyddiad yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn o Falans y Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yna'n gwyrddroi'r symiau fel nad oes effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol.

23. Treth ar Werth

Mae'r TAW sy'n daladwy yn cael ei gynnwys fel traul dim ond i'r graddau nad yw'n adenilladwy gan Gyllid a Thollau EM. Mae'r TAW y gellir ei dderbyn yn cael ei eithrio o incwm. Arfer yr Awdurdod yw cynnwys yr holl dreth fewngyrch na ellir ei hadennill gan Gyllid a Thollau EM o fewn costau'r gwasanaethau perthnasol. O ganlyniad i'r newid yn nhrefniadau busnes cyfredol Plas Tan y Bwlch, nid oes cost TAW anadferadwy yno ar gyfer 2020/21.

Y DATGANIAD INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Dengys y datganiad hwn gostau cyfrifyddu yn y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn 1084unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol.

2019/20 Gwariant Gros	2019/20 Incwm Gros	2019/20 Gwariant Net		2020/21 Gwariant Gros	2020/21 Incwm Gros	2020/21 Gwariant Net
£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000
5,549	-4,475	1,074	Cynllunio a Rheoli Tir	6,891	-5,062	1,829
5,563	-1,926	3,637	Corfforaethol	5,304	-1,597	3,707
36	0	36	Costau na ellir eu dosrannu	43	0	43
11,148	-6,401	4,747	Cost Net	12,238	-6,659	5,579
			Gwasanaethau			
		-58	Gwariant Gweithredu			5
		146	Arall (nodyn 9) Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi (nodyn 10)			99
		4,835	Gwariant Gweithredu Net			5,683
		-6,219	Incwm grant amhenodol (nodyn 11)			-6,246
		-1,384	Gwarged (-) / Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau am y flwyddyn			-563
		180	Diffyg net ar ailbriso asedau nad ydynt yn gyffredol a cholledion amhariad i'r gronfa ailbriso (nodyn 21)			296
		-4,212	Asedau / rhwymedigaethau pensiwn (nodyn 36)			2,113
		-4,032				2,409
		- 5,416	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr			1,846

Y FANTOLEN

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r rhwymedigaethau a gydnabyddir gan yr Awdurdod ar ddyddiad y Fantolen. Mae asedau net yr Awdurdod (asedau llai rhwymedigaethau) yn cyd-fynd â'r cronfeydd wrth gefn sy'n cael eu dal gan yr Awdurdod. Adroddir ar gronfeydd wrth gefn mewn dau gategori. Mae'r categori cyntaf o gronfeydd wrth gefn yn gronfeydd wrth gefn defnyddiadwy, h.y. y cronfeydd wrth gefn hynny y gall yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn destun i'r angen i gynnal lefel ochelgar o gronfeydd wrth gefn ac unrhyw derfynau statudol ar eu defnydd (er enghraifft y Gronfa Derbynebion Cyfalaf Wrth Gefn y gellir ei defnyddio ar gyfer gwariant cyfalaf neu i dalu dyledion yn unig). Yr ail gategori o gronfeydd wrth gefn yw'r rheiny na all yr Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn o gronfeydd wrth gefn yn cynnwys cronfeydd wrth gefn sy'n dal enillion a cholledion heb eu gwireddu (er enghraifft y Gronfa Ailbrisiad wrth Gefn) ble dim ond ar ôl gwerthu'r asedau y byddai symiau'n dod ar gael i ddarparu gwasanaethau; a chronfeydd wrth gefn sy'n dal gwahaniaethau amseru a ddangosir yn y llinell Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn "Addasiadau rhwng sail gyfrifyddu a sail ariannu dan y rheoliadau".

2019/20		Nodiadau	2020/21
£'000			£'000
17,624	Eiddo, Offer a Chyfarpar	12	17,529
810	Asedau Treftadaeth	13	798
37	Dyledwyr tymor hir	17	25
18,471	Asedau tymor hir		18,352
5,468	Buddsoddiadau tymor byr	15	5,334
131	Rhestrau Stoc	16	117
1,804	Dyledwyr tymor byr	17	3,146
2,641	Arian a Chyfateb ag Arian	18	3,859
10,044	Asedau Cyfredol		12,456
-1,761	Credydwyr tymor byr	19	-2,862
-3	Darpariaethau		0
-1,764	Rhwymedigaethau cyfredol		-2,862
-4,589	Rhwymedigaeth Cronfa Bensiwn	36	-7,317
-430	Credydwyr Tymor Hir	19	-743
-5,019	Rhwymedigaethau tymor hir		-8,060
21,732	Asedau net		19,886
-8,039	Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy	8	-9,137
-13,693	Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu defnyddio	21	-10,749
-21,732	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn		-19,886

Y DATGANIAD SYMUDIADAU MEWN CRONFEYDD WRTH GEFN

Dengys y datganiad hwn y symudiad yn y flwyddyn ar y gwahanol gronfeydd wrth gefn sy'n cael eu dal gan yr Awdurdod, wedi eu dadansoddi i "Gronfeydd wrth gefn defnyddiadwy" (h.y. y rheiny y gellir eu cymhwyso i ariannu gwariant) a chronfeydd wrth gefn eraill. Mae'r llinell Gwarged (+) neu Ddiffyg (-) ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Awdurdod, y gwelir mwy o fanylion amdanynt yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol sy'n ofynnol eu codi ar Falans y Gronfa Gyffredinol. Mae'r Cynnydd/Gostyngiad Net cyn llinell Trosglwyddiadau i Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd yn dangos Balans y Gronfa Gyffredinol statudol cyn unrhyw drosglwyddiadau disgresiwn i neu o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd a wneir gan yr Awdurdod.

Y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn 2020/21

	Balans y Gronfa Gyffredinol a'r Cronfeydd wrth gefn a glustnodir	Cronfa wrth gefn Derbynebion Cyfalaf	Cronfa wrth gefn grantiau cyfalaf heb eu defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy	Cronfeydd wrth gefn na ellir eu defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd wrth Gefn yr Awdurdod
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans a ddygwyd ymlaen o'r 31 Mawrth 2020	-5,618	-163	-2,257	-8,039	-13,693	-21,732
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	-563	0	0	-563	2,409	1,846
Addasiadau rhwng sail gyfrifyddu a sail gyllid dan reoliadau (nodyn 7)	-379	0	-156	-535	535	0
Cynnydd/Gostyngiad yn 2020/21	-942	0	-156	-1,098	2,944	1,846
Balans a gariwyd trosodd ar 31 Mawrth 2021	-6,560	-163	-2,413	-9,137	-10,749	-19,886
Cronfa Gyffredinol	-663					
Cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd	-5,897	(gweler nodyn 8)				
	-6,560					

Y Datganiad Symudiadau mewn cronfeydd wrth gefn 2019/20

	Balans y Gronfa Gyffredinol a'r Cronfeydd wrth gefn a glustnodir	Cronfa wrth gefn Derbynebion Cyfalaf	Cronfa wrth gefn grantiau cyfalaf heb eu defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn defnyddiawy	Cronfeydd wrth gefn na ellir eu defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd wrth Gefn yr Awdurdod
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans a ddygwyd ymlaen o'r 31 Mawrth 2019	-4,282	-152	-1,190	-5,625	-10,691	-16,316
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	-1,384	0	0	-1,384	-4,032	-5,416
Addasiadau rhwng sail gyfrifyddu a sail gyllid dan reoliadau (nodyn 7)	48	-11	-1,067	-1,030	1,030	0
Cynnydd/Gostyngiad yn 2019/20	-1,336	-11	-1,067	-2,414	-3,002	-5,416
Balans a gariwyd trosodd ar 31 Mawrth 2020	-5,618	-163	-2,257	-8,039	-13,693	-21,732
Cronfa Gyffredinol	-659					
Cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd	-4,959	(gweler nodyn 8)				
	-5,618					

DATGANIAD LLIF ARIAN

Dengys y **Datganiad Llif Arian** y newidiadau mewn arian a chyfateb ag arian yr Awdurdod yn ystod y cyfnod adrodd. Dengys y datganiad sut mae'r Awdurdod yn cynhyrchu a defnyddio arian a chyfateb ag arian trwy ddsbarthu llif arian fel gweithgareddau gweithredol, buddsoddi a chyllido. Mae'r swm o lif arian neu sy'n deillio o weithgareddau gweithredol yn brif ddangosydd i'r graddau y mae gweithgareddau'r Awdurdod yn cael eu hariannu drwy incwm grant ac ardoll neu gan dderbynwyr y gwasanaethau a ddarperir gan yr Awdurdod. Mae gweithgareddau buddsoddi'n cynrychioli'r graddau y mae all-lif o arian wedi ei wneud ar gyfer adnoddau y bwriedir iddynt gyfrannu at gyflenwad gwasanaeth yr Awdurdod i'r dyfodol. Mae llif arian sy'n deillio o weithgareddau cyllido'n ddefnyddiol i ragweld hawliadau ar lif arian yn y dyfodol gan ddarparwyr cyfalaf (h.y. benthycia) i'r Awdurdod.

2019/20 £'000		2020/21 £'000
-1,384	(Gwarged) neu ddiffyg net ar ddarpariaeth gwasanaethau	-563
-24	Addasiadau i warged neu ddiffyg net ar ddarpariaeth gwasanaethau am symudiadau heb fod yn arian (nodyn 22)	-1,454
1,466	Addasiadau ar gyfer eitemau a gynhwyswyd yn y gwarged neu ddiffyg net ar ddarpariaeth gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi a chyllido	1,525
58	Llif arian net o Weithgareddau Gweithredol	-492
1,154	Gweithgareddau Buddsoddi (nodyn 23)	-711
-5	Gweithgareddau Cyllido (nodyn 24)	-15
1,207	Cynnydd (-) neu ostyngiad (+) net mewn arian neu cyfateb ag arian	-1,218
3,848	Arian neu cyfateb ag arian ar gychwyn cyfnod adrodd	2,641
2,641	Arian neu cyfateb ag arian ar ddiwedd cyfnod adrodd (nodyn 18)	3,859

NODIADAU I'R DATGANIADAU ARIANNOL**1. Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu**

Amcan y Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu yw dangos sut y mae'r cyllid sydd ar gael i'r Awdurdod (h.y. grantiau'r llywodraeth, rhenti, ffioedd a thaliadau ac ati,) am y flwyddyn wedi cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau o'i gymharu â'r adnoddau hynny a ddefnyddiwyd neu a enillwyd gan awdurdodau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Mae'r Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu hefyd yn 10841010dangos sut y mae'r gwariant hwn yn cael ei ddyrannu ar gyfer dibenion gwneud penderfyniadau rhwng cyfarwyddiaethau'r cyngor. Mae'r incwm a'r gwariant a gyfrifir amdano o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn cael eu cyflwyno yn llawnach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

2020/21					
	Gwariant Net yn erbyn y Gronfa Gyffredinol (£'000)	Addasiadau rhwng y sail Ariannu a Chyfrifyddu (£'000)	Gwariant Net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (£'000)	Addasiadau rhwng yr Alldro a'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (£'000)	Alldro (£'000)
Cynllunio, Treftadaeth Diwylliannol a Rheoli Tir	1,875	46	1,829	323	1,506
Corfforaethol (cynnwys Cyfathrebu)	3,325	-382	3,707	589	3,118
Costau na ellir eu dosrannu	0	-43	43	43	0
Cost Net Gwasanaethau	5,200	-379	5,579	955	4,624
Incwm a Gwariant arall	-6,142	0	-6,142	-6,142	0
Gwarged / Diffyg	-942	-379	-563	-5,187	4,624
Balans Agoriadol	-5,618				
Gwarged am y flwyddyn	-942				
Balans Cau	-6,560				
		-663 Cronfa Gyffredinol			
		-5,897 Cronfeydd wedi eu clustnodi (nodyn 8)			
0	-6,560				

2019/20					
	Gwariant Net yn erbyn y Gronfa Gyffredinol (£'000)	Addasiadau rhwng y sail Ariannu a Chyfrifyddu (£'000)	Gwariant Net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (£'000)	Addasiadau rhwng yr Alldro a'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (£'000)	Alldro (£'000)
Cynllunio, Traftadaeth Diwylliannol a Rheoli Tir	1,244	170	1,074	79	995
Corfforaethol (cynnwys Cyfathrebu)	3,551	-86	3,637	499	3,138
Costau na ellir eu dosrannu	0	-36	36	36	0
Cost Net Gwasanaethau	4,795	48	4,747	614	4,133
Incwm a Gwariant arall	-6,131		-6,131	-6,131	0
Gwarged / Diffyg	-1,336	48	-1,384	-5,517	4,133
Balans Agoriadol	-4,282				
Gwarged am y flwyddyn	-1,336				
Balans Cau	-5,618				
	-659	Cronfa Gyffredinol			
	-4,959	Cronfeydd wedi eu clustnodi (nodyn 8)			
	-5,618				

1a Nodyn ar yr Addasiadau rhwng y Sail Ariannu a Chyfrifyddu

Addasiadau rhwng sail Ariannu a Chyfrifyddu 2020/21				
Addasiadau o'r Gronfa Gyffredinol i ddod i ffigyrau y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Newidiadau ar gyfer dibennion Cyfalaf	Newidiadau Net ar gyfer addasiadau pensiwn	Gwahaniaethau Eraill	Cyfanswm addasiadau
	(£'000)	(£'000)	(£'000)	(£'000)
Cynllunio, Treftadaeth Ddiwylliannol a Rheoli Tir	317	-271	0	46
Corfforaethol (cynnwys Cyfathrebu)	28	-410	0	-382
Costau na ellir eu dosrannu	0	-43	0	-43
Cost Net Gwasanaethau	345	-724	0	-379
Incwm a Gwariant eraill na ellir eu dosrannu i'r Dadansoddiad Gwariant ac Incwm	0	0	0	0
Gwahaniaeth rhwng y gwarged/diffyg ar y Gronfa Gyffredinol a'r gwarged/diffyg ar gyflenwi gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	345	-724	0	-379

Addasiadau rhwng sail Ariannu a Chyfrifyddu 2019/20				
Addasiadau o'r Gronfa Gyffredinol i ddod i ffigyrau y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Newidiadau ar gyfer dibennion Cyfalaf (£'000)	Newidiadau Net ar gyfer addasiadau pensiwn (£'000)	Gwahaniaethau Eraill (£'000)	Cyfanswm addasiadau (£'000)
Cynllunio, Treftadaeth Ddiwylliannol a Rheoli Tir	654	-484	0	170
Corfforaethol (cynnwys Cyfathrebu)	465	-551	0	-86
Costau na ellir eu dosrannu	0	-36	0	-36
Cost Net Gwasanaethau	1,119	-1,071	0	48
Incwm a Gwariant eraill na ellir eu dosrannu i'r Dadansoddiad Gwariant ac Incwm	0	0	0	0
Gwahaniaeth rhwng y gwarged/diffyg ar y Gronfa Gyffredinol a'r gwarged/diffyg ar gyflenwi gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,119	-1,071	0	48

1b Nodyn ar yr Incwm a Gwariant ar sail Cyfadrannol

Incwm ar sail Cyfadrannol	2019/20 (£'000)	2020/21 (£'000)
Ffioedd ac incwm arall i wasanaethau		
Cynllunio, Treftadaeth Ddiwylliannol a Rheoli Tir	-503	-542
Corfforaethol (cynnwys Cyfathrebu)	-1,910	-891
	-2,413	-1,433

Costau "heb fod yn arian" sylweddol ar sail Cyfadrannol							
	Cynllunio a Rheoli Tir		Corfforaethol (cynnwys Cyfathrebu)		Cyfansymiau		
	2019/20	2020/21	2019/20	2020/21	2019/20	2020/21	
	Dibrisiant	126	142	465	535	591	677
Colledion Ailbrisiad	102	60	104	197	206	257	
Gwariant refeniw a gyllidir o gyfalaf yn ôl statud	504	617	10	0	514	617	
addasiad pensiwn IAS 19	383	176	434	285	817	461	
Addasiad cronïad budd gweithwyr	10	52	13	57	23	109	
Cyfanswm	1,125	1,047	1,026	1,074	2,151	2,121	

1c Nodyn ar Wariant ac Incwm wedi'u Dadansoddi yn ôl Eu Natur

Dadansoddiad Gwariant ac Incwm ar sail natur		
Dadansoddir gwariant ac incwm yr Awdurdod fel a ganlyn :		
	2019/20	2020/21
Gwariant / Incwm	(£'000)	(£'000)
Gwariant		
Costau cyflogaeth	5,011	5,265
Costau eraill i wasanaethau	5,303	5,996
Costau na ellir eu dosrannu	36	43
Dibrisiant, amhariad a cholledion ailbrisiad	797	934
Cyfanswm Gwariant	11,147	12,238
Incwm		
Ffioedd ac incwm eraill i wasanaethau	-2,413	-1,433
Llog net ar yr ymrwymiad net a ddiffinnir (addasiad pensiwn IAS19)	196	111
Llog ac incwm buddsoddiad	-49	-12
Grantiau a chyfraniadau Llywodraeth	-3,988	-5,226
Incwm Grant amhenodol	-6,219	-6,246
Enilliad ar waredu asedau	-58	5
Cyfanswm Incwm	-12,531	-12,801
Diffyg / gwaged ar gyflenwi gwasanaethau	-1,384	-563

2. Safonau cyfrifyddu sydd wedi eu cyhoeddi ond heb eto wedi'u mabwysiadu

Nid oes safonau sydd yn effeithio ar Ddatganiad Cyfrifon 2020/21.

3. Barn gritigol mewn cymhwyso Polisiau Cyfrifyddu

Wrth gymhwyso'r polisiau cyfrifyddu a nodir ar dudalennau 11-21, bu'n rhaid i'r Awdurdod wneud rhai dyfarniadau am drafodion cymhleth neu'r rhai sy'n cynnwys ansicrwydd am ddigwyddiadau yn y dyfodol. Y dyfarniadau beirniadol a wnaed yn y Datganiad o Gyfrifon yw:

Mae lefel uchel o ansicrwydd ynghylch lefelau ariannu yn y dyfodol ar gyfer llywodraeth leol. Fodd bynnag, mae'r Awdurdod wedi penderfynu nad yw'r ansicrwydd hwn yn ddigonol eto i roi mynegiad y gallai asedau'r Awdurdod gael eu niweidio o ganlyniad i'r angen i gau cyfleusterau a lleihau lefelau darpariaeth gwasanaeth.

4. Rhagdybiaethau a wneir am y dyfodol a ffynonellau mawr eraill o ansicrwydd amcangyfrif

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys ffigyrau amcangyfrifedig sydd wedi eu seilio ar ragdybiaethau a wnaed gan yr Awdurdod ynghylch y dyfodol neu sydd fel arall yn ansicr. Gwneir amcangyfrifon gan gymryd i ystyriaeth brofiad hanesyddol, tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir pennu balansau gyda sicrwydd, gallai'r canlyniadau gwirioneddol fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaethau ac amcangyfrifon.

Datgelir y rhagdybiaethau a wnaed gan yr Actwari yn gysylltiedig â'r Gronfa Bensiwn yn nodyn 36.

Eitem	Ansicrwydd	Effaith os yw'r Canlyniadau Gwirioneddol yn Wahanol i'r Tybiaethau
Atebolrwydd Pensiwnau (nodyn 36)	Mae amcangyfrif y rhwymedigaeth net i dalu pensiwnau yn dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth sy'n adlewyrchu'r gyfradd ddisgownt a ddefnyddir, y gyfradd y rhagwelir y bydd cyflogau'n cynyddu, newidiadau mewn oedran ymddeol, cyfraddau marwolaethau ac, ar gyfer y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, yr adenillion disgwylidig ar asedau'r gronfa bensiwn.	Gall newidiadau cymharol fach yn y rhagdybiaethau a wneir gael effaith sylweddol ar yr atebolrwydd net pensiwn. Bydd yr atebolrwydd net pensiwn a ddangosir yn y fantolen ddim ond yn dod yn daladwy dros gyfnod ymddeol gweithwyr presennol a rhai wedi ymddeol, felly gellir lledaenu addasiadau i'r rhwymedigaeth dros nifer o flynyddoedd trwy newidiadau yng nghyfraniadau gweithwyr a chyflogwyr. Mae cynnydd yng nghyfraniadau cyflogwyr yn cael

	Darperir asesiad o'r rhwymedigaethau gan Hymans Robertson. Ceir rhagor o wybodaeth yn nodyn 36.	effaith uniongyrchol ar y gyllideb. Cyfeirir at effaith y newid mewn rhagdybiaethau yn nodyn 5 o'r Adroddiad Naratif.
Prisiadau eiddo (nodyn 12)	<p>Mae'r Awdurdod yn ailbrisiu ei asedau bob 5 mlynedd. Cynhaliwyd y prisiad llawn diwethaf yn 2016-17. Mae'n bosibl y gallai gwerthoedd eiddo amrywio'n sylweddol o fewn y ffrâm amser 5 mlynedd hon. Yn y cyswllt hwn, cynhelir adolygiad blynyddol gan y Pennaeth Cyllid a'r Pennaeth Eiddo i nodi unrhyw brisiadau dros dro (interim) sydd eu hangen.</p> <p>Mae'n seilio ei brisiadau ar ragdybiaethau am gyflwr asedau, bywydau defnyddadwy, gwerthoedd gweddilliol ac amodau'r farchnad.</p> <p>Mae'r dyfarniadau hyn yn cael eu hategu gan y wybodaeth orau sydd ar gael ac yn cael eu gwneud gan briswyr cymwys ond maent yn dal i fod yn seiliedig ar amcangyfrifon.</p>	Byddai amrywiad yng ngwerth eiddo yn effeithio ar y gwerthoedd a ddelir yn y Fantolen ac ar y tâl dibrisio cyfatebol.

5. Eitemau perthnasol o incwm a threuliau

Derbyniodd yr Awdurdod grantiau penodol "un-tro" gan Llywodraeth Cymru gwerth £2,131,344 yn ystod 2020/21. Mae gwerth £850,819 ohonynt wedi ei drosglwyddo i gronfeydd wrth gefn tra bo £253,000 yn cael ei ddal fel grant a dderbyniwyd ymlaen llaw o fewn ymrwymadau tymor hir yn y fantolen.

Derbyniwyd gwerth £809,569 o grantiau cymorth yn sgîl effaith y pandemig.

6. Digwyddiadau ar ôl dyddiad y fantolen

Mae'r Datganiad Cyfrifon wedi eu cymeradwyo ar gyfer cyhoeddiad gan y Prif Swyddog Cyllid ar 27 Gorffennaf 2021. Nid yw digwyddiadau ar ôl y dyddiad hwn wedi eu adlewyrchu'n y datganiadau ariannol na'r nodiadau. Lle mae digwyddiadau cyn y dyddiad hwn yn rhoi gwybodaeth am y sefyllfa cyn 31 Mawrth 2021, mae'r

ffigyrau yn y datganiadau ariannol a'r nodiadau wedi eu addasu ymhob agwedd o sylwedd i adlewyrchu effaith y wybodaeth hwn.

7. Addasiadau rhwng sail gyfrifyddu a sail ariannu dan y rheoliadau

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau a wneir yn y cyfanswm incwm a gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn y flwyddyn yn unol ag arferion cyfrifyddu cywir i'r adnoddau y manylir arnynt gan ddarpariaethau statudol fel eu bod ar gael i'r Awdurdodi gwrdd â gwariant cyfalaf a refeniw i'r dyfodol.

2020/21	Cronfeydd wrth Gefn Defnyddiadwy				Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn na ellir eu defnyddio
	Balans Gronfa Gyffredinol	Cronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd	Cronfeydd wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Cronfa Wrth Gefn Grantiau Cyfalaf heb Gymhwyso	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
ADDASIADAU YN CYNNWYS YN BENNAF Y CYFRIF ADDASIADAU CYFALAF					
Gwyrddroi eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr					
Taliadau am ddibrisiant ac amhariad asedau nad ydynt yn gyfredol	-677	0	0	0	677
Colledion ailbrisiad	-257	0	0	0	257
Gwerth llyfr net ar ased a waredwyd	-16	0	0	0	16
Cymhwyso grantiau a chyfraniadau cyfalaf	905	0	0	0	-905
Gwariant Refeniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	-272	0	0	0	272
Mewnosod eitemau na ddebydwyd neu na gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr					
Trosi grantiau cyfalaf hanesyddol i ddefnydd referniw	-5	0	0	5	0
Grant cyfalaf a dderbyniwyd mewn blynyddoedd cynt ac a ddefnyddiwyd yn 2020/21	0	0	0	334	-334
Taliadau gwariant cyfalaf yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	172	0	0	0	-172
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y CYFRIF GRANTIAU NA DDEFNYDDIWD					
Cywiro dosbarthiad grant 2019/20	0	-10	0	10	0
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf na ddefnyddiwyd wedi eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.	505	0	0	-505	0
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y GRONFA BENSIWN WRTH GEFN					
Gwyrddroi eitemau yn gysylltiedig â buddiannau ymddeol wedi eu debydu neu gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	-1,289	0	0	0	1,289
Cyfraniadau pensiwn cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr yn daladwy yn y flwyddyn.	674	0	0	0	-674
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y CYFRIF ABSENOLDEBAU CRONNUS					
Y gwahaniaeth yn y swm a godir am daliadau swyddogion ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail groniadau o'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	-109	0	0	0	109
CYFANSWM ADDASIADAU	-369	-10	0	-156	535

2019/20	Cronfeydd wrth Gefn Defnyddiadwy				Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn na ellir eu defnyddio
	Balans Gronfa Gyffredinol	Cronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd	Cronfeydd wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Cronfa Wrth Gefn Grantiau Cyfalaf heb Gymhwyso	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
ADDASIADAU YN CYNNWYS YN BENNAF Y CYFRIF ADDASIADAU CYFALAF					
Gwyrddroi eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr					
Taliadau am ddibrisiant ac amhariad asedau nad ydynt yn gyfredol	-591	0	0	0	591
Colledion ar ailbrisiad	-206	0	0	0	206
Gwerth Llyfr asedau a waredwyd	-36	0	0	0	36
Cymhwyso grantiau a chyfraniadau cyfalaf	525	0	0	0	-525
Gwariant Refeniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	-375	0	0	0	375
Mewnosod eitemau na ddebydwyd neu na gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr					
Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd mewn blynyddoedd ariannol cynt ac a ddefnyddiwyd yn 2019/20	0	0	0	464	-464
Taliadau gwariant cyfalaf yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	237	0	0	0	-237
Addasiad ar warged 2018/19	13	-13	0	0	0
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y CYFRIF GRANTIAU NA DDEFNYDDIYD					
Grant cyfalaf a dderbyniwyd yn 2017/18 ac 2018/19 ac a droswyd i refeniw yn 2019/20	-22	0	0	22	0
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf na ddefnyddiwyd wedi eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.	1553	0	0	-1553	0
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y GRONFA DERBYNIADAU CYFALAF					
Derbyniadau cyfalaf a ddefnyddiwyd yn 2019/20	-1	0	24	0	-23
Derbyniadau cyfalaf yn 2019/20 na ddefnyddiwyd	35	0	-35	0	0
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y GRONFA BENSIWN WRTH GEFN					
Gwyrddroi eitemau yn gysylltiedig â buddiannau ymddeol wedi eu debydu neu gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	-1,680	0	0	0	1680
Cyfraniadau pensiwn cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr yn daladwy yn y flwyddyn.	631	0	0	0	-631
ADDASIAD YN CYNNWYS YN BENNAF Y CYFRIF ABSENOLDEBAU CRONNUS					
Y gwahaniaeth yn y swm a godir am daliadau swyddogion ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail groniadau o'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	-22	0	0	0	22
CYFANSWM ADDASIADAU	61	-13	-11	-1,067	1,030

8. Trosglwyddiadau o/i Gronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd

	Gweddill ar 31 Mawrth 2019	Trosglwyddiadau allan 2019/20	Trosglwyddiadau i mewn 2019/20	Gweddill ar 31 Mawrth 2020	Trosglwyddiadau allan 2020/21	Trosglwyddiadau i mewn 2020/21	Gweddill ar 31 Mawrth 2021
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cronfeydd wrth gefn Refeniw a Chyfalaf Clustnodedig (symiau wedi eu cymeradwyo fel gwariant refeniw a chyfalaf clustnodedig)	-508	499	-363	-372	50	-234	-556
Cronfa Risgiau Penodol (i gwrdd â phwysau cyllidebol tebygol)	-324	0	-100	-424	0	0	-424
Cronfa wrth gefn prosiectau cyfalaf (l ariannu ymrwymadau cyfalaf untro)	0	0	0	0	0	0	0
Cronfa wrth gefn Cynllunio (i gwrdd â chostau ymchwiliad cyhoeddus)	-225	0	0	-225	0	0	-225
Cronfa wrth gefn arian refeniw cyfatebol (i bwrpas cronfa cyd-gyfeiriant).	-794	160	-429	-1,063	297	-298	-1,064
Cronfa wrth gefn arian cyfatebol - CNC (i bwrpas cronfa cyd-gyfeiriant)	-9	9	0	0	0	0	0
Cronfa wrth gefn grantiau refeniw	-845	256	-1,131	-1,720	313	-702	-2,109
Cymunrodd	-93	93	0	0	0	0	0
Cronfa wrth gefn incwm Pen y Pass (ar gyfer adnoddau'n perthyn l'r Wyddfa)	-56	0	0	-56	0	0	-56
Cronfa wrth gefn Adain 106 (at bwrpasau cartrefi fforddiadwy)	-230	0	-10	-240	50	-105	-295
Cronfa wrth gefn Prosiectau	-393	297	-309	-405	190	-289	-504
Cronfa wrth gefn Rheoli Asedau	-305	71	0	-234	29	-239	-444
Cronfa Gwynwch Staff	-100	0	-20	-120	0	0	-120
Cronfa Risg Masnachol	-120	20	0	-100	0	0	-100
Cronfa Ymrwymiad ar y Gronfa Bensiwn	67	0	-67	0	0	0	0
	-3,935	1,405	-2,429	-4,959	929	-1,867	-5,897
Cronfeydd Eraill							
Cronfa Gyffredinol	-347	0	-312	-659	0	-4	-663
Cyfalaf :							
Grantiau cyfalaf heb eu defnyddio	-1,190	824	-1891	-2,257	1321	-1477	-2,413
Cronfa Derbynebion Cyfalaf (i gyllido gwariant cyfalaf yn unig)	-153	124	-135	-164	20	-20	-164
	-5,625	2,353	-4,767	-8,039	2,270	-3,368	-9,137

9. Gwariant Gweithredol Arall

2019/20		2020/21
£'000		£'000
-58	Enillion/colledion ar waredu asedau nad ydynt yn gyfredol	5

10. Incwm a gwariant cyllido a buddsoddi

2019/20		2020/21
£'000		£'000
196	Cost llog pensiwn a dychweliad disgwylidig ar asedau pensiwn	111
-50	Llog y gellir ei dderbyn ac incwm tebyg	-12
146	Cyfanswm	99

11. Incwm Grant Amhenodol

2019/20		2020/21
£'000		£'000
-3,745	Grant Parc Cenedlaethol	-3,745
-1,248	Ardollau ar Awdurdodau Cyfansoddol	-1,249
-1,226	Grantiau Cyfalaf a Chyfraniadau	-1,252
-6,219	Cyfanswm	-6,246

12. Eiddo, Offer A Chyfarpar

Symudiadau ar falansau

2020/21	Tir ac Adeiladau	Cerbydau, Offer a Chyfarpar	Cymuned	Asedau dros Ben	Asedau yn cael eu Adeiladu	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu brisiad						
Ar 1 Ebrill 2020	18,702	1,951	108	0	147	20,908
Ychwanegiadau	615	332	0	0	185	1,132
Gwarediadau	0	-106	0	0	0	-106
Ail-ddosbarthiad : Ased yn cael ei adeiladu l asedau gweithredol	122	0	0	0	-122	0
Ailbrisiad i'r Datganiad IaGC	-250	0	0	0	0	-250
Colledion i'r Gronfa Ailbrisiad	-296	0	0	0	0	-296
Ar 31 Mawrth 2021	18,893	2,177	108	0	210	21,388
Dibrisiant ac Amhariad Cronnus						
Ar 1 Ebrill 2020	-1,791	-1,493	0	0	0	-3,284
Tâl dibrisiant	-485	-180	0	0	0	-665
Gwarediadau	0	90	0	0	0	90
Ar 31 Mawrth 2021	-2,276	-1,583	0	0	0	-3,859
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2021	16,617	594	108	0	210	17,529
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2020	16,911	458	108	0	147	17,624

2019/20	Tir ac Adeiladau	Cerbydau, Offer a Chyfarpar	Cymuned	Asedau dros Ben	Asedau yn cael eu Adeiladu	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu brisiad						
Ar 1 Ebrill 2019	18,701	1,742	108	0	0	20,551
Ychwanegiadau	384	341	0	0	147	872
Gwarediadau	0	-132	0	0	0	-132
Ailbrisiad i'r Datganiad IaGC	-204	0	0	0	0	-204
Colledion i'r Gronfa Ailbrisiad	-179	0	0	0	0	-179
Ar 31 Mawrth 2020	18,702	1,951	108	0	147	20,908
Dibrisiant ac Amhariad Cronnus						
Ar 1 Ebrill 2019	-1,336	-1,497	0	0	0	-2,833
Tâl dibrisiant	-455	-124	0	0	0	-579
Gwarediadau	0	128	0	0	0	128
Ar 31 Mawrth 2020	-1,791	-1,493	0	0	0	-3,284
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2020	16,911	458	108	0	147	17,624
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2019	17,365	245	108	0	0	17,718

Dibrisiant

Codir am ddibrisiant asedau sefydlog ar sail llinell syth i ddileu eu cost llai unrhyw werth gweddilliol rhagamcanedig mewn rhandaliadau dros oes ddefnyddiol ddisgwyliedig yr ased ar y seiliau canlynol:-

Tir ac Eiddo Gweithredol	: rhwng 10 – 60 mlynedd
Asedau Cymunedol	: dim
Offer Systemau Gwybodaeth	: 3 blynedd
Cerbydau	: dros 7 mlynedd i werth dim.
Dodrefn ac Offer Arall	: oes weithredol amcangyfrifedig

Ailbrisiadau

Bu dau ail-brisiad yn ystod 2020/21 yn dilyn gwaith cynlluniau TAIS Dôl Idris a Nant Peris. Fel arall bu asesiadau o'r gwariant cyfalaf hynny nad oedd yn cynyddu gwerth llyfr yr eiddo.

Ymrwymadau Cyfalaf

Yr ymrwymadau cyfalaf ar gyfundebau trwy dendr gan yr Awdurdod ar 31/3/2021 ydyw:

- Cynllun Treftadaeth Treflun Dolgellau – £57k (31/3/2020 - £201k)
- Cynllun grant T.C.L.I.C Morfa Dyffryn - £23k
- Cynlluniau Treftadaeth Diwylliannol - £28k
- Creu Safle Gwe Newydd i'r Awdurdod - £92k

13. Asedau Treftadaeth

Mae dosbarthiad yr Awdurdod o asedau treftadaeth diriaethol yn ymwneud â :

- **Melin Lechi Ynys y Pandy** - adeilad rhestredig heb ddefnydd gweithredol, a gafodd ei dynnu oddi ar brisiad y tir a'r adeiladau yn 2011/12 gan ei bod islaw'r lefel de-minimis.
- **Craig yr Aderyn** – Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig a gedwir am ei nodweddion amgylcheddol. Prisiad ar sail “gwerth defnydd presennol”.
- **Yr Ysgwrn** – cartref y bardd Hedd Wyn a brynwyd i ddiogelu ei dreftadaeth ddiwylliannol. Prif dŷ wedi ei brisio ar sail “cost adnewyddu wedi ei ddibrisio” a'r bynglo ar sail “gwerth defnydd presennol” (gan ddefnyddio'r “drefn buddsoddi”)

2020/21	Melin Lechi Ynys y Pandy	Craig yr Aderyn	Ysgwrn	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu brisiad				
Ar 1 Ebrill 2020	0	28	818	846
Ychwanegiad	0	0	7	7
Ailbrisiad i'r DlaGC	0	0	-7	-7
Ar 31 Mawrth 2021	0	28	818	846
Dibrisiant ac Amhariad Cronnus				
Ar 1 Ebrill 2020	0	0	-36	-36
Dibrisiant	0	0	-12	-12
Ar 31 Mawrth 2021	0	0	-48	-48
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2021	0	28	770	798
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2020	0	28	782	810

2019/20	Melin Lechi Ynys y Pandy	Craig yr Aderyn	Ysgwrn	Cyfanswm
	(£'000)	(£'000)	(£'000)	(£'000)
Cost neu brisiad				
1 Ebrill 2019	0	28	818	846
Ychwanegiad	0	0	2	2
Colled ailbrisiad i'r DI&GC	0	0	-2	-2
Colled ailbrisiad I'r Gronfa Ailbriso	0	0	0	0
31 Mawrth 2020	0	28	818	846
Dibrisiant ac Amhariad				
1 Ebrill 2019	0	0	-24	-24
Dibrisiad			-12	-12
31 Mawrth 2020	0	0	-36	-36
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2020	0	28	782	810
Gwerth Llyfr Net ar 31 Mawrth 2019	0	28	794	822

14. Asedau Ar Werth

Ar 31/3/2021 nid oedd ased ar werth gan yr Awdurdod. (Ar 31/3/2020 nid oedd unrhyw ased wedi ei ddynodi'n Ased ar Werth).

15. Buddsoddiadau Tymor Byr

Ar 31/3/2021, 'roedd gan yr Awdurdod adneuron tymor gwerth £5,334k (£5,468k ar 31^{ain} Mawrth 2020).

16. Rhestrau stoc

Mae stoc yn dod i gyfrif ar bris cost. Roedd y stociau a oedd yn cael eu dal ar 31 Mawrth 2021 yn cynnwys:-

		Gweddill ar 31/3/2020	Gweddill ar 31/3/2021
		£'000	£'000
Canolfannau Gwybodaeth	Nwyddau i'w ailwerthu	79	82
Mynediad	Mapiau'r Wyddfa	4	4
	Cerrig a Bagiau	16	5
Plas Tan y Bwlch	Bar	2	1
	Nwyddau i'w ailwerthu	7	6
	Bwydydd a Glanhau	3	0
Gweinyddiaeth a Gofal Cwsmer	Dillad Amddiffynnol	4	3
Amaeth	Coed	10	10
Ysgwrn	Nwyddau caffï a siop	3	3
Pen y Pass	Nwyddau i'w ailwerthu	2	2
Llyn Tegid	Nwyddau i'w ailwerthu	1	1
Cyfanswm		131	117

17. Dyledwyr

2019/20		2020/21
£'000		£'000
	Symiau a ddaw'n ddyledus o fewn un flwyddyn :	
332	Masnach	96
137	Blaendaliadau	119
1,335	Eraill	2,931
1,804		3,146
	Dyledwyr Tymor Hir (symiau sy'n dod yn ddyledus ar ôl un flwyddyn)	
37	Benthyciadau Car i Weithwyr	25
37		25

18. Arian a chyfateb ag arian

Mae'r balans o Arian a Chyfateb ag Arian yn cynnwys yr elfennau canlynol :

31 Mawrth 2020		31 Mawrth 2021
£'000		£'000
3	Arian sy'n cael ei ddal gan yr Awdurdod	2
1,051	Cyfrifon banc cyfredol	921
1,587	Adneuron tymor byr gyda banciau	2,936
2,641	Cyfanswm Arian a Chyfateb ag Arian	3,859

19. Credydwyr

2019/20		2020/21
£'000		£'000
-742	Masnach	-1,484
-1,019	Eraill	-1,378
-1,761		-2,862
	Credydwyr Tymor Hir (symiau sy'n daladwy ar ôl un flwyddyn)	
-430	Cyrrff Llywodraeth Ganolog - grant ymlaen llaw	-743
-430		-743

Mae'r £743k ar gyfer Credydwyr Tymor Hir yn cynrychioli :

- £346k cyfraniad perthnasol i'r cynllun LIFE - Coedwigoedd Celtaidd
- £253k grant Llywodraeth Cymru ar gyfer gwaith ar Hafod Eryri
- £95k grant ERAMMP.
- £48k cyfraniadau perthnasol i brosiect Awyr Dywyll.
- £1k perthnasol i grant TAIS Nant Peris

20. Cronfeydd wrth Gefn Defnyddiadwy

Mae manylion ar symudiadau yng Nghronfeydd wrth Gefn yr Awdurdod fel a nodir yn y Datganiad ar Symudiadau Mewn Cronfeydd Wrth Gefn (a nodyn 8).

21. Cronfeydd wrth Gefn na ellir eu defnyddio

2019/20		2020/21
£'000		£'000
-8,424	Cronfa wrth gefn Ailbrisiad	-7,967
-10,035	Cyfrifon Addasiadau Cyfalaf	-10,385
4,589	Cronfa wrth gefn Pensiynau	7,317
177	Cyfrif Absenoldebau Cronnus	286
-13,693		-10,749

CRONFA AILBRISANT WRTH GEFN

Mae'r Gronfa Ailbrisant wrth gefn yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod yn deillio o gynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Offer a Chyfarpar (ac Asedau Anghyffyrddadwy). Mae'r balans yn gostwng pan fo asedau gydag enillion cronnus yn:

- Cael eu hailbriso i lawr neu eu amharu a'r enillion yn cael eu colli
- Cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau a'r enillion yn cael eu colli trwy ddibrisiant, neu
- Cael eu gwaredu a gwireddu'r enillion

Dim ond enillion a gronnwyd ers 1 Ebrill 2007 sydd yn y gronfa wrth gefn, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Wrth Gefn. Mae enillion cronnus a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw'n cael eu cadarnhau i'r balans ar y Cyfrif Addasu Cyfalaf.

2019/20		2020/21
£'000		£'000
-8,809	Balans ar 1 Ebrill	-8,424
0	Cynnydd o ailbrisiad asedau	
214	Ailbrisant i lawr o asedau a cholledion amhariad na chodwyd ar y Gwarged/ Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	296
214	Gwarged neu ddiffyg ar ailbrisant asedau nad ydynt yn gyfredol na chawsant eu postio i'r Gwarged neu ddiffyg ar Ddarpariaeth y Swm a ddilewyd i'r Swm Addasiad Cyfalaf	296
171	Enillion dibrisiant a ailbriswyd ac a ddilewyd i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf	161
-8,424	Balans ar 31 Mawrth	-7,967

Cyfrif Addasiad Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer cyfrifo ar gyfer defnydd asedau nad ydynt yn gyfredol a chyllido caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny dan ddarpariaethau statudol. Mae'r Cyfrif yn cael ei ddebydu gyda chost caffael, adeiladu neu wella fel dibrisiant, colledion amhariad ac amorteiddiad yn cael eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gyda phostio cymodi o'r Gronfa Ailbrisiad Wrth Gefn i drosi ffigyrau gwerth teg i sail cost hanesyddol). Credyd'r y Cyfrif gyda symiau a osodir o'r neilltu gan yr Awdurdod fel cyllid ar gyfer costau caffael, adeiladu a gwella.

Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronnus ar Eiddo Buddsoddiad a chydabyddir yr enillion ar asedau sy'n rhoddion ac sydd eto i'w defnyddio gan yr Awdurdod.

Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion ailbrisiad cronnus ar Eiddo, Offer a Chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Ailbrisiad Wrth Gefn i ddal y fath enillion.

Mae Nodyn 8 yn rhoi manylion ffynhonnell yr holl drafodion a bostiwyd i'r Cyfrif, heblaw am y rheiny oedd yn cynnwys y Gronfa Ailbrisiad Wrth Gefn.

2019/20		2020/21
£'000		£'000
-9,788	Balans ar 1 Ebrill	-10,035
	Gwyrddroad eitemau cysylltiedig â gwariant cyfalaf a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:	
591	Taliadau am ddibrisiant ac amhariad o asedau nad ydynt yn gyfredol	677
206	Enillion / Colledion ailbrisiant ar Eiddo, Offer a Chyfarpar	257
3	Gwerth llyfr offer a waredwyd	16
375	Gwariant Refeniw a Ariennir o gyfalaf dan statud	272
-2	Amcan cost ased a ddelir fel "Ased i'w werthu"	0
-8,615		-8,813
	Addasiadau o'r Gronfa Ailbrisiad :	
-171	Addasiad dibrisiant	-161
-8,786	Swm net a ddilewyd o gost asedau nad ydynt yn gyfredol a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn	-8,974
	Ariannu cyfalaf a gymhwyswyd yn y flwyddyn :	
-23	Defnydd o Dderbynebion Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd.	0
-525	Grantiau a chyfraniadau cyfalaf a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr sydd wedi eu cymhwyso i gyllido cyfalaf	-905
-464	Defnydd o grantiau o'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf heb Gymhwyso	-334
-237	Gwariant cyfalaf a godwyd yn erbyn balansau'r Gronfa Gyffredinol	-172
-10,035	Balans ar 31 Mawrth	-10,385

Cronfa wrth gefn Pensiynau

Mae'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer cyfrifo i fuddiannau ôl gyflogaeth a chyllido buddiannau yn unol a darpariaethau statudol. Mae'r Awdurdod yn rhoi cyfrif am fuddiannau ôl gyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel buddiannau a enillwyd gan weithwyr sy'n cronni blynnyddoedd o wasanaeth, diweddarau'r rhwymedigaethau a gydnabyddir i adlewyrchu chwyddiant, newid rhagdybiaethau a dychweliadau buddsoddi ar unrhyw adnoddau a osodir o'r neilltu i gwrdd â chostau. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i fuddiannau a enillir gael eu cyllido fel y bo'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau cyflogwr i'r cronfeydd pensiwn neu yn y diwedd yn talu unrhyw bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Felly mae'r balans dyled ar y Gronfa Bensiwn Wrth Gefn yn dangos diffyg sylweddol yn y

buddiannau a enillwyd gan weithwyr y gorffennol a'r presennol a'r adnoddau mae'r Awdurdod wedi eu rhoi o'r neilltu i gwrdd â nhw. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y bydd ariannu wedi ei roi o'r neilltu erbyn yr amser y daw'r buddiannau'n ddyledus i'w talu.

2019/20		2020/21
£'000		£'000
7,752	Balans ar 1 Ebrill	4,589
-4,212	Colledion / elw actwaraidd ar asedau a rhwymedigaethau pensiynau	2,113
1,680	Gwyrddroad eitemau cysylltiedig â buddiannau ymddeol a ddebydir neu a gredydir i Warged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,289
-631	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr yn daladwy yn y flwyddyn	-674
4,589	Balans ar 31 Mawrth	7,317

Cyfrif Absenoldebau Cronnus

Mae'r Cyfrif Absenoldebau Cronnus yn amsugno'r gwahaniaethau a fyddai fel arall yn codi ar Falans y Gronfa Gyffredinol o gronni ar gyfer absenoldebau digolledol a enillwyd ond na chymerwyd yn y flwyddyn e.e. hawliau gwyliau blynyddol a gariwyd drosodd ar 31 Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol gael ei niwtraleiddio gan drosglwyddiadau i neu o'r Cyfrif.

2019/20		2020/21
£'000		£'000
154	Balans ar 1 Ebrill	177
-154	Setliad neu ddiymu'r cronniad a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol.	-177
177	Symiau a gronnwyd ar ddiwedd y flwyddyn gyffredol	286
-23	Y gwahaniaeth yn y swm a godir am daliadau swyddogion ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail groniadau o'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	109
177	Balans ar 31 Mawrth	286

22. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau gweithredol

Mae'r "addasiadau i'r gwarged net neu ddiffyg ar y ddarpariaeth gwasanaethau o symudiadau nad ydynt yn arian parod" yn cynnwys:

2019/20		2020/21
£'000		£'000
-591	Dibrisiant ac amhariad	-677
-207	Colledion ailbrisiad ar eiddo, offer a chyfarpar	-257
-36	Colled gwerth llyfr ar werthiant asedau	-16
1,168	Symudiad mewn credydwy	-1,298
688	Symudiad mewn dyledwy	1,423
3	Symudiad mewn stoc	-14
-1,049	Costau darpariaeth gwasanaethau ar gyfer buddiannau ôl-gyflogaeth	-615
-24		-1,454

Mae'r llif arian ar gyfer gweithgareddau gweithredol yn cynnwys llog banc a dderbyniwyd gwerth £11k (£48k yn 2019/20).

23. Datganiad Llif Arian - Gweithgareddau Buddsoddi

2019/20		2020/21
£'000		£'000
874	Pryniant eiddo, peiriannau ac offer ac asedau anghyfyrrdadwy	1,139
-95	Derbyniadau o werthiant eiddo, peiriannau ac offer ac asedau anghyfyrrdadwy	-10
1,571	Derbyniadau o fuddsoddiadau tymor byr a thymor hir	-133
-1,196	Derbyniadau eraill o weithgareddau buddsoddi	-1,707
1,154	Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	-711

24. Datganiad Llif Arian - Gweithgareddau Ariannu

2019/20		2020/21
£'000		£'000
-23	Ad-daliadau benthyciadau ceir a'r llog perthnasol	-24
18	Blaendalu benthyciadau ceir newydd	10
-5	Llif arian net o weithgareddau ariannu	-14

25. Lwfansau Aelodau

Talodd yr Awdurdod y symiau canlynol i aelodau'r Awdurdod yn ystod y flwyddyn. Y lwfansau a dalwyd i aelodau oedd:-

2019/20 £'000		2020/21 £'000
80	Lwfansau Aelodau	91
11	Teithio & Chynhaliaeth	0
91		91

Mae gwybodaeth pellach ar wefan yr Awdurdod. Gweler y cyswllt isod : eryri.llyw.cymru/awdurdod/cyhoeddiadau/lwfans-aelodau

26. Tâl Staff

Mae Rheoliad 7A o'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2010 yn ei gwneud yn ofynnol datgelu taliadau gweithwyr.

Yn ôl Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio (Cymru) 2014 mae'n ofynnol i'r Awdurdod ddatgelu cymhareb cyflogau rhwng y cyflog canolig o holl weithwyr yr Awdurdod a'r Prif Weithredwr yn ystod y flwyddyn.

2019/20 (£'000)		2020/21 (£'000)
88.1	Prif Weithredwr	90.5
21.2	Cyflog Canolig APCE	23.5
4.16	Cymhareb	3.85

Mae'r tâl perthnasol i uwch weithwyr yr Awdurdod fel a ganlyn :

2019/20				2020/21		
Cyflog	Cyfraniad Pensiwn y Cyflogwr	Cyfanswm		Cyflog	Cyfraniad Pensiwn y Cyflogwr	Cyfanswm
£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000
88	17	105	Prif Weithredwr	91	18	109
6	2	8	Prif Swyddog Cyllid (Adran 151)*	7	1	8
62	12	74	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol	63	13	76
62	12	74	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cynllunio a Rheoli Tir	63	13	76

* Mae'r Prif Swyddog Cyllid hefyd yn Bennaeth Cyllid yng Nghyngor Gwynedd, mae'r berthynas hon wedi ei datgan yn nodyn 29 – Partion Cysylltiedig.

Derbyniodd dau swyddog arall swm dros £60k (gan hepgor cyfraniad pensiwn ac yswiriant gwladol cyflogwr) yn cynnwys taliad diswyddo yn 2020/21. (dim swyddog arall yn 2019/20).

Nifer swyddogion eraill a dderbyniodd fwy na £60,000 ac yn cynnwys cyflog a budd diswyddo							
2019-20				2020-21			
Cynllunio a Rheoli Tir	Corfforaethol	Cyfanswm	Ystod	Cynllunio a Rheoli Tir	Corfforaethol	Cyfanswm	
0	0	0	60,000 - 64,999	0	1	1	
0	0	0	65,000 - 69,999	0	1	1	

Buddiannau Terfynu

Mae nifer y pecynnau ymadael â chyfanswm y gost fesul band a chyfanswm cost y diswyddiadau gorfodol ac eraill wedi'u nodi yn y tabl isod:

band cost pecyn ymadael	nifer y diswyddiadau		nifer yr ymadawiadau		Cyfanswm y pecynnau		Cyfanswm cost y pecynnau ymadael	
	2019/20	2020/21	2019/20	2020/21	2019/20	2020/21	2019/20	2020/21
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
0-40	0	5	0	0	0	5	0	42
40 - 60	0	0	0	0	0	0	0	0
60 - 80	0	0	0	0	0	0	0	0
80 - 100	0	1	0	0	0	1	0	84
100 - 150	0	1	0	0	0	1	0	130
Cyfanswm	0	7	0	0	0	7	0	256

27. Costau archwilio allanol

Mae'r costau yn ôl cynllun archwilio Swyddfa Archwilio Cymru yng nghyswllt archwilio'r Datganiad Cyfrifon, ardystio hawliadau grant ac archwiliadau statudol ac am wasanaethau nad oeddynt yn rhai archwilio a ddarparwyd gan archwilywyr allanol yr Awdurdod fel a ganlyn:-

2019/20 £'000	Maes Rheoliadol	2020/21 £'000
34	Ffioedd sy'n daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru yng nghyswllt gwasanaethau archwilio allanol a wnaed gan yr archwilydd penodedig	28
17	Ffioedd sy'n daladwy i Archwilydd Cyffredinol Cymru yng nghyswllt archwiliadau statudol a Mesur LIL 2009	17
52	Cyfanswm	45

Ffigyrau'n unol â Chynllun Archwilio Blyneddol 2020-21 (yn cynnwys addasiad ar ffigyrau cost archwiliad ariannol oherwydd yr angen am waith ychwanegol ac felly'n cynyddu cyfanswm cost 2019/20).

28. Incwm Grantiau

Mae'r Awdurdod wedi rhoi'r grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol mewn credyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn 2020/21.

2019/20		2020/21
£'000		£'000
	GRANTIAU REFENIW	
	Credydwyd i Wasanaethau	
	Cynllunio a Rheoli Tir	
68	Cyfoeth Naturiol Cymru	409
12	Ymddiriedolaeth Genedlaethol	14
11	RSPB	10
364	LIFE	653
2,234	Llywodraeth Cymru	2,485
93	Awdurdodau Lleol	85
199	Cronfa Treftadaeth y Lotri	212
13	Dwr Cymru	0
10	Coed Cadw	10
232	Grid Cenedlaethol	59
21	WCVA	121
0	HMRC (cynllun seibiant swydd)	29
5	Eraill	1
3262		4088
	Corfforaethol	
0	Cyfoeth Naturiol Cymru	5
0	Llywodraeth Cymru	572
0	Awdurdodau Lleol	72
0	HMRC (cynllun seibiant swydd)	225
20	Eraill	2
20		876
3,282	Cyfanswm Grantiau Refeniw	4,964

2019/20		2020/21
£'000		£'000
	GRANTIAU CYFALAF	
	Wedi eu credydu i incwm grant amhenodol	
	Cynllunio a Rheoli Tir	
18	Cronfa Dreftadaeth y Lotri	40
366	Llywodraeth Cymru	245
0	Eraill	48
384		333
	Corfforaethol	
842	Llywodraeth Cymru	913
0	Eraill	6
842		919
1,226	Is-gyfanswm	1,252
	Credydwyd i Wasanaethau	
	Cynllunio a Rheoli Tir	
802	Llywodraeth Cymru	416
20	CADW	0
25	Cyfoeth Naturiol Cymru	0
45	Cyngor Mynydda Prydain	0
91	Cronfa Dreftadaeth y Lotri	187
0	Eraill	-1
983		602
	Corfforaethol	
8	Llywodraeth Cymru (TAIS)	0
8		0
991	Is-gyfanswm	602
	Grantiau Cyfalaf a Dderbyniwyd Ymlaen Llaw - defnyddiwyd yn 2020/21	
464	Llywodraeth Cymru	293
0	Cronfa Treftadaeth y Lotri	34
0	Cyngor Mynydda Prydain	7
464	Is-gyfanswm	334
2,681	Cyfanswm Grantiau Cyfalaf	2,188

29. Partion Cysylltiedig

Mae gofyn i'r Awdurdod ddatgelu trafodion materol gyda phartion cysylltiedig - cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu ar yr Awdurdod neu i gael eu rheoli neu eu dylanwadu arnynt gan yr Awdurdod. Mae datgeliadau o'r trafodion hyn yn caniatáu i ddarllenwyr asesu i ba raddau y gallai'r Awdurdod fod wedi'i gyfyngu yn ei allu i weithredu yn annibynnol neu yr oedd wedi sicrhau'r gallu i gyfyngu gallu parti arall i fargeinio'n rhydd gyda'r Awdurdod.

Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu lefel materoldeb o £5,000 ar gyfer datgelu Trafodion Parti Cysylltiedig perthnasol i Aelodau a Staff.

Llywodraeth Cymru

Mae Llywodraeth Cymru'n cael dylanwad sylweddol trwy ddeddfwriaeth ac arian grant. Datgelir y symiau perthnasol yn nodiadau 11 ("incwm grant amhenodol") a 28 ("incwm grant").

Aelodau

Mae gan Aelodau'r Awdurdod reolaeth uniongyrchol dros bolisiau ariannol a gweithredol yr Awdurdod. Cofnodir manylion buddiannau'r aelodau yng nghofrestriadau'r Gofrestr Aelodau, y gellir eu harchwilio gan y cyhoedd yn swyddfeydd yr Awdurdod yn ystod oriau gwaith. Gweler cyfanswm lwfansau aelodau a dalwyd yn 2020/21 yn nodyn 25.

Cyrff Cyhoeddus Eraill

Mae'r Awdurdodau cyfansoddiadol hynny lle mae terfyn yr Awdurdod hwn yn rhedeg o fewn eu terfynau hwy yn cyfrannu at gyllid yr Awdurdod trwy lefi statudol a ddynodir gan Lywodraeth Cymru. Mae'r Awdurdodau hyn yn cyflenwi nifer o Aelodau i wasanaethu ar Awdurdod y Parc Cenedlaethol, ac mae'r nifer yn cyfateb yn fras i faint y lefi a gyfrennir a maint eu hardal o fewn y Parc Cenedlaethol. Mae cynrychiolaeth 18 aelod Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri wedi ei rannu fel a ganlyn - Cyngor Gwynedd (9), Cyngor Conwy (3), Llywodraeth Cymru (6). Mae manylion pellach i'w cael o raglen yr Awdurdod ar gyfer y Cyfarfod Cyffredinol Blyneddol a gynhelir ym mis Mehefin.

Yn ogystal derbynnir grantiau ar gyfer dibenion penodol gan neu drwy gyfrwng awdurdodau lleol a dangosir cyfanswm rhain yn nodyn 28.

Swyddogion

Datganodd Prif Swyddog Cyllid yr Awdurdod ddiddordeb, gan ei fod hefyd yn Bennaeth Cyllid yng Nghyngor Gwynedd. Derbyniodd yr Awdurdod oddeutu £1.1m (yn cynnwys lefi) o Gyngor Gwynedd yn 2020/21 (£1.1m yn 2019/20).

Endidau a reolir neu y dylanwadir yn sylweddol arnynt gan yr Awdurdod

Mae'r Awdurdod yn rhoi grantiau i gyrff at ddibennion penodol trwy Gronfa Partneriaethau Eryri ond ni ystyrir fod gan yr Awdurdod reolaeth, rheolaeth ar y cyd na ddylanwad sylweddol ar y cyrff hyn.

Roedd gan yr Awdurdod contractau gyda Chyngor Gwynedd i ddarparu'r gwasanaethau canlynol yn ystod 2020/21:

- Gweinyddu'r Gronfa Bensiwn a Gwasanaeth Cefnogol y Gyflogres (£4,930)
- Gwasanaeth Archwilio Mewnol (£7,616)

Mae gan yr Awdurdod fuddiant mewn Partneriaeth Rhwymedigaeth Cyfyngedig (Partneriaeth Parciau Cenedlaethol) ar y cyd gyda 13 o'r Awdurdodau Parciau Cenedlaethol eraill gyda'r diben o gynhyrchu incwm yn bennaf o nawdd. Mae corff elusennol wedi ei sefydlu sydd yn ategol i'r Partneriaeth Parciau Cenedlaethol ar gyfer codi arian i'r parciau cenedlaethol.

30. Gwariant Cyfalaf a Chyllido Cyfalaf

Gweler y cyfanswm o wariant cyfalaf yr aethpwyd iddo yn y flwyddyn yn y tabl isod, ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w gyllido.

2019/20 £'000		2020/21 £'000
0	Gofyniad Cyllido Cyfalaf Cychwynnol	0
	Buddsoddiad cyfalaf	
	Eiddo, peiriannau ac offer	
	Cynllunio, Treftadaeth Ddiwylliannol a Rheoli Tir	
23	Ysgwrn	61
1	Pen y Pass a Llyn Tegid	0
1	Cynllun Data Lidar (Cameddau)	53
103	Cerbydau	79
14	Cwch (Llyn Tegid)	0
61	Offer Trwm	30
106	Offer ar gyfer gwaith Mynediad	0
0	Arsyllfa Symudol a phrosiectau Awyr Dywyll	42
16	System Cynllunio	0
325		265
	Corfforaethol (cynnwys Cyfathrebu)	
1	Safe Gwe Newydd	0
77	Dol Idris (cynllun TAIS)	31
78	Canolfan Ogwen (cynllun TAIS)	7
45	Nant Peris (cynllun TAIS)	30
15	Offer Cyfrif Ymwelwyr	0
0	Cerbydau	70
31	Rhaglen Amnewid Cyffredinol TG	113
18	Gwelliannau Plas Tan y Bwlch (cynnwys Meithrinfa)	23
5	Cyfewad trydan I geir	54
3	Gorsafoedd Cyflenwi Dwr	0
85	System Wresogi'r Pencadlys	351
83	Hafod Eryri	27
10	Offer Cyfieithu	0
8	Canolfan Gwybodaeth Betws y Coed	30
82	Arbedion Ynni (cynllun grant)	5
8	Cynllun Partneriaeth y Wyddfa	29
0	Llwybr pren Morfa Dyffryn	104
549		874
874		1,139
	Gwariant refeniw a gyllidir o gyfalaf dan Statud	
	Cynllunio a Rheoli Tir	
0	Cynlluniau Amgylchedd Adeiliedig	94
146	Treftadaeth Treflun Dolgellau	253
64	Caer Gai	0
0	Cadair Idris	7
0	Ffridd Uchaf	33
0	Prosiectau Awyr Dywyll	25
0	Bwlch Mawr - Brithdir	43
0	Gorseddau	2
0	Llyn Nantlle (grant T.C.LI.C.)	9
0	Coetiroedd (grant LI. Cymru)	18
0	Coetiroedd (grant T.C.LI.C.)	28
257	Gwesty Dewi Sant	1
11	Gwaith cysylltiedig ag Ogwen (cynllun TAIS)	0
37	Gwelliannau Mynediad	104
515		617
	Credydwr hanesyddol a ddilewyd	
0	Cynllunio a Rheoli Tir - cynllun Treftadaeth Treflun Dolgellau	-47
0	Corfforaethol (cynnwys Cyfathrebu) - Canolfan Ogwen	-46
0		-93
1,389	Cyfanswm Gwariant	1,663
	Ffynonellau Cyllid	
-2,218	Grantiau Llywodraeth a Chyfraniadau Eraill	-1,854
-464	Grant a dderbyniwyd mewn blynyddoedd cynt ac a ddefnyddiwyd yn 2020/21	-334
0	Ffi gweinyddu grantiau T.C.LI.C.	99
1,553	Grantiau ymlaen llaw a dderbyniwyd yn 2020/21	505
-23	Derbyniad Cyfalaf a ddefnyddiwyd	0
0	Credydwr hanesyddol a ddilewyd ac a drosglwyddwyd I gronfeydd wrth gefn	93
-237	Symiau a neilltuwyd o refeniw: cyfraniadau refeniw uniongyrchol	-172
-1,389		-1,663
	Gofyniad cyllido cyfalaf terfynol	
0	Cynnydd/llleihâd yn y gofyniad cyllido cyfalaf	0

O'r cyfanswm gwariant o £1,663k (£1,389k yn 2019/20), mae £617k (£515k yn 2019/20) yn gysylltiedig ag asedau sefydlog nad ydynt ym mherchnogaeth yr Awdurdod, Mae'r cyllid grantiau a chyfraniadau cysylltiedig yn £345k (£140k yn 2019/20). Felly mae'r gwariant referniw net a gyllidir o gyfalaf dan statud yn £272k (£375k yn 2019/20).

31. Prydlesau

YR AWDURDOD FEL DALIWR PRYDLES

Prydlesau Ariannol

Nid oes gan yr Awdurdod fel daliwr prydles unrhyw brydlesau ariannol.

Prydlesau Gweithredol

Mae gan yr Awdurdod brydlesau gweithredol yn ymwneud â cherbydau, llungopiwyr, a pheiriannau ffrancio.

Mae'r isafswm taliadau prydles i'r dyfodol o dan brydlesau na ellir eu diddymu mewn blynyddoedd i ddod yn:

31 Mawrth 2020		31 Mawrth 2021
<u>£'000</u>		<u>£'000</u>
111	Dim hwyrach nag 1 flwyddyn	91
246	Hwyrach nag 1 flwyddyn a dim hwyrach na 5 mlynedd	210
11,058	Hwyrach na 5 mlynedd	10,105
11,415	Cyfanswm	10,406

Codwyd costau prydles o £28,355 (£34,613 yn 2019/20) ar **offer** ar y Gyfarwyddiaeth Corfforaethol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn.

Codwyd costau prydles o £7,159 (£7,293 yn 2019/20) ar **gerbydau** r Awdurdod ar y Gyfarwyddiaeth Corfforaethol yn ystod y flwyddyn.

Codwyd costau prydles o £83,266 (£90,476 yn 2019/20) ar **eiddo** yn erbyn Corfforaethol (£57,157) a Cynllunio a Rheoli Tir (£26,109) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn.

Y prif reswm am y gostyngiad yn y rhagolwg ydyw defnydd ffigur 2019/20 ar gyfer rhagolwg cost maes parcio Cae Llan. Bydd telerau'r gytundeb lês ar gyfer Cae Llan yn newid, ond nid yw'r effaith yn fesuradwy oherwydd pennir y telerau ar yr adeg honno. At ddiben y datganiad hwn cymerir nad oes newid o sylwedd yn y gost blynyddol.

AWDURDOD FEL PRYDLESWRPrydlesau Ariannol

Nid oes gan yr Awdurdod drefniant prydles ariannol ar 31/3/2021.

Prydlesau Gweithredol

Mae'r Awdurdod yn prydlesu eiddo dan brydlesau gweithredol i'r pwrpasau canlynol: masnachol, rhenti daear ar hafotai ym Mhlas Tan y Bwlch, llety swyddfa, pori a hamdden/ mynediad.

'Roedd yr incwm derbyniadwy am 2020/21 yn £32,581 (2019/20 £141,122). Y lleihâd o ganlyniad i effaith y pandemig.

Yr isafswm taliadau prydles i'r dyfodol sy'n dderbyniadwy dan brydlesau na ellir eu diddymu mewn blynyddoedd i ddod yw:

31 Mawrth 2020		31 Mawrth 2021
£'000		£'000
52	Dim hwyrach nag 1 flwyddyn	62
471	Hwyrach nag 1 flwyddyn a dim hwyrach na 5 mlynedd	427
75,887	Hwyrach na 5 mlynedd	75,785
76,410	Cyfanswm	76,274

Mae'r ffigwr am 31 Mawrth 2020 yn cynnwys ystyriaeth o'r gostyngiad fu raid ei roi oherwydd effaith COVID-19. Mae'r ffigyrau yn ddarostyngedig i effaith adolygiadau rhent, a'r incwm a gynhyrchir ynghyd â niferoedd ymwelwyr ar gyfer Hafod Eryri. Mae rhent Hafod Eryri wedi ei ddarogan ar sail gwerth 2019/20, gan gydnabod dim incwm ar ei gyfer yn 2020/21 na 2021/22.

Mae'r taliad dibrisiant cysylltiedig ar yr asedau perthnasol i brydlesau gweithredol yn £37,569 (2019/20 £37,569).

32. Colledion Amhariad

Ni fu colledion amhariad ar eiddo ac offer yn ystod 2020/21.

33. Rhwymedigaethau Amodol

Ar 31 Mawrth 2021 'roedd gan yr Awdurdod y rhwymedigaeth amodol canlynol.

Er y bu'r Awdurdod yn llwyddianus mewn trefniadau Uwch Lys ag apel i'r Llys Apel mewn perthynas i hawl perchennog Hillside, Aberdyfi i weithredu ar ganiatâd cynllunio hanesyddol, mae'r perchennog yn y broses o geisio am hawl i apelio'r penderfyniad i'r Goruchel Lys. Os bydd yr Awdurdod yn methu, bydd yn wynebu gorchymun costau ar gyfer costau'r Ymgeisydd ynghyd â chostau'r Awdurdod. Mae'r

cyfanswm rhwymedigaeth costau yn anodd i'w ragweld ar yr adeg hwn gan eu bod yn ddibynol ar yr Awdurdod yn llwyddo, neu ddim, i amddiffyn ei safbwynt.

34. Asedau Amodol

Ar 31 Mawrth 2021 nid oedd gan yr Awdurdod unrhyw asedau amodol perthnasol.

35. Natur a maint risgiau'n deillio o offerynnau cyllidol

Gall gweithgareddau'r Awdurdod ei wneud yn agored i amrywiaeth o risgiau ariannol:

- **Risg credyd** – y posibilrwydd y gall partïon eraill fethu â thalu symiau dyledus i'r Awdurdod,
- **Risg hylifedd** – y posibilrwydd na fydd gan yr Awdurdod arian ar gael i gwrdd â'i ymrwymïadau i wneud taliadau,
- **Risg marchnad** – y posibilrwydd y gall yr Awdurdod ddioddef colled ariannol o ganlyniad i newid mewn mesurau fel graddfeydd llog. Gall newid yn y gyfradd gyfnewid dramor olygu risg sylweddol o fewn y prosiect Coedwigoedd Glaw Celtaidd (LIFE).

Rheolwyd y risgiau uchod drwy drefniadau adennill dyledion yr Awdurdod a'r Strategaeth Rheoli Trysorlys Blynyddol, gyda dim effaith negyddol o sylwedd yn 2020/21. Mae gwerth offerynnau cyllidol yr Awdurdod yr un fath a'u gwerth teg.

36. Y Gronfa Pensiwn

Cyfranogi mewn Cynlluniau Pensiwn

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau tuag at gost buddiannau ôl gyflogaeth. Er na fydd y buddiannau hyn yn daladwy hyd nes bo'r gweithwyr yn ymddeol, mae gan yr Awdurdod ymrwymiad i wneud y taliadau sydd angen eu datgelu ar yr adeg mae gweithwyr yn ennill eu hawl i'r dyfodol.

Mae'r Awdurdod yn cymryd rhan mewn dau gynllun ôl gyflogaeth :

- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir yn lleol gan Gyngor Gwynedd - mae hwn yn gynllun buddiant diffiniedig cyflog terfynol a ariennir, sy'n golygu fod yr Awdurdod a gweithwyr yn talu cyfraniadau i gronfa, a gyfrifir ar lefel y bwriedir iddi gydbwyso'r rhwymedigaethau pensiwn gydag asedau buddsoddi.
 - Ôl fuddiannau ymddeol disgresiwn wrth ymddeol yn gynnar. Mae hwn yn drefniant buddiant diffiniedig heb ei gyllido, y cydnabyddir rhwymedigaethau iddo pan fo'r dyfarniadau wedi eu gwneud. Ni adeiladwyd unrhyw asedau buddsoddi i gwrdd â'r rhwymedigaethau pensiwnau hyn, a rhaid cynhyrchu arian i gwrdd â'r taliadau pensiwn gwirioneddol fel y dânt yn ddyledus. Mae gan yr Awdurdod rwymedigaeth flynyddol wedi ei seilio ar ddyfarniadau yn y gorffennol a wnaethpwyd dan y trefniadau hyn, ond nid yw wedi ychwanegu at
-

y rhwymedigaeth hon mewn blynyddoedd diweddar. Yn hytrach, cydnabyddir unrhyw rwymedigaeth bensiwn ychwanegol sy'n deillio o ganiatáu ymddeol yn gynnwys a'i dalu yn y flwyddyn benodol honno.

Trafodion yn Gysylltiedig â Buddiannau ôl Gyflogaeth

Rydym yn cydnabod cost buddiannau ymddeol yn y gost gwasanaethau sy'n destun adroddiad pan gânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan fo'r fath fuddiannau'n cael eu talu yn y pen draw fel pensiynau. Fodd bynnag, mae'r tâl y mae gofyn i ni ei godi yn erbyn y Gronfa Gyffredinol wedi ei seilio ar yr arian sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly mae cost gwirioneddol ôl gyflogaeth /buddiannau ymddeol yn cael ei wyrdroi allan o'r Gronfa Gyffredinol trwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Mae'r trafodion canlynol wedi'u gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans y Gronfa Gyffredinol trwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn.

NEWID MEWN GWERTH TEG ASEDAU'R CYNLLUN, YMRWYMIAD BUDDION A DDIFFINNIR AC YMRWYMIAD NET AM Y FLWYDDYN YN DIWEDDU 31 MAWRTH 2021.

Cyfnod yn gorffen 31 Mawrth 2021	Asedau	Ymrwymadau	(Ymrwymadau)/ asedau Net
	£'000	£'000	£'000
Gwerth Teg asedau'r cyflogwr	32,215	0	32,215
Gwerth presennol ymrwymadau wedi eu hariannu	0	36,436	(36,436)
Gwerth presennol ymrwymadau heb eu hariannu	0	368	(368)
Sefyllfa Agoriadol ar 31 Mawrth 2020	32,215	36,804	(4,589)
Cost Gwasanaeth			
- Cost Gwasanaeth Cyfredol *	0	1,135	(1,135)
- Cost Gwasanaeth Hanesyddol (yn cynnwys cwtogiadau)	0	43	(43)
Cyfanswm Cost Gwasanaeth	0	1,178	(1,178)
Llog Net			
- Incwm llog ar asedau'r cynllun	741	0	741
- Cost llog ar ymrwymiad buddion a ddiffinnir	0	852	(852)
Cyfanswm Llog Net	741	852	(111)
Cyfanswm Cost Buddion a Ddiffinnir a Adnabyddir mewn Elw / (Colled)	741	2,030	(1,289)

Llif Arian			
- Cyfraniadau Aelodau'r Cynllun	209	209	0
- Cyfraniadau'r Cyflogwr	646	0	646
- Cyfraniadau ynglŷn â buddion heb eu hariannu	(843)	(843)	0
- Buddion a dalwyd	(28)	(28)	0
- Buddion heb eu hariannu a dalwyd	28	0	28
Sefyllfa cau a ddisgwyllir	32,968	38,172	(5,204)
Ail Fesuriadau			
- Newid mewn rhagdybiaethau demograffig	0	10,557	(10,557)
- Newid mewn rhagdybiaethau ariannol	0	547	(547)
- Profiadau eraill	0	(324)	324
- Enillion ar Asedau ag eithro symiau a gynhwysir yn y llog net	8,667	0	8,667
Cyfanswm yr holl ail-fesuriadau yn Incwm Cynhwysfawr Arall (ICA)	8,667	10,780	(2,113)
Gwerth Teg Asedau'r Cyflogwr	41,635	0	41,635
Gwerth presennol ymrwymadau wedi eu hariannu	0	48,550	(48,550)
Gwerth presennol ymrwymadau heb eu hariannu	0	402	(402)
Sefyllfa Cau ar 31 Mawrth 2021	41,635	48,952	(7,317)

Mae'r cost gwasanaeth cyfredol yn cynnwys lwfans 0.5% am gostau gweinyddol.

Newid mewn Gwerth Teg Asedau'r Cynllun, Ymrwymiad Buddion a Ddiffinnir ac Ymrwymiad Net am y flwyddyn yn diweddu 31 Mawrth 2020.

Cyfnod yn gorffen 31 Mawrth 2020	Asedau	Ymrwymadau	(Ymrwymadau)/ asedau Net
	£'000	£'000	£'000
Gwerth Teg asedau'r cyflogwr	35,421	0	35,421
Gwerth presennol ymrwymadau wedi eu hariannu	0	42,756	(42,756)

Gwerth presennol ymrwymadau heb eu hariannu	0	417	417
Sefyllfa Agoriadol ar 31 Mawrth 2019	35,421	43,173	(7,752)
Cost Gwasanaeth			
- Cost Gwasanaeth Cyfredol *	0	1,448	(1,448)
- Cost Gwasanaeth Hanesyddol (yn cynnwys cwtogiadau)	0	36	(36)
Cyfanswm Cost Gwasanaeth		1,484	(1,484)
Llog Net			
- Incwm llog ar asedau'r cynllun	852	0	852
- Cost llog ar ymrwymiad buddion a ddiffinnir	0	1,048	(1,048)
Cyfanswm Llog Net	852	1,048	(196)
Cyfanswm Cost Buddion a Ddiffinnir a Adnabyddir mewn Elw / (Colled)	852	2,532	(1,680)
Llif Arian			
- Cyfraniadau Aelodau'r Cynllun	198	198	0
- Cyfraniadau'r Cyflogwr	603	0	603
- Cyfraniadau ynglŷn â buddion heb eu hariannu	28	0	28
- Buddion a dalwyd	(804)	(804)	0
- Buddion heb eu hariannu a dalwyd	(28)	(28)	0
Sefyllfa cau a ddisgwyllir	36,270	45,071	(8,801)
Ail Fesuriadau			
- Newid mewn rhagdybiaethau demograffig	0	(1,447)	1,447
- Newid mewn rhagdybiaethau ariannol	0	(3,450)	3,450
- Profiadau eraill	0	(3,370)	3,370
- Enillion ar Asedau ag eithro symiau a gynhwysir yn y llog net	(4,055)	0	(4,055)
Cyfanswm yr holl ail-fesuriadau yn Incwm Cynhwysfawr Arall (ICA)	(4,055)	(8,267)	4,212
Gwerth Teg Asedau'r Cyflogwr	32,215	0	32,215

Gwerth presennol ymrwymadau wedi eu hariannu	0	36,436	(36,436)
Gwerth presennol ymrwymadau heb eu hariannu	0	368	(368)
Sefyllfa Cau ar 31 Mawrth 2020	32,215	36,804	(4,589)

Mae'r cost gwasanaeth cyfredol yn cynnwys lwfans 0.5% am gostau gweinyddol.

Mae'r atebolrwydd hwn yn cynnwys oddeutu £402k mewn perthynas â phensiynau heb eu hariannu gan CPLIL a £0 mewn perthynas â phensiynau heb eu hariannu gan Athrawon. O ran rhwymedigaethau heb eu hariannu ar 31 Mawrth 2021, tybir fod pob pensiwn sydd heb ei ariannu yn daladwy am weddill bywyd yr aelod. Tybir ymhellach fod 90% o bensiynwyr yn briod (neu'n cyd-fyw) pan fyddant yn marw a bod eu priod (neu un sy'n cyd-fyw) yn derbyn 50% o bensiwn yr aelod ar ddyddiad marwolaeth yr aelod.

Gwybodaeth am yr Ymrwymiad Buddion Diffynadwy

	Rhaniad ymrwymiad		Cyfnod Cyfartalog wedi ei Bwysoli adeg y Prisiad Diwethaf.
	£'000	(%)	
Aelodau gweithredol	2,788	75	52
Aelodau gohiriedig	262	7	50
Aelodau pensiywyr	645	18	67
Cyfanswm	3,695	100	

(Mae'r ffigyrau ar gyfer ymrwymadau heb eu hariannu yn unig ac yn hepgor ymrwymadau pensiywyr heb eu hariannu. Mae hyd yr ymrwymiad yn weithredol ar sail y prisiad ffurfiol diwethaf ar 31 Mawrth 2019).

Hanes y Cynllun

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth presennol rhwymedigaethau yng Nghynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	(31,775)	(37,044)	(38,018)	(43,173)	(36,804)	(48,952)
Gwerth Teg Asedau yng Nghynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	26,022	31,283	32,666	35,421	32,215	41,635
Gwarged / (diffyg) yn y cynllun :	(5,753)	(5,761)	(5,352)	(7,752)	(4,589)	(7,317)

Dengys y rhwymedigaethau yr ymrwymadau gwaelodol sydd gan yr Awdurdod yn y tymor hir i dalu buddiannau ôl gyflogaeth (ymddeoliad). Mae'r cyfanswm rhwymedigaeth o £48,952k yn cael effaith sylweddol ar werth net yr Awdurdod fel y

caiff ei gofnodi yn y Fantolen h.y. ei leihau o £7,317k. Golyga darpariaethau statudol ar gyfer ariannu'r diffyg bod sefyllfa ariannol yr Awdurdod yn parhau'n iach :

- gwneir iawn am y diffyg yn y cynllun llywodraeth leol trwy gyfraniadau uwch dros weddill oes waith gweithwyr (h.y. cyn bod y taliadau'n dod yn ddyledus), fel yr asesir gan actwari'r cynllun,
- dim ond ar gyfer buddiannau disgresiwn pan fo'r pensiynau'n cael eu talu'n wirioneddol mae angen codi cyllid.

Mae cyfanswm cyfraniadau gan yr Awdurdod, fel yr amcangyfrifir gan yr Actwari, am y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2021 yn £674k. Mae'r Actiwari yn amcangyfrif y bydd cost cyfraniadau'r cyflogwr am y cyfnod hyd at 31 Mawrth 2022 yn £644k.

Nid oes gan y trefniadau Buddiannau Disgresiwn unrhyw asedau i ymdrin â'u rhwymedigaethau. Mae asedau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn cynnwys y categorïau canlynol, fesul cyfran o'r cyfanswm ac asedau sy'n cael eu dal :

31 Mawrth 2020		31 Mawrth 2021
(%)		(%)
73	Buddsoddiadau ecwiti	70
17	Buddsoddiadau dyled	21
10	Eiddo	8
0	Arian	1
100		100

Prif Gategoriâu Asedau'r Cynllun fel Canran o Gyfanswm Asedau'r Cynllun

Mae'r actiwari wedi darparu dadansoddiad manwl o asedau'r Gronfa yn unol â gofynion IAS19. Mae'r dadansoddiad hwn yn gwahaniaethu rhwng natur a risg yr asedau hynny ac yn eu torri i lawr ymhellach i'r rheiny sydd â dyfynbris mewn marchnad actif, a'r rheiny nad oes ganddynt. Tybir bod rhaniad asedau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ar yr un gyfran â dyraniad asedau'r Gronfa fel yr oedd ar 31 Rhagfyr 2019. Mae'r tabl isod yn dangos y rhaniad. Mae'r actiwari yn amcangyfrif bod gwerth bid asedau'r Gronfa yn £41,635k ar 31 Mawrth 2021, yn seliedig ar wybodaeth a ddarparwyd gan yr Awdurdod Gweinyddol a chan roi ystyriaeth i enillion mynegai lle bo hynny'n briodol.

Gwerth Teg Asedau'r Cyflogwr

Mae gwerth yr asedau isod ar sail gwerth bid yn unol â gofynion IAS19.

Categori Ased	31 Mawrth 2021				31 Mawrth 2020			
	Prisiau a ddyfynnir mewn marchnadoedd gweithredol	Prisiau na ddyfynnir mewn marchnadoedd gweithredol	Cyf.	%	Prisiau a ddyfynnir mewn marchnadoedd gweithredol	Prisiau na ddyfynnir mewn marchnadoedd gweithredol	Cyf.	%
	(£'000)	(£'000)	(£'000)		(£'000)	(£'000)	(£'000)	
Ernesau Ecwiti :								
Defnyddiwr	0	0	0	0	0	0	0	0
Cynhyrchu	0	0	0	0	0	0	0	0
Ynni a gwasanaethau	0	0	0	0	0	0	0	0
Sefydliadau ariannol	0	0	0	0	0	0	0	0
Iechyd a Gofal	0	0	0	0	0	0	0	0
Technoleg Gwybodaeth	0	0	0	0	0	0	0	0
Eraill	0	0	0	0	0	0	0	0
Ernesau Dyled								
Eraill	0	0	0	0	0	0	0	0
Ecwiti Preifat								
Y cyfan	0	2,588.80	2,588.80	6	0	1,872.6	1,872.6	6
Eiddo Diriaethol :								
Eiddo y DU	0	3,302.20	3,302.20	8	0	3,175.3	3,175.3	10
Eiddo Tramor	0	0	0	0	0	3.8	3.8	0
Cronfeydd Buddsoddi ac Ymddiriedolaethau Unedol :								
Ecwiti	0	26,675.70	26,675.7	64	0	21,604.2	21,604.2	67
Bondiau	0	0	0	0	0	0	0	0
Is-adeiladwaith	0	733.9	733.9	2	0	740.8	740.8	2
Eraill	0	8,094.10	8,094.10	19	0	4,658.7	4,658.7	14
Arian a Chywerthoedd Arian :								
Y cyfan	240.3	0	240.3	1	159.6	0	159.6	0
Cyfanswm	240.3	41,395	41,635	100	159.6	32,055	32,215	100

Sail ar Gyfer Amcangyfrif Asedau a Rhwymedigaethau

Aseswyd rhwymedigaethau ar sail actwaraidd gan ddefnyddio'r dull credyd uned rhagamcanedig, amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy mewn blynyddoedd i ddod gan ddibynnu ar ragdybiaethau ynghylch graddfeydd marwoledd, lefelau cyflog, ayb. Mae rhwymedigaethau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a Buddiannau Disgresiwn wedi eu hasesu gan Hymans Robertson, cwmni annibynnol o actwaryddion, gyda'r rhagamcanion i Gronfa'r Awdurdod wedi ei seilio ar y gwerthusiad llawn olaf o'r cynllun ar 31 Mawrth 2019.

Y prif ragdybiaethau a ddefnyddiwyd gan yr actwari oedd :

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	
	2020/21	2019/20
Graddfa dychweliad disgwylidig tymor hir ar asedau yn y cynllun :		
Ecwiti	2%	2.3%
Bondiau	2%	2.3%
Eiddo	2%	2.3%
Arian	2%	2.3%
Rhagdybiaethau Marwoledd :		
Hirhoedledd yn 65 i bensiynwyr presennol :		
• Dynion	21.5 blynedd	21.3 blynedd
• Merched	23.9 blynedd	23.4 blynedd
Hirhoedledd yn 65 i bensiynwyr y dyfodol :		
• Dynion	22.7 blynedd	22.2 blynedd
• Merched	25.9 blynedd	25.1 blynedd
Graddfa chwyddiant (CPI)	2.85%	1.9%
Graddfa cynnydd mewn cyflogau	3.15%	2.2%
Graddfa cynnydd mewn pensiynau	2.85%	1.9%
Graddfa ar gyfer disgowntio rhwymedigaethau'r cynllun	2.00%	2.3%
Defnyddio'r opsiwn i drosi pensiwn blynyddol i lwmp swm ymddeoliad	50% cyn gwasanaeth 1/4/2008 a 75% ôl gwasanaeth 1/4/2008.	50% cyn gwasanaeth 1/4/2008 a 75% ôl gwasanaeth 1/4/2008.

Mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaethau buddion diffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actwaraidd sydd wedi'u nodi yn y tabl uchod. Er mwyn meintioli effaith unrhyw newid yn y rhagdybiaethau ariannol a ddefnyddir, mae'r actwari wedi cyfrifo a chymharu gwerth ymrwymadau'r cynllun fel yr oeddynt ar 31 Mawrth 2021 ar seiliau amrywiol. Mae'r dull a ddefnyddiwyd yn gyson â'r dull a fabwysiadwyd i gael y ffigyrau IAS19 a ddarperir yn y nodyn hwn.

Er mwy meintioli'r ansicrwydd ynghylch disgwylid hyd oes, mae'r actwari wedi cyfrifo'r gwahaniaeth yn y gost i'r Awdurdod pe bai cynnydd o flwyddyn mewn disgwylid oes. Yn nhermau sensitifrwydd, caiff hyn ei dybio i fod yn gynnydd o thua 3%-5% yn y gost o fudd-daliadau. Yn ymarferol bydd gwir gost cynnydd o flwyddyn mewn disgwylid oes yn ddibynnol ar strwythr y dybiaeth ddiwygiedig (h.y. os yw gwelliannau mewn cyfraddau goroesi yn bennaf berthnasol i oedrannau iau neu hŷn). Mae'r ffigyrau yn y tabl isod wedi deillio'n seiliedig ar broffil aelodaeth yr Awdurdod fel yr oedd ar 31 Mawrth 2019, dyddiad y prisiad actwaraidd diweddaraf. Mae'r dull a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r dadansoddiad sensitifrwydd a ddangosir isod yn gyson â'r dull a ddefnyddiwyd y flwyddyn cynt.

Effaith ar Ymrwymiad Buddion a Ddiffinnir yn y Cynllun		
Newid tybiaeth	Brasamcan cynnydd i'r Cyflogwr	Brasamcan swm ariannol
	31 Mawrth 2021	31 Mawrth 2021
	(%)	(£'000)
Lleihad 0.5% i'r gwir gyfradd disgownt	11	5,186
Cynnydd 0.5% i'r cyfradd codiad cyflog	1	586
Cynnydd 0.5% i'r cyfradd codiad pensiwn	9	4,486

Rhagolwg Cost Buddion a Ddiffinnir am y cyfnod i 31 Mawrth 2022

	Asedau	Ymrwymadau	(ymrwymiad) / ased Net	
	£'000	£'000	£'000	% of pay
Rhagolwg Cost Gwasanaeth Cyfredol*	0	1,750	(1,750)	(53.8%)
Cost Gwasanaeth Hanesyddol yn cynnwys cwtogiadau	0	0	0	0
Effaith setliadau	0	0	0	0
Cyfanswm Cost Gwasanaeth	0	1,750	(1,750)	(53.8%)
Incwm llog ar asedau'r cynllun	831	0	831	25.5%
Cost llog ar yr ymrwymiad budd a ddiffinnir	0	988	(988)	(30.4%)
Cyfanswm Cost Net Llog	831	988	(157)	(3.6%)
Cyfanswm wedi ei gynnwys yn yr elw a cholledion	831	2,738	(1,907)	(58.7%)

* Mae'r cost gwasanaeth cyfredol yn cynnwys lwfans am dreuliau gweinyddol megis 0.5% o'r gyflogres. Mae'r gwerth ariannol yn seliedig ar amcan gwerth y gyflogres o £3,253k.

Gosodir y cyfraniadau a delir gan y Cyflogwr gan Actiwari y Gronfa bob tair blynedd ar adeg prisiad actwiariol y Gronfa (yr un mwyaf diweddar ar 31 Mawrth 2019), neu ar unrhyw adeg arall yn unol â chyfarwyddid yr Awdurdod sy'n gweinyddu'r Gronfa.

Adroddiad archwilydd annibynnol Archwilydd Cyffredinol Cymru i aelodau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

Barn ar y datganiadau ariannol

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2021 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn cynnwys y Datganiad Symud mewn Cronfeydd Wrth Gefn, y Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian Parod, y polisïau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys crynodeb o bolisïau cyfrifyddu arwyddocaol.

Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r safonau cyfrifyddu rhyngwladol fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan God Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2020-21.

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ar 31 Mawrth 2021 ac o'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- maent wedi eu paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethol a safonau cyfrifyddu rhyngwladol fel y'u dehonglwyd ac y'u haddaswyd gan God Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2020-21.

Sail y farn

Cynhaliais fy archwiliad yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (DU)) a Nodyn Ymarfer 10 'Archwilio Datganiadau Ariannol Cyff y Sector Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig'. Disgrifir fy nghyfrifoldebau ymhellach o dan y safonau hynny yn adran cyfrifoldebau'r archwilydd wrth archwilio datganiadau ariannol fy adroddiad. Rwyf yn annibynnol o'r Awdurdod yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safon Foesegol yr Awdurdod Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio yr wyf wedi ei chael yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail i'm barn.

Casgliadau sy'n ymwneud â busnes gweithredol

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, rwyf wedi dod i'r casgliad bod y defnydd o sail gyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol yn briodol.

Yn seiliedig ar y gwaith a wnaed gennyf, nid wyf wedi nodi unrhyw ansicrwydd perthnasol sy'n ymwneud â digwyddiadau nac amodau a allai, yn unigol neu ar y cyd, fwrw amheuaeth sylweddol ar allu'r Awdurdod i barhau i fabwysiadu sail gyfrifyddu busnes gweithredol am gyfnod o 12 mis o leiaf o'r adeg pan awdurdodir cyhoeddiad y datganiadau ariannol.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau a chyfrifoldebau y swyddog ariannol cyfrifol mewn cysylltiad â busnes gweithredol yn adrannau perthnasol yr adroddiad hwn.

Gwybodaeth arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys yr wybodaeth a gynhwysir yn y Datganiad o Gyfrifon heblaw'r datganiadau ariannol a'm hadroddiad archwilydd arnynt. Y Swyddog Ariannol Cyfrifol sy'n gyfrifol am yr wybodaeth arall a gynhwysir yn y Datganiad o Gyfrifon. Nid wyf fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, oni nodir fel arall yn glir yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o sicrwydd ynghylch hynny. Fy

nghyfrifoldeb i yw darllen yr wybodaeth arall ac, wrth wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn anghyson yn berthnasol â'r datganiadau ariannol neu'r wybodaeth a gafwyd yn ystod yr archwiliad, neu ei bod yn ymddangos fel arall ei bod wedi ei chamddatgan yn berthnasol. Os byddaf yn nodi anghysondebau perthnasol o'r fath neu gamddatganiadau perthnasol amlwg, mae'n ofynnol imi benderfynu a yw hyn yn arwain at gamddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Os byddaf, ar sail y gwaith a wnaed gennyf, yn dod i'r casgliad bod yr wybodaeth arall hon wedi ei chamddatgan yn berthnasol, mae'n ofynnol imi adrodd y ffaith honno. Nid oes gennyf ddim i'w adrodd yn hyn o beth.

Adroddiad ynghylch gofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a geir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Adroddiad Naratif wedi ei baratoi yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2020-21; ac
- mae'r wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi ei baratoi yn unol â'r canllawiau.

Materion y byddaf yn adrodd arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni gwybodaeth a dealltwriaeth yr Awdurdod a'i amgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi camddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif na'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- nad oes cofnodion cyfrifyddu digonol wedi eu cadw, neu na dderbyniwyd ffurflenni cyfrifyddu digonol ar gyfer fy archwiliad oddi wrth y canghennau nad yw fy nhîm wedi ymweld â nhw;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn cytuno â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth a'r esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol mewn cysylltiad â'r datganiadau ariannol

Fel yr esbonnir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon a nodir ar dudalen 10, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad o gyfrifon, sy'n rhoi darlun cywir a theg, ac am ba bynnag reolaeth fewnol sy'n angenrheidiol ym marn y swyddog ariannol cyfrifol i allu paratoi datganiad o gyfrifon sy'n rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny trwy dwyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiad o gyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am asesu gallu'r Awdurdod i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu fel y bo'n briodol, faterion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol a defnyddio sail gyfrifyddu busnes gweithredol oni thbyr bod hynny'n amhriodol.

Cyfrifoldebau'r Archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiad perthnasol, boed trwy dwyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad archwilydd sy'n cynnwys fy marn i. Sicrwydd rhesymol yw lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â Safonau Archwilio

Rhyngwladol (DU) yn canfod camddatganiad perthnasol bob amser pan fydd yn bodoli. Gall camddatganiadau godi trwy dwyll neu wall a chânt eu hystyried yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd, gellid disgwyl yn rhesymol iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Achosion o beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau yw afreoleidd-dra, ac mae'n cynnwys twyll. Rwyf yn cynllunio gweithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau a amlinellir uchod er mwyn canfod camddatganiadau perthnasol mewn cysylltiad ag afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Roedd fy ngweithdrefnau'n cynnwys y canlynol:

- holi'r rheolwyr, Pennaeth Archwilio Mewnol yr Awdurdod a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys cael ac adolygu dogfennau ategol sy'n ymwneud â pholisïau a gweithdrefnau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri mewn cysylltiad â:
 - nodi, gwerthuso a chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau ac a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o beidio â chydymffurfio;
 - canfod ac ymateb i risgiau o dwyll ac a oes ganddynt wybodaeth am unrhyw dwyll gwirioneddol, tybiedig neu honedig;
 - y rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru risgiau sy'n gysylltiedig â thwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau.
- ystyried gan weithredu fel tîm archwilio sut a ble y gallai twyll ddigwydd yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion twyll posibl. Yn rhan o'r drafodaeth hon, nodais botensial am dwyll yn y meysydd canlynol: postio cyfnodolion anarferol, adolygu amcangyfrifon cyfrifyddu gan chwilio am ragfarn a gwerthusais y rhesymeg dros unrhyw drafodiadau sylweddol y tu allan i fusnes arferol.
- cael dealltwriaeth o fframwaith awdurdod Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn ogystal â fframweithiau cyfreithiol a rheoliadol eraill y mae'r Awdurdod yn gweithredu ynddynt, gan ganolbwyntio ar y cyfreithiau a'r rheoliadau hynny a gafodd effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol neu a gafodd effaith sylfaenol ar weithrediadau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri.

Yn ogystal â'r uchod, roedd fy ngweithdrefnau ar gyfer ymateb i risgiau a nodwyd yn cynnwys y canlynol:

- adolygu datgeliadau y datganiad ariannol a phrofi dogfennau ategol er mwyn asesu cydymffurfio â'r cyfreithiau a'r rheoliadau perthnasol a drafodir uchod;
- holi'r rheolwyr, y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau a chynghorwyr cyfreithiol ynghylch ymglyfreithio a hawliadau gwirioneddol a phosibl;
- darllen cofnodion cyfarfodydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu;
- wrth fynd i'r afael â'r risg o dwyll trwy wrth-wneud rheolaethau gan reolwyr, profi priodoldeb cofnodion mewn cyfnodolion ac addasiadau eraill; asesu a yw'r barnau a wneir wrth wneud amcangyfrifon cyfrifyddu yn arwydd o duedd bosibl; a gwerthuso rhesymeg busnes unrhyw drafodiadau arwyddocaol sy'n anarferol neu y tu allan i fusnes arferol; ac
- rwyf hefyd wedi cyfleu cyfreithiau a rheoliadau perthnasol a nodwyd a risgiau o dwyll posibl i'r tîm archwilio cyfan, gan barhau i fod yn effro i unrhyw arwyddion o dwyll neu beidio â chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau drwy gydol yr archwiliad.

Mae'r anhawster cynhenid i ganfod afreoleidd-dra, effeithiolrwydd rheolaethau Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, a natur, amseru a graddau'r gweithdrefnau archwilio a gyflawnir

yn effeithio ar y graddau y gall fy ngweithdrefnau ganfod afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd o ran archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan yr Awdurdod Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o fy adroddiad archwilydd.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Tystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Adrian Crompton

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru
29 Tachwedd 2021

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Cynnal a chadw a chywirdeb gwefan yr Awdurdod :

Cyfrifoldeb yr Awdurdod yw hygyrdedd gwefan Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri a'r gwaith o gynnal y wefan honno; nid yw'r gwaith a gyflawnir gan archwilwyr yn cynnwys ystyriaeth o'r materion hyn ac, yn unol â hynny, nid yw'r archwilwyr yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb am unrhyw newidiadau a allai fod wedi cael eu cyflwyno i'r datganiadau ariannol ers eu cyflwyno'n wreiddiol ar y wefan.

AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI
DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL 2020-21

Mae'r datganiad hwn yn diwallu'r angen i gynhyrchu Datganiad Rheolaeth Fewnol
yn unol â Rheoliad 4 o
Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005 (fel y'i diwygiwyd yn 2010)

1. Cyflwyniad

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn gyfrifol am sicrhau bod ei weithgareddau'n cael eu cynnal yn unol â'r gyfraith a safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a'i gyfrifo amdano yn briodol, ac yn cael ei ddefnyddio mewn ffordd economaidd, effeithlon ac effeithiol.

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn ddarostyngedig i Ddeddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd ar yr Awdurdod i bennu Amcanion Lles sy'n cyfrannu'n uniongyrchol at gyflawni'r 7 Nodau Lles fel y nodir yn y Ddeddf, sef:

- Cymru lewyrchus
- Cymru gydnerth
- Cymru iachach
- Cymru sy'n fwy cyfartal
- Cymru o gymunedau cydlynus
- Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu
- Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang

Ar ben hynny, mae'n rhaid i Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri gyflawni ei ddyletswyddau yn unol ag 'egwyddor cynaliadwyedd statudol', sy'n golygu bod yn rhaid i'r Awdurdod weithredu mewn modd sy'n ceisio sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb amharu ar allu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain.

Wrth gyflawni'r cyfrifoldebau eang hyn, mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri hefyd yn gyfrifol am roi trefniadau priodol yn eu lle ar gyfer llywodraethu ei swyddogaethau, hwyluso gweithrediad effeithiol ei weithgareddau, sy'n cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg a rheolaeth ariannol ddigonol ac effeithiol.

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri wedi cymeradwyo a mabwysiadu cod llywodraethu corfforaethol, sy'n gyson ag egwyddorion Fframwaith CIPFA / Solace "Delivering Good Governance in Local Government". Mae'r datganiad hwn yn esbonio sut mae'r Awdurdod yn cydymffurfio â'r cod a hefyd yn cwrdd â gofynion rheoliad 4(2) o Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005 mewn perthynas â chyhoeddi datganiad rheolaeth fewnol.

2. Pwrpas y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r fframwaith llywodraethu yn cynnwys y systemau a'r prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd hynny sy'n cyfeirio ac yn rheoli'r awdurdod, a'r gweithgareddau ble mae'n adrodd i, cysylltu ag, ac yn arwain y gymuned. Mae'n galluogi'r awdurdod i fonitro llwyddiant ei amcanion strategol, ac ystyried a yw'r amcanion hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau addas a chost effeithiol.

Mae'r system rheolaeth fewnol yn rhan allweddol o'r fframwaith hwnnw ac mae wedi'i ddylunio i reoli risg i lefel resymol yn hytrach na dileu'n gyfan gwbl y risg o fethiant i gyflawni polisiau, nodau ac amcanion; gall felly ond darparu sicrwydd rhesymol o effeithiolrwydd yn hytrach na sicrwydd diamod. Mae'r system rheolaeth fewnol yn seiliedig ar broses barhaus sy'n adnabod ac yn blaenoriaethu risgiau sy'n berthnasol i gyflawni polisiau, nodau ac amcanion Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, i werthuso'r tebygolrwydd i'r risgiau hynny gael eu gwireddu a'r effaith petai hynny'n digwydd, ac i reoli'r risgiau mewn ffordd effeithlon, effeithiol ac economaidd.

3. Y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r Fframwaith Llywodraethu yn cynnwys saith egwyddor i lywodraethu'n dda:

- **Egwyddor 1:** Ymddwyn gydag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cryf tuag at werthoedd moesegol, a pharchu rheolaeth y gyfraith
- **Egwyddor 2:** Sicrhau ein bod yn agored ac yn ymgysylltu â rhanddeiliaid trwy gyfrwng dull cynhwysfawr
- **Egwyddor 3:** Diffinio canlyniadau yn nhermau'r manteision economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy
- **Egwyddor 4:** Penderfynu ar ymyriadau angenrheidiol i wneud y gorau o gyflawni'r canlyniadau a fwriedir
- **Egwyddor 5:** Datblygu gallu'r endid, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion ynddo
- **Egwyddor 6:** Rheoli risgiau a pherfformiad trwy gyfrwng rheolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gref
- **Egwyddor 7:** Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd, ac archwilio i sicrhau atebolrwydd effeithiol

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn datblygu ac yn gweithredu ei gynllunio corfforaethol strategol trwy fabwysiadu:

- Cynllun Rheolaeth y Parc Cenedlaethol (Cynllun Eryri);
- Cynllun Datblygu Lleol Eryri;
- Cynllun Corfforaethol; a
- Rhaglen Waith Corfforaethol.

Mae'r 4 dogfen yma yn cynrychioli conglaen gwaith yr Awdurdod wrth gyflawni ei brif bwrpasau, fel y diffinnir yn Ddeddf yr Amgylchedd 1995 ac wrth weithredu ei weledigaeth.

Strwythur Llywodraethu

Mae strwythur llywodraethu'r Awdurdod yn cynnwys 4 prif bwyllgor:

- Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri gyda 18 o Aelodau a benodwyd, ac yn ystod 2020/21 cynhaliwyd 8 cyfarfod.
- Cynhaliwyd y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau 3 gwaith yn ystod 2020/21. Fel rhan o'i gylch gwaith mae'n ymgymryd â swyddogaethau pwyllgor archwilio yn unol â gofynion CIPFA.
- Cynhaliwyd y Pwyllgor Cynllunio a Mynediad 7 gwaith yn ystod 2020/21. Mae'r pwyllgor yn gyfrifol am gyflawni swyddogaethau cynllunio statudol yr Awdurdod.
- Cynhaliwyd y Pwyllgor Safonau'r Awdurdod unwaith yn ystod 2020/21. Mae aelodaeth y pwyllgor, sydd gyda gylch gwaith i hyrwyddo a chynnal safonau ymddygiad uchel gan Aelodau, yn cynnwys 3 Aelod o'r Awdurdod a 3 aelod annibynnol.

Mae'r Rheolau Sefydlog yr Awdurdod (a gyhoeddwyd ar y wefan) yn rhoi disgrifiad manwl o'r trefniadau ar gyfer pob pwyllgor. Ar gyfer pob pwyllgor, mae'r rhaglen, cofnodion ac adroddiadau cysylltiedig â phapurau cefndir i gyd yn cael eu cyhoeddi ar wefan yr Awdurdod.

Tîm Rheoli

Mae strwythur rheoli'r Awdurdod yn cynnwys y Prif Weithredwr (sydd hefyd yn 'Swyddog y Parc Cenedlaethol' ac yn Bennaeth y Gwasanaeth Taledig) a dau Gyfarwyddwr. Mae Tîm Rheoli'r Awdurdod yn cyfarfod bob pythefnos, gyda'r Pennaeth Cyllid a Phennaeth Personél yn mynychu.

Safonau

Mae'r Awdurdod wedi sefydlu Cod Ymddygiad i Aelodau, sy'n cynnwys adran sy'n cyfeirio'n benodol at fuddiannau a Chofrestr Buddiannau Aelodau. Y Cod Ymddygiad i staff yw'r cod ymddygiad safonol cenedlaethol ar gyfer cyflogaion awdurdodau cyhoeddus.

Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu'r polisïau a gweithdrefnau canlynol ar gyfer cynnal safonau uchel o ymddygiad ar gyfer staff ac Aelodau, ac i sicrhau atebolrwydd tuag at y cyhoedd:

- Y Drefn Gwyno – wedi'i sefydlu ar fodel drefn cwynion ymarfer da gan yr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus;
- Polisi Seinio Rhybudd - i alluogi staff i leisio pryderon difrifol yn hyderus gyda'r sicrwydd o wybod y ceir eu hymchwilio yn drwyadl ac mewn ffordd deg, heb ofni dial;
- Strategaeth Gwrth-dwyll a Llygredigaeth - yn cynnwys mesurau sydd wedi'u cynllunio i rwystro unrhyw weithred o dwyll neu lygredigaeth, a pha gamau y dylid eu cymryd petai rywbeth o'r fath yn digwydd; ac y
- Cynllun Dirprwyo - yn amlinellu sut mae swyddogaethau'r Awdurdod llawn yn cael eu cyflawni trwy ddirprwyo i'w bwyllgorau a'i is-bwyllgorau

Rheoli Risg

Mae Polisi a Strategaeth Rheoli Risg wedi'i sefydlu. Caiff y broses o adnabod risgiau ei chydlynu gan y Pennaeth Gweinyddol a Gofal Cwsmer, gyda mewnbwn gan y Tîm Rheoli a'r Penaethiaid Gwasanaeth. Mae'r Gofrestr Risg a'r mesurau lliniaru yn cael eu hadolygu a'i ddiweddarau'n chwarterol.

Archwiliad Mewnol

Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd y system o drefniadau rheolaeth a llywodraethu mewnol yn cael ei lywio gan waith yr Archwilwyr Mewnol, a gynhaliwyd gan Gyngor Gwynedd. Darperir y gwasanaeth Archwilio Mewnolyn unol â Chod Ymarfer CIPFA ar gyfer Archwilio Mewnol mewn Llywodraeth leol yn y DU. Mae'r Rheolwr Archwilio Mewnol yn paratoi adroddiad blynyddol sy'n crynhoi canlyniadau gwaith archwilio mewnol yn ystod y flwyddyn.

Archwiliad Allanol

Swyddfa Archwilio Cymru sy'n gweithredu fel archwilydd allanol i'r Awdurdod, ac felly sy'n adrodd ar reolaeth ariannol a pherfformiad yr Awdurdod. Yn ogystal, mae Swyddfa Archwilio Cymru yn rhoi barn ar ddigonolrwydd y gwaith archwilio mewnol.

Swyddog Monitro

Mae'r Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol wedi'i enwebu fel Swyddog Monitro. Mae gan y Swyddog Monitro'r ddyletswydd benodol i sicrhau bod Aelodau a benodwyd a Swyddogion yr Awdurdod yn cynnal y safon uchaf o ymddygiad ym mhopeth a wnânt. Mae'r Swyddog Monitro yn cynghori ar drefn gyfansoddiadol a chyfreithlondeb gweithredoedd yr Awdurdod.

Rheolaeth Ariannol

Mae trefniadau rheolaeth ariannol yr Awdurdod yn cydymffurfio â gofynion llywodraethu Datganiad CIPFA ar Rôl y Prif Swyddog Cyllid mewn Llywodraeth Leol (2010). Y Prif Swyddog Cyllid (Pennaeth Cyllid Cyngor Gwynedd) yw'r swyddog sydd â chyfrifoldebau o dan Adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972.

4. Materion Llywodraethu Arwyddocaol a Chamau a Gymerwyd yn ystod y Flwyddyn

Mae'r Ddeddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn gosod dyletswydd craidd ar yr Awdurdod i osod amcanion lleisiant sy'n maxsimeiddio ein cyfraniad at gyflawni'r 7 nodau lleisiant a osodwyd yn y Ddeddf. Dylai amcanion lleisiant yr Awdurdod fod yn amcanion ar gyfer newid yn y tymor hir.

Hefyd, roedd yn ofynnol i'r Awdurdod gyhoeddi cynllun gwella, sy'n nodi ei drefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth gyflawni ei swyddogaethau trwy gyfrwng yr amcanion gwella, o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru). Fodd bynnag, ar ddiwedd y flwyddyn ariannol 2020/21, cafodd y Mesur ei ddad-gymhwyso i Awdurdodau'r Parciau Cenedlaethol, Awdurdodau Lleol Unedol ac Awdurdodau Tân ac Achub yng Nghymru.

Felly, roedd yr amcanion llesiant y cytunwyd arnynt gan yr Awdurdod hefyd yn gweithredu (am y tro olaf) fel yr amcanion gwelliant ar gyfer 2020/21.

Gan nad oedd yr union ddyddiad pan fuasai'r Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) yn cael ei ddad-gymhwyso yn hysbys ar y pryd, cafodd amcanion llesiant (ac amcanion gwella) yr Awdurdod eu hystemyn heb newid ar gyfer 2020/21 gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar 11eg o Ragfyr 2019, sef:

1. [Ein Cymunedau](#)

Gweithio gyda'n cymunedau i ddatblygu lles economaidd, diwylliannol a chymdeithasol Eryri.

2. [Cynlluniau a Pholisïau](#)

Adolygu a gweithredu'r Cynllun Datblygu Lleol a Chynllun Rheoli'r Parc Cenedlaethol (Cynllun Eryri) a sicrhau bod egwyddorion Lles Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 wedi'u hintegreiddio'n llawn i waith yr Awdurdod.

3. [Iechyd a Lles](#)

Cydnabyddir Parc Cenedlaethol Eryri fel ardal, sy'n cyfrannu at les corfforol a meddyliol y genedl.

4. [Pobl, Lleoedd a Phartneriaid](#)

Dros y pum mlynedd nesaf rydym am anelu at hyrwyddo'r cyfleoedd i weithio gyda phobl, gwirfoddolwyr a phartneriaid mewn ffordd gydweithredol. Bydd hyn yn ein galluogi i barhau i gyfrannu at werthfawrogi a rheoli'r hyn sy'n gwneud Eryri yn werthfawr ac yn arbennig.

5. [Cydbwyso ein Hadnoddau a'n Hymdrechion](#)

Mae'r Awdurdod yn targedu ei adnoddau i gyflawni ei flaenoriaethau o fewn yr adnoddau llai sydd ar gael.

Bydd angen gweithredu i gwrdd â'n nodau llesiant mewn modd cynaliadwy. Mae datblygu cynaliadwy yn golygu pum gofyniad allweddol, sef:

1. Tymor Hir - pwysigrwydd cydbwyso anghenion tymor byr gyda'r angen i ddiogelu'r gallu i gwrdd ag anghenion tymor hir, yn enwedig lle mae'r pethau a wneir i gwrdd ag anghenion tymor byr yn gallu cael effeithiau tymor hir niweidiol.
2. Integreiddio - sut y gall ein nodau llesiant effeithio ar bob un o'r nodau llesiant, sut y gall y nodau llesiant effeithio ar ei gilydd neu ar nodau llesiant cyrff cyhoeddus eraill, yn enwedig lle y gallai camau a gymerwyd gennym i gyfrannu at gwrdd ag un amcan fod yn niweidiol o ran cwrdd ag un arall.
3. Cynnwys - pwysigrwydd cynnwys pobl eraill sydd â diddordeb mewn cyflawni'r nodau llesiant, ac i sicrhau bod yr unigolion hynny yn adlewyrchu amrywiaeth poblogaeth Cymru neu ardal ddaearyddol yr Awdurdod.

4. Cydweithio - Gallai gweithredu ar y cyd ag unrhyw unigolyn (neu'r modd y mae gwahanol rannau o'r Awdurdod yn gweithredu gyda'i gilydd) gynorthwyo'r Awdurdod i gyflawni ei nodau llesiant, neu gynorthwyo corff arall i gyflawni ei amcanion.
5. Atal - i ystyried sut y gall defnyddio adnoddau i atal problemau rhag digwydd, neu waethygu, gyfrannu at gwrdd â nodau llesiant yr Awdurdod, neu amcanion corff arall.

O ganlyniad i bandemig Covid-19 a'r llwyrglo cenedlaethol ar ddiwedd mis Mawrth 2020, ataliwyd cyfarfodydd pwyllgor dros-dro tra bod plattform rhithiol addas ac effeithiol yn cael ei sefydlu. O ganlyniad, ni fabwysiadwyd y Cynllun Corfforaethol ar gyfer 2020/21 gan yr Awdurdod tan ei gyfarfod ar y 3ydd o Fehefin 2020.

Er bod amcanion llesiant craidd yr Awdurdod (fel yr amlinellwyd uwchlaw) yn parhau heb newid; gwnaed newidiadau i rai blaenoriaethau gwasanaeth a gweithgareddau cysylltiol i adlewyrchu blaenoriaethau newydd a gweithredoedd lliniaru o ganlyniad i'r pandemig.

Yn yr un cyfarfod, cyflwynwyd y Rhaglen Waith Gorfforaethol ar gyfer 2020/21 i'w chymeradwyo gan yr Aelodau. Mae'r Rhaglen yn gosod y prosiectau, cynlluniau a champau gweithredu penodol yr ymgymerydd â hwy er mwyn cyflawni amcanion llesiant a gwelliant yr Awdurdod, ac unwaith eto roedd hwn yn cynnwys newidiadau i rai gweithgareddau gwaith i adlewyrchu'r gofynion ddaeth i'r amlwg o'r pandemig.

Mae cynnydd yn erbyn y Rhaglen wedi'i adrodd i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar yr 18fed o Dachwedd 2020 ac y 24ain o Fawrth 2021. Mae'r adroddiad blynyddol llawn ar y Rhaglen Waith Corfforaethol yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ym mis Gorffennaf 2021.

5. Effeithiolrwydd y Fframwaith Llywodraethu

Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri yn gyfrifol am gynnal, o leiaf unwaith y flwyddyn, adolygiad o effeithiolrwydd ei fframwaith llywodraethu gan gynnwys y system rheolaeth fewnol. Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd y system rheolaeth fewnol yn cael ei lywio gan waith yr archwilyr mewnol a'r rheolwr uwch o fewn yr Awdurdod, sydd â chyfrifoldeb am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu, a hefyd gan sylwadau a wnaed gan yr archwilyr allanol ac asiantaethau adolygu ac arolygiaethau eraill. Mae'r adolygiad hwn yn seiliedig ar y saith egwyddor o'r Cod Llywodraethu Corfforaethol.

Egwyddor 1: Ymddwyn gydag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cryf tuag at werthoedd moesegol, a pharchu rheolaeth y gyfraith

Cod Llywodraethu Corfforaethol	<p>Cynhaliwyd yr adolygiad olaf o'r Cod ym mis Chwefror 2018 gan y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol, a chafodd ei gyflwyno i'r Awdurdod i'w gymeradwyo.</p> <p>Mân newidiadau yn unig a gafodd ei wneud i'r Cod, a diweddarau'r derminoleg fu hynny'n bennaf. Yr unig newid sylweddol a wnaed oedd sicrhau bod y Cod diwygiedig</p>
---------------------------------------	---

	<p>bellach yn cynnwys yr Egwyddor Datblygiad Cynaliadwy a'r Nodau Llesiant fel y'u nodir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015.</p> <p>Nid yw'r Cod Llywodraethu Corfforaethol wedi bod yn destun adolygiad ychwanegol ers hyn, ac nid oes unrhyw faterion penodol wedi codi yn ymwneud â'r Cod ei hun yn ystod 2020/21.</p>
Pwyllgor Safonau	<p>Cynhaliwyd un cyfarfod o'r Pwyllgor Safonau yn ystod y flwyddyn ar y 16eg o Hydref 2020.</p> <p>Yn ystod y cyfarfod rhoddwyd ystyriaeth i nifer o faterion gan gynnwys caniatáu goddefebau i Aelodau Cyngor Gwynedd a Chyngor Bwrdeistref Sirol Conwy.</p> <p>Adolygwyd Adroddiad Blynyddol yr Ombwdsmon ar gyfer 2019/20 gan yr Aelodau hefyd, a chynghorwyd ar y datblygiadau a oedd yn berthnasol i'r Awdurdod hwn.</p> <p>Cyflwynwyd yr Adroddiad Monitro Cwynion Blynyddol i'r Pwyllgor Safonau hefyd, er gwybodaeth.</p>
Polisi Seinio Rhybudd	<p>Ymgwymerwyd â'r adolygiad manwl olaf gan y Pwyllgor Safonau ym mis Medi 2016, gyda'r newidiadau a oedd yn deillio o hynny yn cael eu cymeradwyo yng nghyfarfod yr Awdurdod ym mis Rhagfyr 2016.</p> <p>Yn ystod 2020/21, ni dderbyniwyd unrhyw adroddiadau ac ni chodwyd unrhyw bryderon mewn perthynas ag unrhyw Aelod neu Swyddog o'r Awdurdod o dan y Polisi Seinio Rhybudd.</p>
Strategaeth Gwrth-dwyll a Llygredigaeth	<p>Yn ystod 2020/21 ni dderbyniwyd unrhyw gwynion honedig o dwyll neu lygredigaeth mewn perthynas â unrhyw Aelod neu Swyddog o'r Awdurdod, ac ni adnabuwyd unrhyw feysydd sy'n peri pryder gan yr Archwilwyr Mewnol yn ystod eu gwaith archwilio.</p>
Model Cod Ymddygiad	<p>Yn ystod 2020/21, ni fu unrhyw newidiadau neu ddiwygiadau i'r Cod Ymddygiad Enghreifftiol.</p>
Cwynion – Swyddogion	<p>Yn ystod 2020/21 derbyniodd yr Awdurdod gyfanswm o 7 cwyn ffurfiol.</p>

	Ni fu'r Awdurdod yn destun ymchwiliad ffurfiol gan yr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus yn ystod 2020/21.
Cwynion – Aelodau	Yn ystod 2020/21, ni dderbyniodd Swyddog Monitro'r Awdurdod unrhyw gwynion ffurfiol yn ymwneud â'r Aelodau, a ni chyflwynwyd unrhyw gwynion yn uniongyrchol i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.
Rheolau Sefydlog	Adolygwyd a diwygiwyd y Rheolau Sefydlog diwethaf gan yr Awdurdod ar y 26ain o Ebrill 2017, yn dilyn derbyn Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Rheolau Sefydlog) (Cymru) (Diwygiad) 2017. Ni dderbyniwyd unrhyw gwynion yn ystod 2020/21 mewn perthynas â chydymffurfiaeth yr Awdurdod gyda'i Reolau Sefydlog.
Cynllun Dirprwyo	Cafodd y Cynllun Dirprwyo ei adolygu a'i newid ddiwethaf gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar y 13eg o Ragfyr 2017. Yn ystod 2020/21 ni chodwyd unrhyw fater ynglŷn â gweithrediad y Cynllun.
Cofrestr Buddiant / Diddordebau Aelodau	Mae'r Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 yn rhoi gofyniad ar yr Awdurdod i gyhoeddi'r Gofrestr gyfredol o Ddiddordebau / Fuddiant Aelodau ar wefan yr Awdurdod. Mae'n gyfrifoldeb ar bob Aelod o'r Awdurdod i ddiweddarau eu cofnod buddion/diddordebau ac i adrodd ar unrhyw newidiadau mewn modd amserol. Serch hynny, mae'r Swyddog Gwasanaethau Aelodau yn anfon copi o'u cofnod cyfredol i bob Aelod ar ôl bob Cyfarfod Blyneddol o'r Awdurdod, ac yn gofyn iddynt eu hadolygu a'i diweddarau os yn berthnasol. Yn ystod 2020/21, ni fu i unrhyw faterion na chwynion godi mewn perthynas â'r Gofrestr o Ddiddordebau / Buddion Aelodau.

Egwyddor 2: Sicrhau ein bod yn agored ac yn ymgysylltu â rhanddeiliaid trwy gyfrwng dull cynhwysfawr

<p>Cynllun Cydraddoldeb Strategol</p>	<p>Cyflwynwyd yr Adroddiad Blynyddol ar y Cynllun Cydraddoldeb Strategol i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar 18fed Tachwedd 2020.</p> <p>Adroddwyd ar gynnydd yr Awdurdod gyda'i gynllun gweithredu o ran cyrraedd ei Amcanion Cydraddoldeb, ynghyd â'r Asesiadau Effaith Cydraddoldeb yr ymgwymerwyd â hwy yn ystod y flwyddyn, data monitro cyflog cyfartal a data cydraddoldeb staff.</p> <p>O dan y Ddeddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) Rheoliadau 2011, mae'n ofynnol i'r Awdurdod gyhoeddi Cynllun Cydraddoldeb Strategol newydd bob 4 mlynedd.</p> <p>Roedd Cynllun Cydraddoldeb Strategol newydd yr Awdurdod ar gyfer 2020-24 i fod i gael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar 25ain Mawrth 2020, ond bu raid canslo oherwydd y llwyr glo Covid-19. Cafodd y Cynllun ei fabwysiadu wedi hynny ar y 15fed o Orffennaf 2020 gan y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau.</p>
<p>Ymgynghori Uniongyrchol</p>	<p>Yn ystod blwyddyn na welwyd mo'i thebyg o'r blaen, bu'n rhaid i'r Awdurdod ddod o hyd i atebion newydd ac arloesol i'w alluogi i barhau â rhai agweddau ar ei waith yn effeithiol. Mae datblygu atebion ar-lein priodol ac effeithiol i alluogi cyfathrebu uniongyrchol, ymgynghori ac ymgysylltu wedi bod yn un o'r meysydd hyn.</p> <p>Yn ystod 2020/21 mae'r Awdurdod wedi ceisio parhau i ymgysylltu â chymunedau a rhanddeiliaid lleol trwy amryw o ffyrdd, o ymgynghoriadau ysgrifenedig traddodiadol a holiaduron ar-lein i weminarau a chyfarfodydd a gweithdai ar-lein. Er bod cyfarfodydd Fforwm Eryri, y Grŵp Cyswllt Amaeth Blynyddol, ac Asiantwyr Cynllunio Blynyddol i enwi ond ychydig, wedi cael eu cynnal yn rhithiol, nid yw rhai wedi digwydd (Nosweithiau Agored y Cyngor Tref a Chymuned) neu fe gynhaliwyd nifer llai o gyfarfodydd yn ystod y flwyddyn. (Fforymau Mynediad y Gogledd a'r De).</p> <p>Fodd bynnag, y tu allan i'r ymgynghoriadau uniongyrchol arferol ar fusnes yr Awdurdod sydd wedi digwydd h.y. Canllawiau Cynllunio Atodol newydd, Amcanion Lles Drafft ac ati, mae ymgysylltu hefyd wedi digwydd gyda chymunedau lleol er mwyn galluogi i wybodaeth gael ei</p>

	<p>rhannu ac i roi cyfle i bobl roi eu barn am nifer o heriau y mae Awdurdod y Parc Cenedlaethol a'i gymunedau wedi'u hwynebu oherwydd Covid-19.</p> <p>Wrth i'r llwyrglo cyntaf gael ei lacio'r haf diwethaf, cynhaliwyd ymgysylltiad â chymunedau lleol ar ailagor a'r problemau anochel y gellid eu rhagweld yn sgil mewnlifiad torfol o ymwelwyr i'r ardal. Ers hynny, mae Partneriaeth Yr Wyddfa wedi cynyddu eu gwaith ar ddatblygu Strategaeth Parcio a Thrafnidiaeth Gynaliadwy, gan adeiladu ar y profiad a'r gwersi a ddysgwyd o weithredu mesurau mewn partneriaeth ag asiantaethau eraill yn ystod Haf 2020. Cynhaliwyd gweithdai cymunedol ar-lein ar ddechrau 2021 i ddatblygu atebion ar gyfer y tymor sydd i ddod, ac yna gwnaed gwaith ymgysylltu pellach gyda rhai cymunedau a oedd wedi codi pryderon. Bydd y gwaith ymgysylltu yn parhau ar gyflymder yn ystod y flwyddyn ariannol bresennol.</p>
<p>Strategaeth Ymgysylltu</p>	<p>Mae cyfathrebu ac ymgysylltu yn elfen hanfodol ym mhopeth y mae'r Awdurdod yn ei wneud. Mae hefyd yn faes lle mae yna wastad lle i wella, ac mae strategaeth y'r Awdurdod yn adlewyrchu hyn.</p> <p>Mae datblygiadau technolegol cyflym a'r twf parhaus mewn llwyfannau cyfryngau cymdeithasol a lefelau cyfranogi yn golygu bod angen i'r Awdurdod ganolbwyntio'n llawn ar gyfathrebu'n effeithiol trwy'r sianeli cywir ar yr adeg iawn gydag ystod eang o gynulleidfaoedd. Mae hyn wedi bod yn amlwg iawn dros y flwyddyn ddiwethaf, lle bu cyfathrebu ac ymgysylltu clir a diamwys wedi bod yn hanfodol.</p> <p>Nid yw'r gwaith o ddatblygu'r Strategaeth newydd wedi gwneud cynnydd yn unol â'r amserlen wreiddiol oherwydd y pwysau gwaith adweithiol sydd wedi bod ar y gwasanaeth ers dechrau'r pandemig. Fodd bynnag, mae'r Strategaeth nawr ar ei ffurf ddrafft terfynol yn dilyn proses ymgynghori trylwyr a'r newidiadau a ddeilliodd o hynny, a bydd yn cael ei gyflwyno i'r Aelodau i'w chymeradwyo ac i'w mabwysiadu'n derfynol pan ddaw'r cyfle nesaf.</p> <p>Mae'r gwaith o ddatblygu gwefan newydd i'r Awdurdod yn mynd rhagddo. Penodwyd Rheolwr Cynnwys a Brand ym mis Gorffennaf 2020. Parhawyd gyda'r gwaith o ddatblygu a chwblhau dogfen dendro a manyleb gynhwysfawr ar gyfer y wefan newydd, ac fe gyhoeddwyd y tendr fis Tachwedd 2020.</p>

	<p>Daeth 31 o dendrau i law a chanran uchel ohonynt o ansawdd uchel iawn a oedd yn mynd i'r afael ag anghenion yr Awdurdod mewn modd hyderus a chreadigol. Dyfarnwyd y gwaith o ddatblygu'r wefan i gwmni Creo o Gaerdydd.</p> <p>Dechreuwyd ar y gwaith o gynhyrchu'r wefan ym mis Mawrth 2020 gan ddechrau gyda chyfnod archwilio. Cynhaliwyd cyfres o weithdai gydag aelodau staff yr Awdurdod ar faterion a oedd o bwys i'r Awdurdod yng nghyd-destun y wefan - materion megis rheolaeth ymwelwyr, llwybrau a hyrwyddir a mapio digidol.</p> <p>Erbyn hyn, mae'r cyfnod archwilio yn agosáu at ei therfyn a bydd Creo yn symud ymlaen at gam nesaf y gwaith sef y cyfnod dylunio.</p>
<p>Datganiad Lles</p>	<p>Mae Deddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn gosod dyletswydd ar yr Awdurdod i gyhoeddi Datganiad Lles yn nodi sut y mae ei amcanion lles yn cyfrannu at Nodau Lles Llywodraeth Cymru a sut y bydd yn ymgorffori'r egwyddor datblygu cynaliadwy ym mhopeth mae'n ei wneud.</p> <p>Mae Cynllun Corfforaethol yr Awdurdod ar gyfer 2020/21 yn cynnwys Datganiad Lles a Blaenoriaethau Gwasanaeth yr Awdurdod.</p> <p>Yn ystod y flwyddyn, mae'r gwaith wedi mynd rhagddo i ddatblygu Amcanion Lles newydd fel rhan o'r gwaith i ddatblygu Datganiad Lles i'r Awdurdod ar gyfer y cyfnod 2021-26.</p> <p>Sefydlwyd Grŵp Tasg a Gorffen i ddatblygu tri maes canlyniad, ac fe'u cymeradwywyd gan yr Aelodau i ymgynghori'n anffurfiol arnynt dros yr haf. Ystyriwyd ymatebion i'r ymgynghoriad gan yr Aelodau mewn cyfarfod o'r Gweithgor Aelodau, ac o ganlyniad datblygwyd Amcanion Llesiant drafft, ac fe gymeradwywyd y rhain gan yr Aelodau yng nghyfarfod y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar y 11eg o Dachwedd 2020.</p> <p>Yn dilyn cyfnod ymgynghori ffurfiol, cymeradwywyd a mabwysiadwyd y Datganiad Llesiant ac Amcanion Llesiant ar gyfer 2021-26 yn ffurfiol gan yr Aelodau mewn cyfarfod o'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar y 24ain o Fawrth 2021.</p>

<p>Rhyddid Gwybodaeth</p>	<p>Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu Cynllun Cyhoeddi Enghreifftiol y Comisiynydd Gwybodaeth ac wedi cyhoeddi canllaw ar wybodaeth, ac mae'r ddau ohonynt ar gael ar y wefan.</p> <p>Yn ystod 2020, derbyniwyd 33 o geisiadau, ac o'r rhain fe dderbyniodd 24 yr holl wybodaeth y gofynnwyd amdani (73%).</p> <p>Cafwyd Rhybudd o Benderfyniad gan y Comisiynydd Gwybodaeth ar y 30ain o Fedi 2020 yn ymwneud â chais a gyflwynwyd ym mis Hydref 2019 i gael mynediad at gyngor cyn cyflwyno cais cynllunio ar ddatblygiad tai arfaethedig.</p> <p>Ar yr adeg pan gafodd y cais ei gyflwyno, nid oedd unrhyw gais cynllunio ffurfiol wedi cael ei gyflwyno gan y datblygwr. Gwrthodwyd y cais ar y sail y dylai unrhyw un allu ymofyn cyngor gan yr Awdurdod hwn mewn modd cyfrinachol ar gyfer eu cynigion drafft. Roedd y datblygwr wedi talu swm sylweddol o arian am y cyngor, ac ar yr adeg hynny roedd y wybodaeth yn fasnachol sensitif.</p> <p>Dywedwyd wrth yr ymgeisydd pe bai cais ffurfiol yn cael ei gyflwyno y buasai'r wybodaeth yn cael ei gwneud yn gyhoeddus. Cadarnhaodd y Comisiynydd Gwybodaeth benderfyniad yr Awdurdod i wrthod mynediad at y wybodaeth.</p> <p>Cafwyd ail Rybudd Penderfyniad gan y Comisiynydd Gwybodaeth ar yr 28ain o Hydref 2020, ac unwaith eto cadarnhawyd penderfyniad yr Awdurdod i wrthod mynediad at y wybodaeth.</p> <p>Roedd y gŵyn mewn perthynas â mynediad at gyngor cyfreithiol a dderbyniwyd gan yr Awdurdod am gais cynllunio NP2/62/399 Ffordd Mynediad Llanbedr. Gwrthodwyd mynediad at y cyngor hwn gan ei fod yn cael ei ystyried yn ffrainc broffesiynol gyfreithiol o dan Reoliad 12(5)(b) o'r Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol 2004.</p> <p>Cydnabu'r Awdurdod bod yna ddiddordeb cyhoeddus mewn datgeliad a fuasai'n hyrwyddo dadl gyhoeddus mewn perthynas â chynigion sy'n effeithio'r gymuned. Byddai rhyddhau'r cyngor yn mynd rhywfaint o'r ffordd tuag at hyrwyddo dealltwriaeth a rhoi mewnwelediad i'r cyhoedd ynghylch ymagwedd yr Awdurdod gyda'r cais cynllunio hwn.</p>
----------------------------------	--

	<p>O ran yr Awdurdod ei hun, mae'n hanfodol ei fod yn gallu cael cyngor cyfreithiol llawn a gonest trwy ddull diogel, i gynorthwyo Swyddogion i gydymffurfio â rhwymedigaethau cyfreithiol. Barn yr Awdurdod oedd nad oedd digon o ddadleuon a oedd a wnelo budd / diddordeb cyhoeddus o blaid rhyddhau'r wybodaeth hon a fyddai'n gorbwysu cryfder y ddatl wrth gynnal Braint Gyfreithiol Broffesiynol, sy'n parhau i fod yn gonglfaen sylfaenol i weinyddu cyfiawnder yn y DU.</p> <p>Cytunodd y Comisiynydd a daeth i'r casgliad bod y budd / diddordeb cyhoeddus o gynnal yr eithriad yn gorbwysu'r budd/ diddordeb cyhoeddus o ddatgelu'r wybodaeth.</p>
<p>Rhaglenni Pwyllgorau ac Adroddiadau Cysylltiedig</p>	<p>Mae rhaglenni ac adroddiadau cysylltiedig Pwyllgorau'r Awdurdod yn cael eu cyhoeddi ar y wefan o leiaf 3 diwrnod gwaith clir cyn bob cyfarfod.</p> <p>Mae archif o raglenni a dogfennau cysylltiedig o bwyllgorau'r gorffennol hefyd ar gael ar y wefan.</p>

Egwyddor 3: Diffinio canlyniadau yn nhermau'r manteision economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy

<p>Cynllun Partneriaeth y Wyddfa</p>	<p>Cyflwynodd Swyddog Partneriaeth Yr Wyddfa'r adroddiad cynnydd ar y prosiectau o fewn Cynllun Yr Wyddfa, i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar y 18fed o Dachwedd 2020.</p> <p>Roedd yr adroddiad yn cynnwys rhoi diweddariad ar y system beilot ym mis Awst 2020 i rag-archebu parcio ym Mhen y Pass, lansiad Ap ym mis Gorffennaf 2020 a alluogir gan GPS sy'n cwmpasu'r 6 brif lwybr i fyny'r Wyddfa, Cynllun Llysgenhadon Eryri, datblygiad ymgrych sbwriel gyda Chymdeithas Eryri, a datblygiad Cynllun Cyfathrebu ar gyfer y Bartneriaeth.</p> <p>Wrth i'r llwyrglo gael ei lacio a'r cyfyngiadau ar deithio rhynglwadol aros yn eu lle dros yr haf diwethaf, roedd hyn yn golygu bod y niferoedd o ymwelwyr a ddaeth i Eryri, ac yn benodol i ardal Yr Wyddfa, wedi bod yn ddi-gynsail. Mae'r pandemig wedi dwysáu'r problemau cronig a oedd eisoes yn bodoli, ac wedi rhoi pwysau ychwanegol ar Bartneriaeth Yr Wyddfa i gynyddu</p>
---	--

	<p>cyflymder datblygiad atebion cynaliadwy ac arloesol i'r problemau cyfredol.</p> <p>Mae manylion sydd eisoes wedi cael eu hamlinellu yn gynharach yn yr adroddiad hwn o dan y pennawd Ymgynghori Uniongyrchol, yn crynhoi'r gwaith ymgysylltu sydd wedi'i gynnal dros y gaeaf ar ymatebion cynaliadwy ar gyfer parcio a thrafnidiaeth. Wrth adeiladu ar y cynllun peilot, mae system rhag-archebu parcio wedi cael ei lansio ar gyfer Pen y Pass ar gyfer Ebrill 2021.</p>
<p>Cynllun Eryri (Cynllun Partneriaeth Parc Cenedlaethol Eryri)</p>	<p>Mae Cynllun Eryri – sef Cynllun Partneriaeth y Parc Cenedlaethol ar gyfer 2020 – 25, wedi cael ei fabwysiadu'n ffurfiol gan yr Awdurdod yn ei Gyfarfod Blynyddol ar y 23ain o Fedi 2020.</p> <p>Lansiwyd y Cynllun yn swyddogol gan Lesley Griffiths, y Gweinidog dros yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig, mewn digwyddiad ar-lein ar y 26ain o Dachwedd 2020.</p> <p>Yn yr un digwyddiad, lansiwyd un o'r prosiectau pwysig o fewn y cynllun - Cynllun Llysgenhadon Eryri. Mae'r cynllun yn dathlu Rhinweddau Arbennig y Parc Cenedlaethol ac mae'n bwydo gwybodaeth ac addysgu trwy gyfrwng modiwlau. Ar ôl gorffen y modiwlau, mae cyfranogwyr yn cael eu hadnabod fel llysgenhadon ar gyfer y Parc Cenedlaethol. Mae'r cynllun wedi bod yn llwyddiannus iawn, gyda channoedd o bobl wedi cwblhau'r modiwlau yn y misoedd cyntaf. Mae niferoedd y llysgenhadon yn cynyddu'n ddyddiol.</p> <p>Mi fydd Fforwm Eryri yn awr yn gyfrifol dros weithredu'r Cynllun ac am fonitro'r cynnydd wrth symud ymlaen. Yn ystod 2020-21, cyfarfu'r fforwm 4 gwaith.</p>
<p>Cynllun Datblygu Lleol Eryri 2016-2031</p>	<p>Oherwydd pandemig Covid-19, nid oedd Llywodraeth Cymru angen Awdurdodau Cynllunio Lleol i gyflwyno Adroddiad Monitro Blynyddol yn ystod 2020-21, a disgwylir i'r Adroddiad Monitro Blynyddol nesaf gael ei gyflwyno erbyn mis Hydref 2021.</p> <p>Fodd bynnag, roedd swyddogion yn teimlo ei fod yn bwysig i barhau gyda chasglu data ac i fonitro'r perfformiad CDLI Eryri, ac o ganlyniad paratowyd Adroddiad Monitro Blynyddol Interim. Cyflwynwyd hwn i'r Aelodau yn y Pwyllgor Cynllunio a Mynediad ar yr 20fed o Ionawr 2021.</p>

Cynllun Corfforaethol 2020/21	<p>Bydd yr Awdurdod yn derbyn canlyniadau Cynllun Busnes a Gwelliant 2020/21 trwy'r Adroddiad Blynnyddol a Chynllun Gwelliant 2020/21 a gaiff ei gyflwyno i'r Aelodau ym mis Medi 2021.</p> <p>Fodd bynnag, rhoddwyd diweddariadau rheolaidd i'r Aelodau ar y cynnydd a wnaed ar y camau i wireddu'r Amcanion Llesiant (sydd wedi eu hamlinellu yn y Rhaglen Waith Corfforaethol 2020/21) a'r dangosyddion perfformiad cysylltiol.</p> <p>Mae'r cynnydd a wnaed hyd at ddiwedd trydydd chwarter y flwyddyn ariannol (31/12/20) fel y canlyn:</p> <p>O'r 56 gweithrediadau / mentrau / prosiectau a amlinellwyd yn y Rhaglen Waith Corfforaethol, roedd 39 wedi eu graddio yn wyrdd (wedi symud ymlaen ac o fewn yr amserlen), 9 wedi ei graddio yn ambr (i'w gweithredu yn y chwarter nesaf a/neu i'w cwblhau cyn diwedd Mawrth 2021) a 8 wedi ei graddio yn goch (heb symud ymlaen a / neu darged amser wedi llithro).</p>

Egwyddor 4: Penderfynu ar ymyriadau angenrheidiol i wneud y gorau o gyflawni'r canlyniadau a fwriedir

Strategaeth y Gyllideb 2020/21	<p>Cadarnhawyd cyllideb refeniw'r Awdurdod ar gyfer 2020/21 gan y Prif Swyddog Cyllid yn ei adroddiad i'r Awdurdod ar y 5ed Chwefror 2020. Mae'r adroddiad hwn hefyd yn cadarnhau'r lefi ar awdurdodau cyfansoddol.</p> <p>Cyflwynwyd diweddariad i'r Gyllideb i'r Awdurdod ar y 23ain o Fedi 2020. Roedd yr adroddiad yn amlinellu'r cymorth ariannol a dderbyniwyd i liniaru effeithiau Covid-19, sydd wedi cynnwys grantiau gan Lywodraeth Cymru, grantiau cymorth busnes gan Gynghorau Gwynedd a Chonwy, ad-daliadau trethi, ac ad-daliadau cyflog trwy'r cynllun seibiant swyddi.</p>
Cynllun Ariannol Tymor Canolig 2020/21 – 2023/24	<p>Yn ei gyfarfod ar y 3ydd o Chwefror 2021, cyflwynodd y Prif Weithredwr y Cynllun Ariannol Tymor Canolig ar gyfer 2020/21 – 2023/24 i'r Awdurdod, yn nodi'r prif faterion ariannol a fydd yn effeithio ar yr Awdurdod dros y blynnyddoedd nesaf. Mae'r Cynllun yn amlinellu model o'r adnoddau ariannol sy'n ofynnol gan yr Awdurdod ar gyfer</p>

	<p>y lefelau gwasanaeth y mae'n gobeithio eu darparu yn y tymor canolig.</p> <p>Mae'r Cynllun yn adrodd bod yr amcanestyniad cyfredol ar gyfer 2020/21 wedi dangos gorwariant yn erbyn y gyllideb oherwydd costau diswyddo Plas Tan y Bwlch a goblygiadau ariannol y pandemig. Mae'r Cynlluniau hefyd yn nodi y disgwylir i ffigur setliad Grant y Parc Cenedlaethol ddangos cynnydd o 10% ar gyfer 2021/22, er na chadarnhawyd hyn.</p> <p>Nodwyd ystod eang o bosibiliadau yn yr adroddiad - gosodwyd y rhain yng nghyd-destun yr 'Adolygiad Gwariant Cynhwysfawr' a oedd i fod i ddigwydd cyn 2022/23; gan ddisgwyl y byddai'r canlyniad yn ôl pob tebyg tuag at y llwybr canol.</p>
Rheoli Perfformiad	<p>Adroddwyd ar alldro Dangosyddion Perfformiad yr Awdurdod ar gyfer 2019/20 ynghyd â'r cynnydd a wnaed ar y camau gweithredu o fewn y Rhaglen Waith Gorfforaethol ar gyfer y flwyddyn i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar y 15fed o Orffennaf 2020.</p> <p>Cyflwynwyd adroddiad i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar 18fed Tachwedd 2020 ar ganlyniadau hanner gyntaf y flwyddyn o ran Dangosyddion Perfformiad a'r Rhaglen Waith Gorfforaethol ar gyfer 2020/21.</p>

Egwyddor 5: Datblygu gallu'r endid, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion ynddo

Presenoldeb Aelodau	<p>O ganlyniad i Covid-19 bu'n angenrheidiol i gynnal pob cyfarfod yn rhithiol yn ystod y flwyddyn.</p> <p>Ni chynhaliwyd unrhyw bwyllgorau ffurfiol yn ystod Ebrill 2020, tra'r oedd plattform rithiol hyfyw a oedd yn gallu darparu ar gyfer gwasanaethau cyfieithu yn cael ei sefydlu. Ail ddechreuodd pwyllgorau swyddogol ym mis Mai.</p> <p>Roedd presenoldeb yr Aelodau mewn cyfarfodydd yn ystod 2020/21 yn 90%, o'i gymharu â 81% yn 2019/20 a 81% yn 2018/19.</p>
----------------------------	---

<p>Hyfforddiant Aelodau</p>	<p>Ar ddechrau 2020/21, daeth Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Cymru) 2020 i rym, ac maent - ymysg pethau eraill - yn caniatáu i bwyllgorau gael eu cynnal o bell gan awdurdodau cyhoeddus yng Nghymru.</p> <p>Felly, roedd ffocws ar anghenion hyfforddiant yr Aelodau ar ddechrau'r flwyddyn yn canolbwyntio ar y defnydd o, a chefnogaeth TG, gyda phwyslais ar ddefnyddio technoleg i gynnal cyfarfodydd o bell.</p> <p>Roedd presenoldeb mewn digwyddiadau hyfforddiant aelodau yn ystod 2020/21 yn 69% (52.5% yn 2019/20). Gan fod cyfleoedd datblygu personol ar gyfer yr Aelodau wedi cael ei effeithio gan y pandemig, gofynnwyd i'r swyddogion roi ystyriaeth i ddarparu opsiynau/dulliau eraill o hyfforddiant, fel gweminarau, yng nghyfarfod y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau a gynhaliwyd ar y 18fed o Dachwedd 2020.</p>
<p>Gwerthusiadau Perfformiad a Hyfforddiant Staff</p>	<p>Mae anghenion dysgu a datblygu yn cael eu hadnabod mewn adolygiadau gwerthuso perfformiad blynyddol, ac mae cynllun hyfforddiant yn cael ei gynhyrchu gan y Pennaeth Personél sy'n amlinellu'r blaenoriaethau hyfforddiant ar gyfer y flwyddyn i ddod.</p> <p>Yn ystod y flwyddyn, codwyd pryder yn ystod cyfarfodydd y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau bod y canran o staff a gafodd eu gwerthuso yn ystod 2019/20 yn parhau i fod yn isel (75%), a bod y targed blynyddol yn cael ei fethu yn gyson. Bydd y cwmp sylweddol i ddim ond 32% o staff yn cael eu gwerthuso yn ystod 2020/21, sydd, heb amheuaeth, yn rhannol oherwydd Covid-19, yn mynd i waethygu'r pryder hwn.</p> <p>Mewn arolwg staff a gynhaliwyd yn 2020/21, roedd 81.5% o staff yn cytuno eu bod yn cael cyfleoedd i ddatblygu eu sgiliau (89.8% yn 2019/20).</p>
<p>Strategaeth Adnoddau Dynol</p>	<p>Cyflwynwyd yr Adroddiad Diweddaru Blynyddol ar weithredu Strategaeth Adnoddau Dynol yr Awdurdod 2017-20 i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar 18fed o Dachwedd 2020.</p> <p>Mae'r adroddiad yn rhoi data ar y bwlch tâl rhyw, rhyw staff wedi ei ddosbarthu yn ôl gwasanaeth, proffil oedran, cyfraddau trosi staff a.y.b. Nodwyd bod absenoldeb</p>

	<p>salwch fyny o 8.9 diwrnod Cyfwerth Amser Llawn (CALI) yn 2018/19 i 11.5 diwrnod CALI yn 2019/20.</p> <p>Mae'r Cynllun Gweithredu yn ymdrin ag arweinyddiaeth a datblygu rheolaeth, rheoli perfformiad, recriwtio a chadw staff, rheoli absenoldeb a chydaddoldeb ac amrywiaeth.</p>
--	--

Egwyddor 6: Rheoli risgiau a pherfformiad trwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gref

Datganiadau Ariannol	<p>Oherwydd pandemig Covid-19 cwblhawyd y Datganiad Cyfrifon drafft o fewn y llinell amser estynedig ac fe'i hardystiwyd (yn ddarostyngedig ei fod yn cael ei archwilio) gan Brif Swyddog Cyllid yr Awdurdod ar yr 21ain o Awst 2020.</p> <p>Cyn hyn, cymeradwyodd yr Aelodau'r Adroddiad Alldro ar gyfer 2019/20 yng nghyfarfod yr Awdurdod ar y 15fed o Orffennaf 2020.</p> <p>Archwiliwyd y Datganiad Cyfrifon gan Archwilio Cymru, a chyflwynwyd y fersiwn derfynol (ôl-archwiliad) o'r Datganiad o Gyfrifon ar gyfer 2019/20 ynghyd â'r Llythyr Cynrychiolaeth Terfynol i'r Awdurdod ei gymeradwyo yn ystod ei gyfarfod ar y 18fed o Dachwedd 2020 yn unol â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) (Diwygiedig) 2018.</p> <p>Yn yr un cyfarfod, cyflwynodd Swyddfa Archwilio Cymru ei adroddiad ISA260 blynyddol i'r Awdurdod. Cadarnhaodd yr Archwilydd y bydd o'n cyflwyno barn archwilio ddiamod ar ddatganiadau ariannol yr Awdurdod ynghyd â'r nodiadau cysylltiedig.</p>
Rheoli Risg	<p>Mae'r Gofrestr Risg yn cael ei hadolygu a'i diweddarau'n chwarterol gan Benaethiaid Gwasanaeth a'r Tîm Rheoli.</p> <p>Fel y nodir yn y Gofrestr Risg, mae'r cyfrifoldeb dros y risgiau a adnabuwyd yn cael eu dyrannu i swyddogion a enwir ac mae dyddiad targed yn cael ei osod ar gyfer mesurau lliniaru. Mae'r Gofrestr Risg yn cael ei hadolygu gan Aelodau yn y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau yn ogystal â chyfarfod yr Awdurdod.</p>
Archwilio Allanol	<p>Yng nghyfarfod yr Awdurdod ar yr 20fed o Fai 2020, cyflwynodd Archwilio Cymru eu hadroddiad yn gosod allan eu darganfyddiadau wedi iddo gynnal Adolygiad o</p>

<p>Gyfranogiad. Mae manylion llawn o'r darganfyddiadau wedi'u gosod allan o dan Ran 6 (Materion Llywodraethu Arwyddocaol) islaw.</p> <p>Cyflwynodd Archwilio Cymru eu Cynllun Archwilio ar gyfer 2020 yng nghyfarfod yr Awdurdod ar y 3ydd o Fehefin 2020. Roedd y Cynllun Archwilio wedi ymgorffori'r effeithiau posib o Covid-19 ar waith yr Awdurdod ynghyd â gallu Archwilio Cymru i gynnal gwaith archwilio.</p> <p>Roedd y Cynllun Archwilio yn gosod allan trefniadau diwygiedig ar gyfer Archwilio'r Datganiadau Ariannol, a oedd yn ddibynnol ar ba bryd y byddai'r Awdurdod yn cwblhau'r cyfrifon. Roedd hefyd yn gosod allan y bwriad i gynnal archwiliad perfformiad ar gydnerthedd corfforaethol a chynaliadwyedd. Roedd y gwaith yn adeiladu ar yr adolygiad diwethaf o gwmpas cyfranogiad.</p> <p>Yn dilyn eu harchwiliad o'r Cynllun Gwella ar gyfer 2020/21, cyflwynodd Archwilio Cymru dystysgrif yng nghyfarfod yr Awdurdod ar y 23ain o Fedi 2020, i gadarnhau bod yr Awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswydd o dan adran 15(6) hyd at (9) o'r Mesur Llywodraeth Lleol (Cymru) 2009.</p> <p>Yn ychwanegol i hyn, yng nghyfarfod yr Awdurdod ar y 3ydd o Chwefror 2021, wedi i Archwilio Cymru gynnal archwiliad o Asesiad yr Awdurdod o'i Berfformiad ar gyfer 2019/20 cyflwynodd Archwilio Cymru dystysgrif i gadarnhau bod yr Awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswydd o dan adran 15(2) (8) a (9) o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.</p> <p>Yng nghyfarfod yr Awdurdod ar yr 29ain o Ebrill 2021, cyflwynodd Archwilio Cymru adroddiad Crynodeb Archwilio Blynyddol o'r gwaith a ymgwymerwyd ag o yn ystod 2020-21. Adroddwyd nad oedd yr Awdurdod wedi gallu cyrraedd yr amserlen statudol i gyflawni datganiadau ariannol a fe'i cyflwynwyd i'w harchwilio ar y 21ain o Awst 2020. Cytunwyd ar amserlen ddiwygiedig, a chwblhawyd yr archwiliad o fewn y terfyn amser newydd ac o fewn amserlen ddiwygiedig ddisgwyliedig Llywodraeth Cymru.</p> <p>Yn yr un cyfarfod, cyflwynodd Archwilio Cymru eu Cynllun Archwilio ar gyfer 2021-22 a chadarnhawyd (yn ddarostyngedig i gyfyngiadau Covid-19) y bydd yr</p>

	<p>archwiliad perfformiad am y flwyddyn i ddod yn canolbwyntio ar werth am arian.</p> <p>Hefyd, yn yr un cyfarfod, cyflwynwyd canlyniad yr archwiliad ynghylch Gwasanaethau Cydnerth a Chynaliadwy. Amlinellir y manylion llawn o dan Ran 6 (Materion Llywodraethu Arwyddocaol) islaw.</p>
Archwiliad Mewnol	<p>Bydd y Rheolwr Archwilio Mewnol yn adrodd ar waith y flwyddyn ariannol ddiwethaf yng nghyfarfod y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ym mis Gorffennaf.</p> <p>Cynlluniwyd i bedwar archwiliad mewnol gael eu cynnal yn ystod 2020/21, sef Yr Ysgwrn, Diogelwch Seibr, Dychwelyd Cyfarpar a Dangosyddion Perfformiad.</p> <p>Roedd archwiliadau Diogel Seibr a Dychwelyd Cyfarpar wedi cael eu graddio fel "Cyfyngedig" - er bod rheolaethau mewn lle, mae angen gwella cydymffurfiaeth gyda'r rheolaethau a / neu gyflwyno rheolaethau newydd i leihau'r risgiau y mae'r gwasanaeth yn agored iddynt.</p> <p>O ganlyniad i'r raddfa a roddwyd i hyn, cytunwyd ar bwyntiau gweithredu penodol ac ar amserlen i'w gwblhau gyda'r swyddogion perthnasol, er mwyn mynd i'r afael â'r gwendidau a nodwyd.</p> <p>Yn yr archwiliad ar Ddangosyddion Perfformiad fe gawsant i gyd eu graddio fel "Digonol" - mae yna reolyddion yn eu lle i gyflawni'r amcanion ond mae rhai agweddau lle gellir tynhau'r trefniadau er mwyn lliniaru risgiau ymhellach.</p> <p>Oherwydd cyfyngiadau Covid-19 nid oedd hi'n ymarferol i gynllunio ar gyfer cynnal archwiliad ar Yr Ysgwrn. Bydd y diwrnodau sy'n weddill yn cael eu trosglwyddo i archwilio prosiect grant Cynllun Rheoli Cynaliadwy, a gafodd ei radio yn "Uchel" - Gellir datgan sicrwydd o briodoldeb gan y gellir ddibynnu ar y rheolaethau mewnol mewn lle i gyflawni amcanion.</p>
Iechyd a Diogelwch	<p>Mae'r Grŵp Iechyd a Diogelwch yn cyfarfod bob chwarter i fonitro materion iechyd a diogelwch o fewn yr Awdurdod.</p> <p>Mae'r Adroddiad Iechyd a Diogelwch Blyneddol a gyflwynwyd gerbron y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau yn cynnwys manylion y cyrsiau hyfforddiant a wnaed yn</p>

	<p>ystod y flwyddyn a'r digwyddiadau / damweiniau a gofnodwyd.</p> <p>Yn ystod 2019/20, cofnodwyd 13 digwyddiad, o'r rhain adroddwyd ar un i'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch o dan y 'Rheoliadau Adrodd am Anafiadau, Afiechydon a Digwyddiadau Peryglus (RIDDOR) '.</p>
Canolfannau Gwybodaeth	<p>Mae gan yr Awdurdod 3 Ganolfan Gwybodaeth ym Metws y Coed, Beddgelert ac Aberdyfi, sydd yn cael eu rheoli gan Reolwr Masnachol y Canolfannau, gyda'r prif nod i sicrhau bod y canolfannau yn hyfyw fasnachol / hunangynhaliol.</p> <p>Cyflwynwyd Cynllun Busnes y Ganolfannau Croeso i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar y 24ain o Fawrth 2021.</p> <p>Adroddwyd bod y Cynllun wedi cael ei addasu er mwyn cymryd i ystyriaeth y newidiadau a ragwelir yn y dyfodol o ran sail y cwsmeriaid a niferoedd yr ymwelwyr oherwydd effaith cyfyngiadau teithio Covid-19.</p> <p>Mae arbedion ar wariant yn ystod y llwyrglo, derbyn grantiau a'r cynllun seibiant swyddi wedi golygu bod y Canolfannau o fewn eu cyllideb ar gyfer 2019/20.</p> <p>Mae'r adroddiad yn dangos bod Canolfannau Gwybodaeth yr Awdurdod yn cael eu rhedeg yn dda gyda phrosesau rheolaeth ariannol cadarn ar waith.</p>
Strategaethau Benthycu a Buddsoddi / Rheoli'r Trysorlys	<p>Cyflwynwyd yr Adroddiad Blynyddol sy'n darparu'r gweithgaredd Rheoli Trysorlys gwirioneddol (benthycu a buddsoddi) yr Awdurdod yn ystod 2019/20, i gyfarfod yr Awdurdod ar 3 Mehefin 2020.</p> <p>Yn ystod 2019/20 arhosodd gweithgarwch yr Awdurdod o fewn y cyfyngiadau a osodwyd yn wreiddiol. Ni fu unrhyw fenthycu.</p> <p>Yn 2019/20, £48,077 oedd y cyfanswm llog a dderbyniwyd ar fuddsoddiadau. Mae £1,419 o log a dderbyniwyd o fenthyciadau ceir yn cynyddu'r cyfanswm i £49,496 yn erbyn cyllideb ddiwygiedig o £29,300.</p> <p>Mae'r swm llog banciau a chymdeithas adeiladu o £48,077 am 2019/20 yn uwch na'r swm cyfatebol o £35,980 yn 2018/19. Y prif reswm am hyn ydyw fod</p>

	<p>HSBCMarchnadArian, Nationwide a Santander UK wedi parhau i dalu cyfradd llog uwch ar adneuoŷ tymor drwy 2019/20.</p> <p>Rhoddwyd adroddiad ar lafar Intermin i Rheoli'r Trysorlys yn yr Awdurdod ar y 9fed o Rhagfyr 2020. Cynghorodd y Prif Swyddog Cyllid fod y cyfraddau llog isel parhaus yn golygu na fyddai'r Awdurdod yn cyflawni ei darged o £23k yn 2020/21 ac y byddai'r llog a enillir yn agosach at £13k.</p> <p>Hyd yn hyn, Nid yw'r Strategaeth Rheoli'r Trysorlys wedi cael ei gyflwyno i'r Awdurdod ar gyfer cymeradwyaeth.</p> <p>Cyflwynodd yr Uwch Swyddog Cyllid y Strategaeth Cyfalaf ar gyfer 2021/22 yng nghyfarfod yr Awdurdod ar y 3ydd o Chwefror 2021.</p> <p>Mae'r adroddiad yn rhoi trosolwg lefel uchel o sut mae gwariant cyfalaf, ariannu cyfalaf a gweithgarwch rheoli'r trysorlys yn cyfrannu at gyflawni gwasanaethau'r Parc Cenedlaethol ynghyd â throsolwg o sut y caiff y risg cysylltiedig ei reoli a'r goblygiadau ar gyfer cynaliadwyedd ariannol yn y dyfodol.</p> <p>Mae'r adroddiad yn cadarnhau bod yr Awdurdod yn cychwyn 2021/22 yn ddiddyled. Cymeradwyodd yr Aelodau 'dim newid' i'r cyfyngiad benthyca awdurdodedig a'r ffin weithredol, a chymeradwywyd y Strategaeth Benthyca Cyfalaf a'r Strategaeth Buddsoddi ar gyfer 2021/22, a nodi'r cynnwys sy ymwneud a'r Cod Darbodus.</p>
<p>Ganolfan Astudio Plas Tan y Bwlch</p>	<p>Mae Canolfan Astudio'r Awdurdod wedi bod yn methu targedau a nodwyd yn ei Gynllun Busnes yn gyson ac yn rhedeg ar golled ers nifer o flynyddoedd.</p> <p>Nid yw ymdrechion i arallgyfeirio a chwilio am ffrydiau incwm a marchnadoedd newydd wedi bod yn llwyddiannus, ac arweiniodd dyfodiad Covid-19 at golli'r busnes presennol yn llwyr, gan olygu bod angen gwneud penderfyniadau anodd ynghylch dyfodol y Ganolfan.</p> <p>Dadansoddwyd modelau busnes amgen a chymeradwywyd yr achos dros ail agor y Ganolfan fel darparwr llety gwely a brecwast, ar ôl ystyried y risgiau ariannol, yr ailstrwythuro staff sy'n ofynnol a chywirdeb blaenamcanion y dyfodol.</p>

	<p>Yng nghyfarfod yr Awdurdod Arbennig a gynhaliwyd ar yr 23ain o Hydref 2020, penderfynodd yr Aelodau barhau i weithredu Plas Tan y Bwlch fel llety Gwely a Brechwast yn y tymor byr i ganolig; bwrw ymlaen gyda'r gwaith o ailstrwythuro staff; parhau â'r ddeialog gydag ystod o bartneriaid posibl yn y dyfodol; ac adrodd ar y cynnydd i bob cyfarfod o'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau.</p> <p>Mae'r risgiau o fethu â chyrraedd y targed cynhyrchu incwm a sicrhau dyfodol tymor hir y Ganolfan wedi cael eu lliniaru cymaint â phosibl, ac ar hyn o bryd maent yn cael eu graddio fel canolig. Wrth symud ymlaen, mae'n hanfodol bod yr Awdurdod yn ymsefydlu mesurau rheolaeth fewnol a rheolaeth ariannol gadarn wrth reoli'r Ganolfan.</p>

Egwyddor 7: Rhoi arferion da ar waith o ran tryloywder, adrodd, ac archwilio i sicrhau atebolrwydd effeithiol

<p>Datganiad Polisi Tâl</p>	<p>Mae gofyniad ar Awdurdodau Lleol i baratoi datganiadau polisi tâl o dan Adran 38(1) o Ddeddf Lleoliaeth 2011. Er bod Awdurdodau'r Parciau Cenedlaethol wedi'u heithrio o'r gofyniad hwn ystyriwyd ei fod yn arfer da mabwysiadu datganiad o'r fath, ac yn unol â hynny gwneir hyn yn flynyddol gan y Pennaeth Personél.</p> <p>Cyflwynwyd yr Adroddiad Blynyddol Polisi Tâl ar gyfer 200/21 a Datganiad Polisi Tâl yr Awdurdod ar gyfer 2021/22 gerbron y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar 24ain Mawrth 2021 gan sicrhau tryloywder o ran y taliadau cydnabyddiaeth ariannol i staff yn yr Awdurdod.</p> <p>Ar hyn o bryd, nid yw'r Dyfarniad Cyflog ar gyfer Ebrill 2020 wedi ei gytno. Mae arwyddion cynnar na fydd cynnydd ar wahân i gyflogau sy'n is na £24,000, fodd bynnag, mae hyn i'w gadarnhau.</p>
<p>Adroddiad Blynyddol a Chynllun Gwella 2019/20</p>	<p>Cyflwynwyd yr Adroddiad Blynyddol a'r Cynllun Gwella ar gyfer 2019/20 yng nghyfarfod yr Awdurdod ar y 23ain o Fedi 2020, cyn iddo gael ei gyhoeddi ar y wefan a'i ddosbarthu i brif ganolfannau'r Awdurdod, llyfrgelloedd cyhoeddus ac ati, o fewn y Parc Cenedlaethol.</p> <p>Mae'n cynnwys Adroddiad Blynyddol y Cadeirydd ar gyfer y flwyddyn, sy'n nodi'r hyn a gyflawnwyd, beth na chafodd ei gyflawni ac unrhyw broblemau a wynebwyd.</p>

	<p>Mae hefyd yn cynnwys manylion am Flaenoriaethau Gwasanaeth yr Awdurdod ac Amcanion yr Awdurdod a osodir yn flynyddol sy'n bwydo i mewn ac yn dangos sut y bwriedir mynd â'r Parc Cenedlaethol yn ei flaen er mwyn gwireddu gweledigaeth yr Awdurdod; gwerthusiad cryno o'r cynnydd a wnaed o ran cwrdd ag Amcanion yr Awdurdod, y gweithgareddau gwaith allweddol ar gyfer 2018/19, a rheoli perfformiad (gan gynnwys canlyniadau dangosyddion perfformiad ar gyfer y flwyddyn).</p> <p>O'r 5 maes gwella, bu'r Awdurdod yn llwyddiannus yn y cynnydd a wnaed ar ddau o'r amcanion, yn rhannol llwyddiannus ar ddau o'r amcanion eraill, tra bo'r cynnydd a wnaed ar un amcan arall sy'n weddill yn gyfyngedig.</p>
<p>Darlledu Pwyllgorau</p>	<p>Er nad oes rhaid i awdurdodau lleol ddarlledu eu cyfarfodydd, mae Llywodraeth Cymru yn annog gweddardlledu.</p> <p>Yn ystod 2019/20, cytunodd yr Aelodau i beidio symud ymlaen i ddarlledu pwyllgorau gan fod y costau'n llawer rhy uchel.</p> <p>Oherwydd pandemig Covid-19, cynhaliwyd pob cyfarfod yn ystod 2020/21 yn rhithiol gan ddefnyddio meddalwedd Zoom. Oherwydd y materion diogelwch gyda'r feddalwedd ynghyd â'r ffaith mai dim ond un sianel iaith a ellir ei darlledu'n fyw (sy'n golygu nad yw'n bosib trin yr iaith Gymraeg a'r Saesneg ar sail gyfartal); nid oedd yn bosibl rhoi mynediad i'r cyhoedd fel arsylwyr i'r cyfarfodydd hyn yn ystod 2020/21, ac ni chawsant eu darlledu'n fyw ar wefan yr Awdurdod. Yn dilyn y cyfarfodydd, darlledwyd recordiadau o'r Pwyllgorau Cynllunio a Mynediad yn unig ar sianel YouTube yr Awdurdod.</p>
<p>Craffu Aelodau</p>	<p>Yn y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar y 18fed o Dachwedd 2020, cyflwynodd y Prif Weithredwr diweddariad ar Graffu Strategol, a oedd yn adrodd am y cynnydd a waned gan y Grŵp Tasg a Gorffen Rheoli Traffig a'r Grŵp Tasg a Gorffen Cyfrif Carbon.</p> <p>Penderfynodd yr Aelodau i gytuno ar 2 faes craffu ychwanegol, sef Grŵp Tasg a Gorffen Llywodraethu a Grŵp Tasg a Gorffen Enwau Lleoedd Cymraeg.</p>

6. Materion Llywodraethu Arwyddocaol a Chamau a Bwriedir eu Cymryd ar gyfer 2021/22

Ar ddechrau blwyddyn ariannol 2021 roedd y genedl ond wedi megis dechrau profi'r effaith ddwys yr oedd Covid-19 yn mynd i gael ar fywyd bob dydd am y dyfodol rhagweladwy. Ar ôl cyhoeddi'r cyfnod llwyrglo yn y DU, symudodd yr Awdurdod yn gyflym iawn i ail-flaenoriaethu ei waith i ddelio â'r argyfwng, i alluogi staff i weithio gartref lle bo hynny'n bosibl, ac i roi systemau ar waith i alluogi gweddill busnes o ddydd i ddydd yr Awdurdod i barhau lle bo hynny'n bosibl.

Ar ôl blwyddyn o gyfnodau clo a graddau amrywiol o gyfyngiadau i geisio rheoli lledaeniad yr haint, mae'r Awdurdod wedi gorfod cyfuno pwysau gwaith adweithiol wrth ddatblygu datrysiadau a chynlluniau rhagweithiol i ymladd yr effeithiau negyddol tymor canolig i hir yn sgil niferoedd yr ymwelwyr, sydd wedi cael ei waethygu oherwydd cyfyngiadau teithio rhyngwladol o ganlyniad i Covid-19.

Bydd effaith y llwyrgloi ar yr economi ynghyd â'r adnoddau ariannol a wariwyd gan Lywodraeth y DU a Chymru i ddelio â'r argyfwng, yn golygu oblygiadau enfawr ar yr arian sydd ar gael i'r sector cyhoeddus am gryn amser i ddod.

Gan fod Cynllun Eryri (Cynllun Partneriaeth Parc Cenedlaethol Eryri) wedi cael ei fabwysiadu yn ystod 2020/21, bydd hyn sicrhau wrth i ni fynd yn ein blaen, bod gan yr Awdurdod a'i bartneriaid ffocws clir ar eu blaenoriaethau gwaith yn ystod y blynyddoedd nesaf. Mae'r egwyddor graidd o gynaliadwyedd yn llifo trwy'r Cynllun, ac mae'n hanfodol bod y 3 maes allweddol, megis yr Amgylchedd, Iechyd a Lles a Chymunedau a'r Economi, yn awr, fwy nag erioed yn cael eu blaenoriaethu wrth symud ymlaen tuag at ail-adeiladu ar ôl y pandemig.

Mae'r Amcanion Lles a fabwysiadwyd gan yr Awdurdod ar gyfer 2021-26, fel y'i gosodwyd allan yn y Cynllun Corfforaethol, ynghyd â'r Cynllun Gweithredu a phrosiectau sy'n deillio o hynny, yn gweithio tuag at wireddu Gweledigaeth Cynllun Eryri.

Archwilio Cymru: Adolygiad o Ymglymiad

Mae Archwilio Cymru yn gyfrifol am adolygu sut mae cyrff cyhoeddus yng Nghymru yn ystyried effaith hirdymor eu penderfyniadau ar eu cymunedau, fel sy'n ofynnol o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015.

Wrth adeiladu ar y gwaith archwilio cychwynnol a gynhaliwyd yn ystod 2019, edrychodd Archwilio Cymru yn fanylach ar sut roedd yr Awdurdod yn cynnwys rhanddeiliaid wrth gynnig newidiadau gwasanaeth a pholisi, gyda phwyslais arbennig ar ddatblygu Cynllun Eryri (Cynllun Rheoli'r Parc Cenedlaethol). Cyflwynwyd adroddiad o'r casgliadau i'r Awdurdod ar yr 20fed o Fai 2020.

Daeth Archwiliad Cymru i'r casgliad bod yr Awdurdod wedi "sefydlu dull gweithredu effeithiol sy'n seiliedig ar waith partneriaeth wrth ddatblygu Cynllun Eryri a'i fod mewn sefyllfa dda i ddatblygu'r dull gweithredu hwn wrth iddo fynd rhagddo, ond mae angen iddo fynd i'r afael a'r heriau o ran cyllid a chapasiti a wynebir ganddo i sicrhau bod ei waith cyfranogi'n gynaliadwy".

Mae'r adroddiad yn tynnu sylw at feysydd arfer da a'r gwaith arweiniol rhagorol a wneir gan yr Awdurdod. Ni wnaeth Archwiliad Cymru unrhyw gynigion ar gyfer gwella ond yn

hytrach maent wedi cynhyrchu hunanasesiad i staff ac Aelodau ei ddefnyddio i nodi cryfderau a gwendidau ei ddull gweithredu cyfredol tuag at ymglymiad.

Archwilio Cymru: Gwasanaethau Cydnerth a Chynaliadwy

Yn ystod 2020-21 adolygwyd cydnerthedd corfforaethol o bell, trwy astudio ac archwilio dogfennau perthnasol ac anfon arolwg allan i Aelodau a staff yn gofyn am eu barn.

Wrth adrodd ar y canlyniadau ym mis Ebrill 2021, daeth Archwilio Cymru i'r casgliad bod "yr Awdurdod wedi ymateb yn dda yn y pandemig ond mae'r heriau a wynebwyd ganddo wedi amlygu angen i wella'i gydnerthedd a'i gynaliadwyedd yn y tymor hwy".

Daethpwyd at y casgliadau a ganlyn o'r canfyddiadau a gafwyd ar ôl edrych ar y pum maes allweddol:

Cyllid: "mae sefyllfa ariannol gadarn yr Awdurdod yn ymguddio'r angen i sefydlu gwaddol ar gyfer prosiectau byrdymor a ariennir gan grantiau er mwyn cynyddu eu heffaith i'r eithaf".

Llywodraethu: "mae gan yr Awdurdod systemau llywodraethu cadarn, ond mae cyfleoedd i ddysgu o'r prosesau penderfynu deinamig a fabwysiadwyd yn ystod y pandemig".

Y gweithlu: "mae gan yr Awdurdod weithlu medrus ac ymrwymedig, ond mae capasiti a chydnerthedd wedi bod o dan bwysau".

Asedau: "mae gan yr Awdurdod bortffolio amrywiol o asedau, ond yng ngoleuni'r pandemig mae angen iddo ail-werthuso'i fwriad strategol a'i rôl yn y dyfodol o ran rheoli'r rhain".

Parhad busnes: "fe wnaeth yr Awdurdod yn dda i gynnal gwasanaethau yn ystod y pandemig, ond mae angen iddo ddysgu gwersi ar lefel gorfforaethol i helpu i hybu cydnerthedd".

Cynigion ar gyfer Gwella

Mae'r tabl islaw yn gosod allan y cynigion ar gyfer gwella a adnabuwyd gan Archwilio Cymru wrth ymgymryd â'r adolygiad. Yn ystod 2021-22, mae'r Awdurdod am edrych ar sut y gellir symud ymlaen i weithredu'r gwelliannau hyn yn effeithiol.

CaG1	I gefnogi cydnerthedd dylai'r Awdurdod gadarnhau ac arfarnu ei ffyrdd newydd o weithio mewn perthynas â llywodraethu, parhad busnes a gweithio o bell.
CaG2	I gynyddu effaith prosiectau a ariennir â grantiau i'r eithaf dylai'r Awdurdod ddatblygu fframwaith i arfarnu eu cyfraniad posibl at symud Cynllun Eryri yn ei flaen ac i sicrhau bod cynllunio priodol ar gyfer etifeddiaeth yn digwydd.
CaG3	I gefnogi mwy o gydnerthedd dylai'r Awdurdod ystyried sut a phryd i adael i swyddogion gael profiadau newydd mewn gwasanaethau a thimau ehangach i feithrin sgiliau, gwybodaeth a chapasiti.

Proffil Risg yr Awdurdod

Mae'r pedwar risg uchaf i'r Awdurdod fel y'u diweddarwyd ym mis Mawrth 2021, fel a ganlyn:

Risg	Canlyniad	Gweithred a Nodwyd / Cynnydd hyd yma
Targed Cynhyrchu Incwm (Meysydd Parcio)	Methu â chadw o fewn cyllideb yr Awdurdod.	Yn sgil y cyfnodau clo pellach yn Hydref a Thachwedd a'r cyfnod clo cenedlaethol sy'n parhau ers Rhagfyr 2020, mae diffyg o £63K yn erbyn y targed incwm am y flwyddyn ar ôl cynnwys y cymorth tuag at golled incwm Chwarter 1. Gwireddwyd 91% o'r targed incwm am y flwyddyn. Gellir defnyddio cronfeydd wrth gefn i wneud y diffyg yma i fyny am eleni, ond bydd y risg yn parhau yn uchel ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf oherwydd amgylchiadau Covid-19, felly bydd angen cadw golwg manwl ar y sefyllfa.
Risg (cyhoedduswydd) o ganlyniad i'r Cynllun Traffig / Polisi Goriad Gwyrdd Eryri	Camreoli yn arwain at ddiffyg hygredd yn yr Awdurdod a'i bartneriaid.	<p>Mae datblygu Cynllun Yr Wyddfa wedi sefydlu perthynas well rhwng yr elfennau unigol sy'n ymwneud â rheolaeth ar Yr Wyddfa, gan gynnwys y gwasanaeth Sherpa.</p> <p>Mae is-grŵp i Gynllun Yr Wyddfa wedi ei ffurfio i adolygu'r gwasanaeth Sherpa a materion trafndiaeth / parcio yn yr ardal. Mae astudiaeth ar reolaeth traffig ar gyfer ardaloedd y Wyddfa ac Ogwen wedi ei gomisiynu ac wedi ei dderbyn. Mae partneriaid nawr yn ystyried argymhellion yr adroddiad gyda Llywodraeth Cymru ac yn adlewyrchu'r gwersi a ddysgwyd dros gyfnod prysur yr haf. Mae ymgynghoriad cyhoeddus gyda'r cymunedau yn cymryd lle yn ystod Chwefror / Mawrth 2021 ar yr adroddiad.</p> <p>Disgwylir niferoedd digynsail o ymwelwyr dydd y DU eto'r haf hwn wrth i'r cloi lawr leihau, a fydd yn achosi problemau i gymunedau lleol. Er y cymerir dull partneriaeth, canfyddiad y cyhoedd bydd mai'r Awdurdod sy'n llwyr gyfrifol.</p>

<p>Agweddau o risg ariannol sy'n gysylltiedig â phrosiect LIFE Coedwigoedd Glaw Celtaidd gan gynnwys methu â chydymffurfio â rheolau caffael neu wariant ar gostau anghymwys gan arwain at beidio â dyfarnu'r grant, neu amrywiad yn y gyfradd gyfnewid Ewro / bunt.</p>	<p>Mae angen i APCE a phartneriaid eraill hunan ariannu gwariant ar agweddau o'r prosiect hyd yn hyn.</p>	<p>Cafwyd Adroddiad Cynnydd Canol-Tymor a chais am daliad ei gyflwyno i'r Comisiwn Ewropeaidd yn Rhagfyr 2020 (gohiriwyd o Ionawr 2020). Disgwylir adborth yn ôl gan y Comisiwn yn Chwefror 2021. Bydd adroddiad olaf i Lywodraeth Cymru yn cael ei gyflwyno yn Ebrill 2021 ar gyfer cyfnod Hydref 2020 i Fawrth 2021 - eto, disgwylir i'r prosiect cwrdd â'r gwariant o £2m erbyn diwedd y flwyddyn ariannol er mwyn hawlio cyfanswm cyfraniad y Llywodraeth i'r prosiect.</p> <p>Disgwylir i'r prosiect cyrraedd y targed gwariant o £2m erbyn diwedd y flwyddyn ariannol 2020/21 er mwyn hawlio cyfraniad LIC yn ei gyfanrwydd, ond os bydd cyfyngiadau llym yn cael eu gweithredu yng ngeaf 2020/21 o ganlyniad i'r pandemig Covid-19, bydd hyn yn rhoi ychydig o bwysau ar staff i gyrraedd y targed.</p>
<p>Effaith yr haint Coronavirus (COVID-19) ar y Parc Cenedlaethol ac ar waith yr Awdurdod.</p>	<p>Yr Awdurdod yn methu a gweithredu o ran cyflawni dyletswyddau dyddiol a statudol. Colledion ariannol, methu a thalu chyflenwyr, a methiant cyffredinol i gynnal systemau arferol. Yr Awdurdod yn methu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymgymryd â'i ddyletswyddau statudol, • i gyflawni yn erbyn y rhaglen waith gorfforaethol, • i dalu staff a chyflenwyr, • i ennill incwm yn erbyn targedau a gytunwyd, • cefnogi llesiant cymdeithasol ac economaidd yr ardal, • cefnogi llesiant staff. 	<p>Mae angen sicrhau fod mesurau mewn lle parthed prif systemau'r Awdurdod a gallu staff allweddol i gyflawni eu dyletswyddau. Mae'r Tîm Rheoli a'r Penaethiaid Gwasanaeth wrthi'n trafod mesurau penodol ar gyfer hyn.</p> <p>Trefniadau gweithio amgen wedi eu sefydlu a bydd angen adolygu fel mae cyfnod y gaeaf yn dechrau. Mi fydd yna risg ychwanegol i'r Awdurdod yn ystod 2020/21 yn nhermau cyflawni targedau incwm.</p>

7. Barn

Rydym yn bwriadu cymryd camau i ymdrin â'r materion y cyfeiriwyd atynt yn rhan 6 yn ystod y flwyddyn nesaf er mwyn gwella ein trefniadau llywodraethu ymhellach. Rydym yn fodlon y bydd y camau hyn yn mynd i'r afael â'r angen i wella a bennwyd yn yr adolygiad effeithiolrwydd a byddwn yn monitro eu gweithrediad fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

EMYR WILLIAMS

WYN ELLIS JONES

**PRIF WEITHREDWR
AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL
ERYRI**

**CADEIRYDD
AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL
ERYRI**

DYDDIAD 9/06/2021

DYDDIAD 9/06/2021

RHESTR TERMAU

CRONIADAU

Y cysyniad fod incwm a gwariant yn cael ei gydnabod fel y mae'n cael ei ennill neu ei wneud, nid pan fo arian yn cael ei dderbyn neu ei dalu.

TÂL CYFALAF

Taliad i gyfrifon refeniw gwasanaeth i adlewyrchu cost yr asedau sefydlog a ddefnyddir i ddarparu gwasanaeth.

GWARIANT CYFALAF

Gwariant ar gaffael ased sefydlog neu wariant sy'n ychwanegu at werth ased sefydlog presennol, nid ei gynnal yn unig.

DERBYNIADAU CYFALAF

Derbyniadau o ddim llai na £10,000 o werthiant asedau sefydlog. Gellir eu defnyddio ar gyfer cyllido gwariant cyfalaf o'r newydd neu ad-dalu dyled. Ni ellir eu defnyddio i gyllido gwariant refeniw "dydd i ddydd" arferol.

ASEDAU CYMUNEDOL

Aседau y mae'r Awdurdod yn bwriadu eu dal am byth, nad oes ganddynt oes ddefnyddiol y gellir ei phennu, ac sydd o bosib â chyfyngiadau ar gael gwared â hwy.

RHWYMEDIGAETHAU / ASEDAU AMODOL

Mae'r rhain yn deillio o ddigwyddiad hanesyddol ac sy'n ddibynnol ar ddigwyddiadau ac amseriad heb sicrwydd iddynt yn y dyfodol cyn y gellir eu cynnwys yn y cyfrifon.

GWARIANT REFENIW A ARIENNIR O GYFALAF O DAN STATUD

Gwariant a ddyrennir fel cyfalaf i bwrpasau ariannu ond nad yw'n arwain at i wariant gael ei gario yn y fantolen fel ased sefydlog. Yn gyffredinol grantiau yw'r rhain a gwariant ar eiddo nad yw'n perthyn i'r Awdurdod.

CYNLLUN BUDDIANT DIFFINIEDIG

Cynllun pensiwn ble bo rheolau'r cynllun yn diffinio'r buddiannau'n annibynnol ar y cyfraniadau sy'n daladwy, ac nad yw'r buddiannau'n uniongyrchol gysylltiedig â buddsoddiadau'r cynllun.

PRYDLES GYLLID

Prydles sy'n trosglwyddo holl risgiau a gwobrwyon perchnogaeth ased sefydlog i'r prydleswr.

PRYDLES WEITHREDOL

Prydles heblaw prydles ariannol

ASEDAU SEFYDLOG

Aседau diriaethol sy'n rhoi buddiannau i'r awdurdod a'r gwasanaethau y mae'n ddarparu am ragor nag un flwyddyn.

OES DDEFNYDDIOL

Y cyfnod y mae'r awdurdod yn cael buddiannau o ddefnydd ased sefydlog.

BYRFODDAU

CIPFA	Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifo
LASAAC	Local Authority (Scotland) Accounts Advisory Committee
IFRS	Safon Adrodd Ariannol Rhyngwladol
IAS	Safon Cyfrifeg Rhyngwladol